

Rudolf Steiner

CHRISTOS ȘI LUMEA SPIRITUALĂ

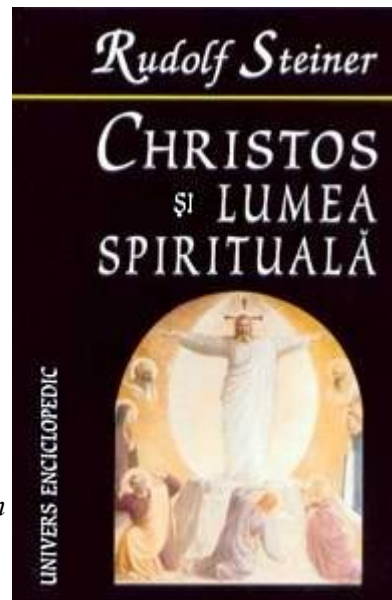
Despre căutarea Graalului

GA 149

Un ciclu de șase conferințe ținut la Leipzig
în perioada 28 decembrie – 2 ianuarie 1914

Traducere de biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

Lucrarea a fost tradusă după ediția în limba germană Rudolf
Steiner
*Christus und die geistige Welt Von der Suche nach dem heiligen
Gral*
Dornach; 1977, Nr. bibl. 149

©2003 Toate drepturile pentru traducerea în limba română sunt
rezervate

Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIC

CUPRINS

[Treptele adevărului](#) (biolog dr. Petre Papacostea)

[În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner](#)

[Conferința I](#) — *Leipzig, 28 decembrie 1913* — Marea schimbare a vieții sufletești în secolele anterioare și ulterioare Misteriului de pe Golgota. Adâncirea vieții de gânduri datorită filosofiei grecești. În același timp totală lipsă de înțelegere pentru Misteriul de pe Golgota. Aceeași înaltă forță spirituală a determinat atât adâncirea vieții de gânduri ca și impulsul lui Christos. Teologia lui Pavel. Conceptele gnostice: tatăl primordial, Tăcere, treizeci și unu de Eoni, divina *Sophia*, Achamod, Fiul lui Dumnezeu Tatăl, Duhul Sfânt, Demiurgos

[Conferința a II-a](#) — *Leipzig, 29 decembrie 1913* — Înțelegerea lacunară a gnosticilor privind legătura dintre entitatea Christos și Iisus din Nazaret. Vechii Rishi indieni, Zarathustra și înțelepții caldeeni ar fi putut avea înțelegere pentru apariția lui Christos. Aur, tămâie și mir. Christos pășește pe Pământ în perioada cea mai puțin aptă pentru a-L înțelege. Erudiția teologică s-a îndepărtat tot mai mult de înțelegerea lui Christos.

Sibilele. Profeții și Sibilele lui Michelangelo. Sibilele, rămasă a vechii înțelepciuni, anulată prin impulsul lui Christos. Pavel, urmaș al vechilor profeți. Pavel și lumea măslinului

Conferința a III-a — *Leipzig, 30 decembrie 1913* — Cei doi copii Iisus. Dezvoltarea umana în cursul evoluției Pământului. Tripla influență a simțurilor, a organelor vitale și a sufletului umanității (gândire, simțire, voință). Sfântul Gheorghe învinge balaurul. Artele muzelor (Apolo) ca reflectare a acestor forțe de armonizare. Miturile lui Mydas și Marsyas. „Însuflețirea” lui Christos în Apolo

Conferința a IV-a — *Leipzig, 31 decembrie 1913* — Postacțiuni ale triplului eveniment Christos în perioada postatlanteană. Zarathustra. Concepția despre lume privită ca o cronologie. Ahura Mazda, Ahriman, Zaruana akarana. Amshaspandzi, Izedzi. Misterii egiptene și caldeene: astrologie. Misterii grecești: meteorologie. Înțelepciune evreiască veche: geologie. Profeții. Cultul lui Attis și al lui Adonis ca prevestiri ale Misteriului de pe Golgota. Ioan Botezătorul ca reîncarnare a lui Ilie. Apalo și laurul, Pavel și măslinul

Conferința a V-a — *Leipzig, 1 ianuarie 1914* — Acționarea Impulsului lui Christos în fundamentele sufletului. Victoria lui Constantin împotriva lui Maxențiu. Parsifal și Graalul. Cupa sfântă. Sculptura Pieta a lui Michelangelo. Chrétien de Troyes, Wolfram von Eschenbach. Kyot. Reapariția scrierii stelare în taina lui Parsifal. „Ganganda greida”, provizia de drum rătăcitoare

Conferința a VI-a — *Leipzig, 2 ianuarie 1914* — Sărbătoarea Paștilor. Christificarea revelațiilor spirituale. Iahve: Legătura dintre Stăpânul Pământului și Mama Lunii. Fecioara din Orleans, Sibilă modernă, christificată. Consonanța dintre istoria umanității și scrierea stelară. Johannes Kepler. Aspectul de constelație și aspectul uman al Graalului. Ținutul preotului Ioan. „*Ex oriente lux*”

TREPTELE ADEVĂRULUI

Antroposofia este un curent spiritual modern, fundamentat de austriacul Rudolf Steiner (1861–1925), personalitate complexă, dotată cu capacitatea de a dezvolta în mod consecvent și interactiv atât mistica înaltă bazată pe experiențe interioare care l-au condus la cercetări aprofundate în lumea spirituală, cât și gândirea riguros științifică despre spirit, prin opoziție cu tendințele materialismului dominant în secolul al XIX-lea și prima parte a secolului al XX-lea. Materialismul urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaștere prin contestarea existenței acestuia în Univers, ceea ce l-a îndreptățit pe R. Steiner să afirme: „Tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înțelege ce este materia”.

Pentru a sintetiza conținutul de idei al antroposofiei sau științei despre spirit vom porni de la un principiu de bază formulat chiar de Rudolf Steiner: „Oricărei realități materiale din Univers îi corespunde ceva spiritual și orice realitate spirituală din Univers primește la un moment dat expresie în lumea materială”. Întreaga evoluție, mai întâi biologică și apoi social-istorică, a umanității este o ilustrare vie a acestui principiu. Cunoașterea directă a resorturilor spirituale ale umanității, ca și cunoașterea exterioară a materiei, se

obține numai prin eforturi susținute de perfecționare a structurilor noastre sufletești și spirituale, pentru a deveni apți și demni de dezvoltarea conștientă și responsabilă a relației omului cu lumea spirituală în toată puritatea indispensabilă acestui scop. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei constă în deschiderea căilor cunoașterii de sine, fapt necesar pentru evoluția viitoare a omenirii. Atât cunoașterea de sine cât și înțelegerea coerentă a lumii interioare și a ambianței telurice și cosmice se pot dobândi prin studiul scrierilor antroposofice, întrucât logica riguroasă a expunerilor oferă gândirii posibilitatea aprecierii valorii acestora, chiar și în lipsa accesului personal direct la lumile spirituale. Omul apare astfel ca o ființă dublă, cu problematică cosmică și problematică terestră, având sarcina realizării sintezei superioare a acestora.

În consecință, antroposofia este știința despre spirit care ne dă posibilitatea înțelegerii *rațiunii de a fi* a structurilor și evenimentelor aparținând lumii sensibile, precum și a înlănțuirii acestora în timp și spațiu. Ea nu este o fundamentare teoretică pusă la îndemâna unei „secte religioase”, cum încearcă să denigreze unele scrieri mișcarea antroposofică, ci reprezintă calea spirituală de valorificare concretă a forțelor de iubire aduse de Hristos pe Pământ, atât de necesară într-o perioadă în care dezbinarea între oameni se manifestă în toate relațiile individuale și de grup. Există, în prezent, antroposofi aparținând celor mai diferite confesiuni religioase care consideră că au găsit, în sfârșit, în antroposofia lui R. Steiner un limbaj comun capabil să creeze baza pentru o nouă deschidere spirituală către lume, prin înțelegerea corectă a momentului-cheie pentru întreaga evoluție cosmică pe care l-a reprezentat Evenimentul de pe Golgota de acum 2000 de ani.

Antroposofia nu este teorie, ci cunoaștere vie, ceea ce se reflectă în faptul că a pus toate premisele și a elaborat soluții valoroase în diferitele domenii aplicative marcate de consecințele tuturor situațiilor de criză caracteristice lumii actuale pe care Rudolf Steiner le-a prevăzut cu 8–9 decenii în urmă. Astfel, pe baza cunoașterii aprofundate a omului (antropologia antroposofică), Rudolf Steiner, colaboratorii și urmașii săi au elaborat principiile și metodele terapeutice ale medicinei antroposofice, ale agriculturii biodinamice, ale sistemului pedagogic Waldorf, ale tripartiției sociale, au dat naștere unui impuls original în arhitectură etc. Putem conchide că antroposofia este totodată o cale de cunoaștere obiectivă, o cale de autocunoaștere și o cale de viață. Ea este prelungirea în Eul omului actual a activității lui Hristos, a Logosului care a acționat de la începutul existenței Universului.

Mișcarea antroposofică, care s-a separat din mișcarea teosofică, s-a dezvoltat independent, și numai în mod eronat sau abuziv este asociată cu alte curente și organizații actuale. Ea deschide perspective luminoase educației pentru libertate, iubirii dintre oameni și colaborării cu natura, iar spiritualitatea românească, constitutiv creștină și cu o largă deschidere spre înțelegerea integrării omului în Cosmos, este o matrice gata pregătită pentru receptarea și dezvoltarea acestor imperative ale mileniului III.

biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINTELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza științei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise și publicate de Rudolf Steiner (1861–1925). Pe lângă aceasta, el a ținut, între 1900–1924, numeroase conferințe și cursuri, atât în fața unui public larg, cât și pentru membrii Societății teosofice, mai târziu ai Societății antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuși a dorit inițial ca aceste conferințe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului”. După ce însă s-au finalizat și răspândit tot mai numeroase variante incomplete și eronate după stenogramele și notițele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Și a încredințat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferințele, de a asigura administrarea stenogramelor și revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuși textele, decât în cazuri foarte rare, în privința tuturor conferințelor publicate trebuie să se țină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greșeli”.

În legătură cu raportul dintre conferințele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, și cărțile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner își exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică *Mein Lebensgang* (*Viața mea*), capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce privește cursurile ținute, care se adresau unui cerc restrâns de participanți, familiarizat cu bazele științei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867–1948) s-a trecut, conform indicațiilor sale, la tipărirea unei ediții a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner – Gesamtausgabe, GA). Volumul de față constituie o parte a acestei ediții.

CONFERINȚA I

Leipzig, 28 decembrie 1913

Pentru multe suflete actuale înclinate să preia ceea ce are de spus știința spiritului orientată antroposofic este necesar să se elimine unele contradicții care apar în acest domeniu. Sufletul poate fi înclinat spre contradicție atunci când ia în serios amintirile legate de perioada unor sărbători ca cele din timpul Crăciunului și începutul anului. Prin luarea în serios a unor astfel de amintiri legate de sărbători, este clar că încercăm să obținem cunoștințe cu care vrem să pătrundem în mersul spiritual al omenirii pentru a înțelege corect propria noastră evoluție. Este suficient să formulăm un gând și acesta va deveni imediat luminos, dintr-un punct de vedere, iar din alt punct de vedere ne va face atenți în mod neliniștitor asupra modului în care contradicțiile, dificultățile trebuie să fie aduse în fața sufletului atunci când acesta vrea să preia în sensul corect cunoștințele antroposofice referitoare la om și la evoluția Cosmosului.

Printre cunoștințele pe care vrem să le obținem prin aprofundare antroposofică se află și cunoașterea lui Christos, cunoașterea impulsului de însemnătate fundamentală pe care l-am numit impulsul christic și care a acționat la începutul evoluției calendarului nostru. Va trebui, desigur, să ne întrebăm adeseori: Cum se face că timpului nostru îi este permis să nutrească speranța de a putea pătrunde, cu ajutorul cunoștințelor antroposofice

aprofundate, mai bine, mai intens în mersul evoluției cosmice pentru a înțelege impulsul christic, decât a pătruns epoca în care au trăit contemporanii Misteriului de pe Golgota? Ne-am putea întreba: Nu le era oare mult mai ușor acestor contemporani ai Misteriului de pe Golgota să pătrundă în taina care este legată de acest Misteriu decât prezentului, care este atât de îndepărtat în timp de el? Aceasta ar putea deveni o întrebare împovărătoare pentru sufletele celor din prezent care vor să urmărească înțelegerea lui Christos cu ajutorul antroposofiei. Ea ar putea deveni una din acele contradicții apăsătoare care apar tocmai când luăm în serios principiile mai profunde ale cunoașterii noastre antroposofice. Această contradicție dispăre numai când aducem în fața spiritului întreaga situație spirituală în care se afla omenirea în vremea cu care începe datarea calendarului nostru.

Cine încearcă să pătrundă, mai întâi fără nici un fel de sentimente religioase sau asemănătoare acestora, în constituția sufletească a oamenilor de la începutul erei noastre, poate face o descoperire cât se poate de stranie. Această pătrundere se poate realiza rămânând la ceea ce nu pot contesta nici sufletele dăruite exclusiv lumii exterioare, la vechea tradiție așa cum este păstrată în istorie; dar să încercăm să pătrundem și în acea parte care cuprinde viața spirituală în toată puritatea ei. Putem spera că printr-o astfel de pătrundere putem prinde ceva din impulsurile propriu-zise ale evoluției umanității. Să rămânem la viața de gânduri existentă la începutul calendarului nostru. Să încercăm să ajungem prin intermediul istoriei în aprofundările realizate de oameni pe calea gândirii pentru a pătrunde în tainele, în enigmele Cosmosului începând cu două sute de ani înaintea Misteriului de pe Golgota și încă o sută cincizeci de ani după acesta. Găsim că în secolele dinainte și de după Misteriul de pe Golgota a avut loc o transformare de extremă importanță a constituției sufletești a umanității cu privire la viața gândurilor. Devenim conștienți că, într-un anumit mod, într-o mare parte a lumii culturale din acea vreme, a fost transferat ceea ce aduseseră omenirii, de mai multe secole, filosofia greacă și alte aprofundări intelectuale. Dacă avem în vedere unde a ajuns în acea vreme omenirea, prin propriile ei forțe, fără reflectarea vreunui impuls din afară, la ce nivel ajunseseră cei numiți cu un termen utilizat de stoici „Înțelepți”, ca și numeroase personalități ale istoriei romane, trebuie să admitem că, de fapt, viața occidentală care a urmat aceluși timp, acelei cotituri aflate la începutul erei noastre nu a mai adus foarte multe noutăți cu privire la cucerirea de gânduri, de idei. Viața occidentală ne-a adus infinit de mult în privința pătrunderii în faptele naturii; ne-a adus revoluții nesfârșite ale gândirii asupra lumii exterioare. Gândurile, ideile înseși cu ajutorul cărora s-au obținut toate aceste cuceriri cu care omenirea a încercat să pătrundă în tainele spațiale exterioare ale existenței, au progresat foarte puțin după acele vremuri; ele au trăit, chiar până la gândul de care timpul nostru este atât de mândru, gândul evoluției, în sufletul acelei vremi. Ceea ce am putea numi o cuprindere în gânduri a lumii, o viață în idei ajunseseră la o anumită altitudine, la un vârf și pusese stăpânire nu numai pe spirite izolate, ca în cazul elevilor lui Socrate, într-un timp ceva mai vechi, ci devenise popular, se răspândise peste sudul Europei și peste alte regiuni ale Pământului. Suntem uimiți de adâncimea realizată de gândire. Dacă am vrea să abordăm fără idei preconceptuate istoria filosofiei ar trebui să focalizăm în special victoria gândului în acea perioadă.

Dacă reținem, pe de o parte, această victorie a gândului, această elaborare foarte importantă a lumilor ideilor, iar, pe de altă parte, aducem în fața sufletului – în sensul în care încercăm să pătrundem azi – tainele care se grupează în jurul Evenimentului de pe Golgota, mai conștientizăm ceva. Conștientizăm că în acea vreme când s-a răspândit vestea despre Misteriul de pe Golgota a avut loc o imensă luptă a gândului cu acest Misteriu. Vedem cum filosofile din acea vreme, mai cu seamă filosofia foarte aprofundată a gnosei, se străduiesc să orienteze toate ideile cucerite spre acest scop unic.

Și este foarte important să lași să acționeze asupra ta această luptă a gândului uman cu Misteriul de pe Golgota. Căci ceea ce rezultă din această contemplare este faptul că lupta menționată este inutilă, că această aprofundare prin gândire pe care a atins-o evoluția umanității există și face toate eforturile pentru a înțelege Misteriul de pe Golgota, dar că toate aceste strădanii nu ajung să realizeze acest scop; că, într-un anumit sens, Misteriul de pe Golgota, hotărât la mare depărtare de lumile spirituale, ajunge la rațiunea umană și nu vrea să se dezvăluie.

Aș vrea să atrag de la început atenția asupra faptului că, prin aceste conferințe, nu doresc să introduc în expresia Misteriul de pe Golgota nimic din ce ar putea proveni din unele tradiții sau convingeri religioase; trebuie avută în vedere, pur și simplu, lumea de fapte obiective care se află la baza evoluției umanității, ceea ce se oferă observației fizice și spirituale, ceea ce s-a întâmplat în evoluția umanității.

Acum, anticipând, va trebui să dezvălui câte ceva din cele ce voi spune abia în zilele următoare cu mare claritate și cu forță de convingere.

Primul lucru care te izbește la o asemenea confruntare a tainei Misteriului de pe Golgota cu dezvoltarea extrem de aprofundată a gândurilor din acea vreme este că obții impresia pe care am exprimat-o astfel: Esența acestui Misteriu se află mult, mult dincolo de ceea ce poate atinge dezvoltarea gândurilor. Cu cât pătrunzi mai adânc în ceea ce poate oferi o asemenea confruntare cu atât mai mult trebuie să admiti: pe de o parte, îți poți cufunda sufletul în întregime în lumile de gânduri care caracterizează începutul epocii cu care începe datarea noastră calendaristică; poți încerca să reanimi în sufletul tău modul cum era modelată constituția sufletească pe care o aveau oamenii în Imperiul roman, în Grecia; poți să evoci aceste idei pe care le gândeau oamenii și vei obține astfel sentimentul că într-adevăr aceasta a fost o vreme în care gândul a atins o profunzime care nu a mai fost atinsă niciodată înainte. Se întâmplă ceva cu gândul, el se apropie de sufletul uman așa cum nu o făcuse niciodată. Dar dacă, luând în considerare tot ceea ce se putea pune în fața sufletului în acel timp cu privire la adâncirea gândului și la animarea lumilor de gânduri, vrem să dăm viața deplină acestor lucruri, lăsând să acționeze în suflet ceea ce poate dezvălui starea clarvăzătoare a sufletului, apare brusc ceva surprinzător. Simți că, de fapt, această adâncire a gândului este efectul a ceva ce se petrece foarte departe în lumile spirituale.

Am atras deja atenția că dincolo de lumea noastră se află alte lumi. Să folosim expresiile obișnuite: lumea astrală, lumea devachanică, lumea devachanică superioară. Să ne amintim, mai întâi, că aceste trei lumi se află dincolo de lumea noastră. Apoi, dacă lăsăm să devină activă în noi starea clarvăzătoare, obținem impresia că și în cazul în care am pătrunde în lumea următoare, cea astrală, nu s-ar lămurii deplin nici aici care este originea a ceea ce se exprimă în viața gândirii aceluia timp. Chiar și dacă am privi în lumea devachanică inferioară nu s-ar putea lămurii deplin ce s-a întâmplat de fapt. Abia dacă am putea să ne transpunem sufletul în lumea devachanică superioară – aceasta ne-o spune starea clarvizionară – am putea trăi ceea ce iradiază străbătând celelalte două lumi și coboară până în lumea noastră fizică, putând fi recunoscut în această lume în transformarea radicală a lumii gândurilor omenirii de-a lungul veacurilor.

La început te poți transpune numai în plan fizic și în observarea acestuia. Nici nu este necesar să devii conștient, în timp ce te afunzi în lumea de idei a acelei vremi, despre ce se comunică în legătură cu Misteriul de pe Golgota; poți să ignori la început acest aspect și te poți întreba: Indiferent de ceea ce s-a petrecut în Palestina, ce ne spune istoria exterioară? Ea ne arată că în Grecia și la Roma a avut loc o aprofundare infinită a

gândirii. Să izolăm, ca pe o insulă în viața noastră sufletească, lumea de gânduri grecească și romană, să ne-o imaginăm despărțită de tot ceea ce se întâmplă în jurul ei, să ne-o imaginăm ca și cum încă n-ar fi pătruns în această lume nici o veste despre Misteriul de pe Golgota. Dacă, apoi, îndreptăm cercetarea noastră sufletească asupra acestei lumi, atunci cu siguranță nu vom găsi nimic din ceea ce știm în prezent despre Misteriul de pe Golgota, dar găsim acea infinită adâncime a vieții gândurilor care ne arată că aici s-a întâmplat ceva în cursul evoluției omenirii care a cuprins esența cea mai intimă a sufletului, în planul fizic. Orice am putea crede la început, gândul nu a existat niciodată ca în acea epocă, la nici un popor și în nici o perioadă! Așadar, oricât de necredincios ar fi cineva sau oricât ar vrea să nu audă nimic despre Misteriul de pe Golgota, trebuie să admită un lucru: că în lumea insulară pe care am încercuit-o acum se manifestă o adâncire a gândurilor care nu a existat niciodată.

Dacă ne transpunem în acea lume a gândurilor și avem în fundal starea sufletească a clarviziunii, simțim cum ne-am instalat în mod corect în particularitatea proprie a gândului. Acum poți să spui: Așa cum a înflorit acest gând, ca idee a lui Platon sau a altora, cum a trecut în lumea pe care am încercat s-o delimităm, acest gând este ceva care eliberează sufletul, care cuprinde sufletul și îl aduce la o concepție mai înaltă despre sine însuși, încât el poate spune: Orice ai cuprinde în lumea exterioară și în lumea spirituală te face dependent de aceste lumi; în gând, cuprinzi ce trăiește în tine, ceva ce poți pătrunde în întregime. Tu te poți retrage din lumea fizică exterioară, poți deveni ateu față de lumea spirituală, poți să nu vrei să știi nimic despre impresiile clarvăzătoare, poți să nu vrei să lași să pătrundă nimic în tine din impresiile fizice. Cu gândul poți trăi în tine; îți cuprinzi parcă ființa proprie în gândul tău!

Acest lucru se poate recunoaște. Apoi apare însă – și aceasta nu ar putea fi altfel dacă te afunzi în această mare a gândului cu starea sufletească a clarvăzătorului – sentimentul izolării gândurilor, sentimentul că gândul nu este decât gând, că gândul nu trăiește decât în suflet și că nu găsești în el puterea de a ieși în lumea în care putem găsi în fundal ceea ce suntem noi înșine. În timp ce simțim splendoarea gândului, simțim și ființa sa nereală. Atunci putem simți, oriunde în lumea pe care am cunoscut-o cu ajutorul privirii clarvăzătoare, nu există, de fapt, nimic care ar putea fi purtător al acestui gând.

De ce ar exista, aici, acest gând? – te întrebi. Lumea fizică, el nu poate decât s-o falsifice. Aceia care vor să fie materialisti puri, care nu pot atribui gândului o esență proprie primordială, ar trebui, de fapt, să interzică gândirea. Căci dacă lumea materială este singura adevărată, gândul nu poate decât s-o falsifice. Numai datorită inconsecvenței, materialiştilor nu le trece prin gând singura teorie a cunoașterii posibile, a materialismului, a monismului: abținerea de la gândire, a nu mai gândi deloc. Însă, celui care se afundă cu o dispoziție sufletească clarvăzătoare în viața gândurilor, îi stă în fața sufletului aspectul amenințător al acestei stări de izolare a gândului, al acestei situații de a fi singur cu gândul. Pentru el nu există decât un lucru. Dar acest lucru există, acest lucru vine spre el, chiar dacă se apropie ca ceva care se află într-o mare depărtare spirituală: izolat prin două lumi, adevărata sorginte se află într-o a treia lume – așa își spune sufletul devenit clarvăzător –, sorgintea a ceea ce se află în viața gândurilor. Pentru sufletul clarvăzător al timpului nostru, transpunerea cu gândirea izolată în vremea când gândul și-a aflat aprofundarea sa, ar putea produce o impresie puternică; făcând abstracție de tot ce există în jurul nostru, așadar și de Misteriul de pe Golgota, putem reflecta numai asupra modului în care în lumea greco-romană răsare și înfloarește ceea ce mai alimentează și azi prin conținutul său de gânduri viața noastră intelectuală.

Apoi, ar trebui să înălțăm privirea spre alte lumi și să simțim cum abia asupra lumii devachanice răsare, într-o lume spirituală superioară, steaua care radiază o forță ce este pusă în valoare și în această viață de gânduri a antichității greco-romane. Astfel ne simțim înstrăinați aici, pe Pământ, de lumea actuală, ne simțim transpuși în lumea greco-romană, iradiind și celelalte ținuturi ale lumii de atunci, chiar și înaintea Misteriului de pe Golgota. Dar de îndată ce lași să acționeze asupra ta impresia lumii spirituale, apare steaua aflată încă deasupra Devachanului – eu spun steaua, în mod simbolic –, entitatea despre care afirmi: Da, chiar și ceea ce trăiești aici, în izolarea gândului și în posibilitatea ca sufletul să fi atins o astfel de aprofundare cum s-a întâmplat în perioada de început a datării noastre calendaristice, este urmarea radiației pe care o trimite această stea din lumea spirituală superioară.

Și acum rezultă un sentiment care la început nu percepe nimic despre ceea ce este tradiția istorică a Misteriului de pe Golgota, sentiment ce ar putea fi exprimat astfel: Te afli aici cu lumea de idei greco-romană, cu ceea ce au dat Platon și alții ca el culturii generale a omenirii, cu ceea ce ei au implantat în suflete – te afli aici și te simți viu în această lume. Și apoi aștepti... În adevăr, nu aștepti zadarnic; căci atunci iese la lumină cât de adânc se află în fundamentele vieții spirituale steaua care iradiază raze de forță și despre care poți spune: Ceea ce tocmai ai trăit este un efect al acestor raze de forță.

Când ai trăit această experiență nu ai reținut nimic din vreo tradiție oarecare, ci ai căutat numai, fără prejudecăți, motivația celor ce s-au întâmplat în lumea greco-romană. Dar ai făcut și experiența că ești separat prin trei lumi de înțelegerea fundamentului propriu-zis al acelei lumi. Și atunci te angajezi poate și în a privi la acele spirite care au încercat în acel timp să înțeleagă în felul lor această răsturnare. Chiar și în știința exterioară actuală se ajunge într-o oarecare măsură la observația că în acel timp al tranziției de la începutul datării noastre calendaristice au trăit niște genii filosofic-religioase. Cel mai sigur te întâlnești cu aceste genii dacă-ți îndrepti atenția spre ceea ce se desfășoară în cadrul gnosei, care este cunoscută în modul cel mai divers. Din punct de vedere exterior, ea este cunoscută, în fapt, extrem de puțin, deși poți obține o impresie despre profunzimea infinită a acestei gnose chiar și numai din documentele exterioare. Vom vorbi despre ea numai în măsura în care este importantă pentru înțelegerea de către noi a omenirii.

Înainte de orice putem spune: Gnosticii au avut un sentiment al lucrurilor despre care am vorbit mai înainte, și anume că trebuie să căutăm în lumi extrem de îndepărtate motivele evenimentelor petrecute în lumea exterioară a aceluia timp. Această conștiință s-a transmis și altora și, dacă nu suntem superficiali, o mai vedem licărind în ceea ce putem numi teologia lui Pavel. Dar și în alte aspecte. Totuși, cine vrea să adâncească gnosa aceluia timp, va avea mari dificultăți în înțelegerea ei. Sufletele noastre sunt afectate și de asemenea infestate de ceea ce a inoculat în ele evoluția materialistă a ultimelor veacuri. Când se urmărește retrospectiv evoluția Cosmosului se evocă prea mult nebuloasa cosmică a lui Kant-Laplace, ceva material. Oamenii de azi, chiar și cei care caută o concepție mai spirituală cred, atunci când privesc retrospectiv la timpuri mai vechi, în această nebuloasă sau în ceva similar, și ei se simt foarte bine când nu mai au grija de a găsi spiritualul și în timpurile primordiale ale evoluției lumilor în Cosmos. Aceste suflete ale prezentului, cercetând cauzele originare ale lumii, se simt mai ușurate când își spun: Exista atunci o exterioritate substanțială fină oarecare și din ca s-a dezvoltat tot ce este spiritual o dată cu tot ce este fizic. Găsim, în felul acesta, suflete care se simt consolete dacă pot fixa cercetările materialiste la începutul Cosmosului, dacă pot pune noțiunile abstracte privitoare la o formațiune gazoasă oarecare la începutul Cosmosului nostru.

Din această cauză este atât de greu pentru oameni să se transpună în gândurile gnosei. Căci aceasta aşază cu adevărat la punctul de început al contemplării Universului tot ceea ce nu aminteste în nici un fel lumea materială. Poate chiar, un spirit care este bine implementat în cultura actuală nu-şi va putea reţine un zâmbet discret dacă i s-ar atribui pe nedrept, în sensul gnosei, gândul că lumea în care există şi pe care o explică atât de minunat cu ajutorul darwinismului său, că această lume nu are nimic de-a face cu ceea ce reprezintă în adevăr fundamentul lumii noastre. Cu adevărat, omul actual, produs al culturii prezentului, nu-şi va putea reţine un zâmbet discret când i se va atribui părerea că fundamentele lumii s-ar afla în acele esenţe ale lumii la care noţiunile nici nu ajung, la care nu se ridică nimic din ceea ce se preconizează pentru înţelegerea Universului: în Tatăl primordial divin se află ceea ce poate fi numit fundamentul Universului. Şi ca şi cum, plecând din El, abia alături de El, se află ceea ce poate urmări să obţină sufletul atunci când, lăsând la o parte toate reprezentările materialiste, caută ceea ce are mai profund în sine: tăcerea, tăcerea infinită în care nu există nici timp, nici spaţiu, ci numai Tăcerea. La această pereche a Tatălui primordial al lumii şi a Tăcerii, care există înainte de spaţiu şi timp, îşi înălţa gnosticul privirea, şi apoi lăsa să decurgă parcă din căsătoria Tatălui primordial cu Tăcerea alte – le putem numi tot atât de bine – lumi sau fiinţe. Iar din acestea, altele şi iar altele, de-a lungul a treizeci de trepte. Abia pe treapta a treizecea descoperim ceea ce se află în faţa simţului prezentului, ceea ce darwinismul explică atât de minunat potrivit acestui simţ al prezentului. Abia pe a treizecea treaptă se află aceasta, de fapt, pe a treizeci şi una; căci treizeci de astfel de entităţi pe care le putem numi tot atât de bine lumi ca şi fiinţe premerg acestei lumi. Eon este expresia care se acceptă în mod obișnuit pentru aceste treizeci de entităţi sau lumi premergătoare.

Obţinem o reprezentare a ceea ce se urmăreşte cu aceşti Eoni, atunci când spunem clar şi explicit: Nu numai ceea ce percep simţurile, ceea ce numeşti lumea ta ambientală aparţine lumii așa-zise a treizeci şi una, ci şi ceea ce aduci tu ca om fizic, cu gândurile tale, ca explicaţii ale acestei lumi aparţine acestei a treizeci şi una treaptă. Este încă uşor să te împaci cu o concepţie spirituală despre lume când spui: Da, lumea exterioară este Maya, dar prin gândirea noastră pătrundem în lumea spirituală, şi când ai speranţa că această gândire cu adevărat poate urca în lumile spirituale. Conform părerii gnosticilor însă, nu aceasta este realitatea. Potrivit părerii gnosticilor, gândirea aparţine celui de al treizeci şi unulea Eon, lumii fizice. Astfel încât nu numai omul care are percepţia senzorială, ci şi omul gânditor era plasat în afara celor treizeci de Eoni, care pot fi priviţi treptat în mod ascendent prin evoluţie spirituală şi care se prezintă într-o desăvârşire din ce în ce mai mare. Este cu adevărat suficient să te transpuşi în zâmbetul care i se smulge unui monist actual, aflat la înălţimea timpului său, când i se atribuie credinţa că treizeci de lumi în care se află cu totul altceva decât tu însuţi poţi gândi, premerg lumii noastre. Dar aceasta era concepţia gnosticilor.

Apoi ei se întrebau: Cum stau lucrurile, de fapt, în această lume? Să facem abstracţie de ceea ce am spus despre această lume în sensul începutului secolului al XX-lea. Ceea ce spun acum nu trebuie să fie prezentat ca o lume de idei convingătoare pentru noi – bineînţeles că în antroposofia secolului XX gnosa trebuie depăşită –, dar vrem să ne transpunem în această gnosă. Ce separă lumea înconjurătoare împreună cu ceea ce omul poate gândi despre ea, de cei treizeci de Eoni? – Pentru aceasta, îşi spunea gnosticul, trebuie să priveşti la Eonul cel mai de jos, dar încă pur spiritual. Ce se află aici? Aici se află divina *Sophia*, înţelepciunea divină. Coborătoare în mod spiritual prin douăzeci şi nouă de trepte, ea privea în sus către lumea spirituală, la această serie de entităţi sau lumi. Dar într-o zi, într-o zi cosmică, i-a devenit clar că ea trebuie să elimine ceva din sine, dacă vrea să-şi păstreze privirea liberă în lumea spirituală a Eonilor. Şi atunci elimină din

sine ceea ce se află în ea ca poftă. Și ceea ce de aici încolo nu se mai află în ea, în această divină *Sophia*, în această înțelepciune dumnezeiască, circulă acum în lumea spațială, pătrunzând orice devenire a lumii spațiale. Ea nu trăiește numai în percepția senzorială, trăiește și în gândirea umană și în dorul după lumea spirituală, trăiește totuși ca aruncată în sufletele omenești. Asemănător cu reversul, ca un portret, dar ca un portret al divinei *Sophia* azvârlit în partea exterioară, trăiește pofta care este aruncată în orice, pătrunzând lumea: Achamod. Dacă privești în lumea ta fără să te înalți în lumile spirituale, atunci privești în lumea plină de pofte a lui Achamod. Pentru că aceasta este lumea plină de pofte, în ea nu poți să-ți reprezinți mai întâi ceea ce se oferă privirii în lumea Eonilor.

Gnosa își imaginează ceea ce ea numea Fiul Dumnezeului-Tată și de asemenea și ceea ce numea Sfântul Spirit sau Sfântul Duh ca aflându-se departe în urmă în lumea Eonilor generați de spiritualitatea pură a acestora. Astfel încât în aceștia noi avem, ca o altă serie de generații, o altă serie a evoluției decât cea care a condus apoi la divina *Sophia*. Așa cum în viața fizică, în succesiunea reproducerilor se separă neamurile, tot așa s-au separat cândva în succesiunea Eonilor, în orice caz pe o treaptă înaltă a lumii spirituale din curentul Tatălui, un alt curent, acela al Spiritului-Fiu și al Sfântului Spirit. Astfel, în lumea Eonilor curge ceea ce, pe de o parte, a condus la sfânta *Sophia* și, pe de altă parte, la Spiritul-Fiu și la Sfântul Spirit. Când urci prin Eoni, întâlnești la un anumit nivel, un Eon din care au descins, pe de o parte, secvența Fiului care a condus apoi la divina *Sophia*, și, pe de altă parte, secvența Fiului din care provin Fiul lui Dumnezeu și Sfântul Duh. Apoi ajungem la Dumnezeu-Tatăl și la Tăcerea divină.

Prin faptul că potrivit gnosei sufletul uman este transpus cu Achamod în lumea materială, în el trăiește nostalgia lumii spirituale, înainte de orice trăiește în el dorul de divina *Sophia*, de divina înțelepciune, de care este însă izolat prin faptul că este plin de Achamod. Acest sentiment al separării de lumea divină a Eonilor, acest sentiment de a nu se afla în spiritualul divin este resimțit, potrivit gnosticilor, ca fiind lumea materială. Și, avându-și originea în lumea divin-spirituală; totuși, legat de Achamod, îi apare gnosei ceea ce am putea numi, sprijinindu-ne pe limba greacă, Demiurgos. Acest Demiurgos, acest arhitect al lumii, este realizatorul (creatorul) și cel care conservă propriu-zis ceea ce este străbătut de Achamod și de materialitate. În lumea lui sunt întrețesute sufletele omenești. Acestea sunt întrețesute cu nostalgia lor mai întâi pentru divina *Sophia*, iar în lumea Eonilor apare pur divin-spiritual, ca în depărtare, Fiul lui Dumnezeu și Sfântul Duh, dar numai pentru cel care – în sensul gnosei – se ridică deasupra a tot ceea ce are încorporat în sine pe Achamod, pofta care cutreieră prin spațiu.

De ce există totuși nostalgia, în sufletele transpuse în lumea lui Achamod? De ce după separarea de lumea divin-spirituală resimt nostalgia după această lume? Această întrebare și-a pus-o și gnosa, Și ea spunea: Achamod a fost asvârlit din înțelepciunea divină, divina *Sophia*; dar înainte de a deveni deplin lume materială, în care acum locuia omul, a primit, ca un fel de scurtă iradiere, o lumină de la Fiul lui Dumnezeu, care a dispărut apoi din nou. Acesta este un concept important al gnosticilor, faptul că Achamod, așa cum trăiește în sufletele umane, a primit într-un trecut foarte îndepărtat lumina lui Dumnezeu, care însă a dispărut repede. Dar amintirea trăiește acum în sufletul omului, oricât ar fi de întrețesut în lumea materială. Eu trăiesc în lumea lui Achamod, ar fi putut spune un astfel de suflet – în lumea materială. Dar în timp ce mă afund în mine, o amintire răsare în interiorul meu. Ceea ce mă ține încătușat de lumea materială tânjește după divina *Sophia*, după divina înțelepciune, pentru că ființa Achamod care trăiește în mine a fost cândva iluminată de Fiul lui Dumnezeu care trăiește în lumea Eonilor. Să ne clarificăm această structură a unui suflet de elev al gnosticilor. Astfel de suflete au trăit, ele nu sunt numai o

construcție ipotetică. Iar cercetătorii istoriei care privesc cu înțelegere vor ajunge, prin documente exterioare, la concluzia că numeroase astfel de suflete au trăit în timpul la care ne referim.

Nu este lipsit de importanță să ne limpezim asupra motivelor pentru care în prezent există o atât de mare ostilitate împotriva celor spuse mai înainte. Ce are de spus unul dintre oamenii înțelepți ai prezentului despre gnosă? A trebuit doar să auzim că însăși teologia lui Pavel este resimțită ca o scoreală rabinică, ceva încâlcit pentru ca monistul deștept să se poată ocupa de ea, el fiind atât de mândru când privește în lumea pe care o cuprinde cu noțiunea simplă de evoluție sau cu conceptul și mai simplu de energie, încât spune: Acum am devenit cu adevărat bărbați, am creat noțiunile care construiesc concepția energetică despre lume și privim înapoi la acești copii, la acești bieți, dragi copii care cu veacuri în urmă și-au alcătuit gnosa la nivelul lor copilăros, imaginând fel de fel de spirite, treizeci de Eoni: aceasta o face „sufletul de copil” al omenirii. O astfel de joacă, sufletul bărbătesc de azi a depășit-o de mult prin marele monism al zilelor noastre! Să privim cu îngăduință la aceste copilării gnostice, atât de dragălașe!

Aceasta este atitudinea actuală și ea nu va fi ușor de lămurit, în vederea schimbării. Desigur, s-ar putea spune: Un gnostic, care s-ar afla, în prezent, în fața ta cu sufletul său născut din gnosă și-ar lua și el libertatea să-ți spună părerea, și atunci ar vorbi în felul următor: Înțeleg foarte bine că ești mândru, că ai devenit atât de mândru de gândurile tale despre evoluție și energie; dar aceasta ți se trage de la faptul că viața ta de gânduri a devenit foarte grosolană, simplă, primitivă, că te mulțumești cu gândurile tale cele mai abstracte: Exprimi cuvintele evoluție și energie și crezi că vorbești despre ceva real, concret. Nu poți, de fapt, să privești în acea viață spirituală mai subtilă care urcă la ceea ce se înalță cu treizeci de trepte deasupra a ceea ce ai tu.

Pentru noi însă, dragi prieteni, opoziția pe care am prezentat-o la începutul expunerii noastre de azi nu face decât să se accentueze prin aceasta. Pe de o parte, vedem epoca noastră, cu noțiunile ei grosolane, primitive, iar pe de altă parte, vedem gnosa. Și am discutat cum aceasta utilizează noțiuni infinit complicate – treizeci de Eoni – pentru a găsi în cursul evoluției sale pe Fiul lui Dumnezeu și Sfântul Duh și pentru a găsi în suflet nostalgia după divina *Sophia*, Fiul lui Dumnezeu și Duhul Sfânt.

Atunci ne întrebăm: Oare adâncirea gândurilor care a avut loc atunci în lumea greco-romană nu este matricea din care a răsărit ceea ce avem în prezent, ceea ce am adus în gândurile evoluției și ale energiei? Și nu privim la această gnosă cu noțiunile ei complicate, care sunt atât de antipatice epocii actuale, ca fiind, în fapt, ceva cu totul străin? Nu sunt acestea opoziții colosale? Ba da, aceasta sunt ele. Contradicția care ni se așază de aici în mod apăsător în suflet crește continuu, dacă reflectăm retroactiv la cele ce am spus despre sufletul clarvăzător: că el se poate transpune în lumea de gânduri a grecilor și romanilor și vede atunci lumea, cu steaua despre care am vorbit. Și găsim presărată pretutindeni în această profunzime a gândului grecesc acea adâncime pe care o reprezintă gnosa. Dar dacă este s-o privim în prezent cu tot ce trebuie să ne ofere antroposofia, neputincioși să înțelegem, de fapt, ce înseamnă steaua de care ne aflăm despărțiți prin trei lumi și dacă-i întrebăm pe gnostici: Ați înțeles voi, oare, ce s-a întâmplat atunci în evoluția umanității?, nu putem să ne dăm nici noi, pe baza antroposofiei, răspunsul din partea gnosticilor, căci el nu ne-ar putea satisface; el nu ar putea aduce lumină în ceea ce rezultă, în prezent, pentru sufletul clarvăzător.

Nu am intenționat să vă ofer prin expunerea de azi o explicație a unui lucru oarecare. Cu cât veți resimți mai mult că ceea ce am exprimat azi nu este o explicație, cu atât veți

recunoaște mai mult că v-am pus în față contradicție după contradicție și că nu v-am arătat decât o experiență ocultă, aceea a percepției stelei, cu atât mai bine mă veți fi înțeles. Aș dori să simțiți, să vă fie clar că în lume a apărut ceva, la începutul datării noastre calendaristice, de care capacitatea de înțelegere a omenirii era extrem de îndepărtată, fiind totuși acționată de aceasta. Aș dori să simțiți faptul că epoca începutului nostru calendaristic este o mare enigmă. Aș dori să aveți un sentiment pentru faptul că în evoluția omenirii se întâmplă ceva care mai întâi se prezintă în lumea greco-romană ca o adâncime a gândului sau ca o descoperire a gândirii și că înseși fundamentele primordiale ale acesteia se găsesc adânc în zona enigmaticului. Ați putea căuta în lumi ascunse ceea ce apare în Maia lumii fizic-sensibile ca aprofundare a gândului greco-roman. Și nu am dorit să vă ofer o idee, o explicație pentru cele prezente, am vrut prin cele spuse să conturez o enigmă despre care vom continua să vorbim mâine.

CONFERINȚA a II-a

Leipzig, 29 decembrie 1913

Amintindu-ne expunerea de ieri o putem rezuma spunând că epoca de la începutul datării noastre calendaristice s-a străduit cât a putut să înțeleagă Misteriul de pe Golgota prin prisma comorii ei de înțelepciune și că această înțelepciune a întâmpinat în această strădanie cele mai mari dificultăți. Trebuie să mai zăbovim asupra acestui fenomen, deoarece ar fi imposibil ca în lipsa înțelegerii corecte a ceea ce s-a întâmplat prin Misteriul de pe Golgota, în lipsa înțelegerii acestui eveniment, să cuprindem într-o lumină corespunzătoare un fapt important, și anume apariția ideilor despre Graal pe care le vom prezenta pe scurt. Dacă privim lucrurile din punctul de vedere al concepției pline de înțelepciune a gnosticilor din epoca de la începutul datării noastre calendaristice, putem vedea, în sensul celor spuse ieri, cât de adânc pătrunzătoare, cât de măreț-geniale au fost ideile lor pentru a prezenta printr-o imagine pătrunzătoare pe Fiul lui Dumnezeu. Dacă însă ne referim la ceea ce a fost posibil să extragem despre Misteriul de pe Golgota din cronica spirituală a timpurilor trebuie să spunem: Nu putem obține nimic cu ajutorul noțiunilor și ideilor gnosticilor. Și acest lucru îl vedem deosebit de clar, dacă avem în vedere unele reprezentări ale gnosticilor privind întruparea lui Christos în Iisus din Nazaret. Au existat unii care, plecând de la gnosă își spuneau: Da, această entitate, Christos, depășește tot ce este terestru, având rădăcini în zonele spirituale; o astfel de entitate nu se poate menține decât temporar într-un corp uman, cum este corpul lui Iisus din Nazaret.

Gnosticii care vorbeau astfel au spus ceea ce noi trebuie să subliniem neconținut: Într-adevăr, entitatea Christos a sălășluit timp de trei ani și jumătate în mod temporar, trecător, în corpul lui Iisus din Nazaret. Numai că gnosticii nu au înțeles corect modul în care entitatea Christos a trăit în corpul lui Iisus din Nazaret. Ei nu înțelegeau taina corpului lui Iisus din Nazaret; ei nu știau că în acest corp trăia Eul lui Zarathustra, că cele trei corpuri ale lui Iisus din Nazaret erau de așa natură încât în împreunarea lor reprezentau o substanță umană care nu a fost niciodată încorporată în trup de carne pe Pământ. Gnosticii nu aveau vederea de ansamblu a întregii relații a lui Christos cu cei doi copii Iisus. Din această cauză, le părea nesatisfăcător ceea ce puteau spune ei înșiși sau, cel puțin, le-a părut nesatisfăcător discipolilor lor ceea ce spuneau ei despre petrecerea temporară a lui Christos în trupul lui Iisus din Nazaret. Gnosticii au atins, în felul lor, și modalitatea nașterii, această cea mai mare Taină a evoluției umanității. Bineînțeles, ei

știa că ceea ce a făcut necesară apariția lui Christos pe Pământ este legat de trecerea prin forma trupească. Dar ei nu puteau să realizeze pe deplin relația dintre Maica lui Iisus din Nazaret și nașterea lui Iisus Christos. Iar aceia care au încercat să facă această legătură până la capăt, căci au fost și din aceștia, au fost foarte puțin înțeleși. Au existat și gnostici care tocmai din cauza dificultăților amintite au contestat cu totul apariția în trup de carne a lui Christos pe Pământ, care își reprezentau că, înainte și după moartea de pe Golgota, pe Pământ ar fi existat doar un corp aparent, ceea ce noi am numi un corp astral, care apărea când aici, când acolo, dar care nu era un corp fizic. Întrucât se întâmpinau greutăți pentru a ajunge la o reprezentare a modului în care Christos poate apărea într-un trup de carne, se afirma pur și simplu că El nici nu avea legătură cu un astfel de corp. Când oamenii credeau că El ar fi umblat într-un trup de carne, aceasta nu era decât iluzie, Maya. Nici acest lucru nu era recunoscut. Este clar că gnosticii făceau eforturi mari, cu conceptele și ideile lor, pentru a stăpâni cea mai mare problemă istorică a evoluției Pământului, dar că noțiunile și ideile lor nu erau suficiente; ei s-au dovedit a fi neputincioși în fața celor întâmplate.

Va trebui să mai vorbim despre modul în care Pavel a încercat să rezolve problema. Dar va trebui să ne lămurim mai întâi cum a fost posibilă, de fapt, o astfel de înțelegere greșită. Dacă ne punem o serie de întrebări cu mijloacele cercetării spiritului, încercând apoi să le dăm răspunsul, va deveni clar, mai întâi în mod abstract, ce s-a întâmplat atunci.

Putem întreba, de pildă: Dacă epoca în care a apărut Iisus Christos a fost atât de puțin aptă să-I înțeleagă ființa, ar fi fost în stare o altă epocă să-L înțeleagă? În orice caz, dacă ne transpunem retrospectiv în sufletele oamenilor din diferite epoci, ajungem, ca cercetători ai spiritului, la un rezultat uimitor. Ne putem transpune pentru început în sufletele marilor Învățători ai Indiei antice, ai culturii indiene, care a fost prima după perioada postatlanteană. Așa cum am mai subliniat, privim cu cea mai profundă admirație înțelepciunea străbătută de privirea clarvăzătoare, cuprinzătoare și cu fundamente adânci a sfinților Rishi indieni ai timpurilor străvechi. Știm că în sufletele acestor mari învățători ai epocii lor au sălășluit tainele Universului care s-au pierdut în epocile ulterioare pentru cunoașterea înțelepciunii. Dacă te transpui cu conștiința clarvăzătoare, atât cât se poate, în sufletul unui astfel de mare învățat al Indiei vechi, poți să spui: Dacă ar fi fost posibil ca entitatea Christos să apară pe Pământ în mijlocul Rishilor, înțelepciunea acestora ar fi fost capabilă să înțeleagă ființa lui Christos. Întrucât fenomene atât de importante ca cel menționat nu pot fi exprimate, de fapt, în cuvinte abstracte, vă rog să-mi permiteți, dragi prieteni, să folosesc o imagine.

Rishi vechii Indii, dacă ar fi perceput într-un singur om înțelepciunea Logosului ale cărei pulsații străbat lumea, ar fi adus acestuia tămăia jertfei, simbolul recunoașterii divinului care lucrează în sfera umanității. Însă entitatea Christos nu putea găsi în acel timp un corp corespunzător în care să se întrupeze. Astfel, ea nu putea să apară în acele vremuri – vom expune mai târziu motivele acestui fapt –, în care ar fi existat toate mijloacele necesare înțelegerii unui astfel de eveniment.

Dacă mergem mai departe și ne transpunem în sufletele vechii culturi a lui Zarathustra, putem spune: Sufletele culturii lui Zarathustra nu mai erau înzestrate cu acele mijloace ale străvechii culturi indiene, dar ele ar fi înțeles că Spiritul Soarelui și-a propus să trăiască într-un corp uman și ar fi fost în situația de a putea sesiza ceea ce ține de esența Spiritului Soarelui într-un astfel de eveniment. Dacă aş vrea să mă exprim din nou în imagini, ar trebui să spun: Discipolii lui Zarathustra ar fi sărbătorit Spiritul Soarelui întrupat într-un om cu aurul strălucitor, simbol al înțelepciunii.

Dacă ne deplasăm în perioada culturală caldeano-egipteană constatăm că a scăzut posibilitatea de a-L înțelege pe Iisus Christos. Totuși ea nu a fost atât de redusă ca în cea de a patra epocă culturală postatlanteană, cea greco-romană, când nici gnosa nu a fost destul de puternică pentru a înțelege acest fenomen. În această epocă s-ar fi înțeles că o stea a apărut din înălțimi spirituale și că ea s-a născut într-un om. Așadar, s-ar fi înțeles corect coborârea divin-spirituală din sfere extraterestre. S-ar fi adus spre jertfă mirul. Iar dacă ne transpunem în sufletele acelor care vin, conform Bibliei, ca trei magi de la Răsărit și care sunt păstrătorii celor trei tezaure de înțelepciune originare din cele trei epoci culturale postatlanteene, chiar Biblia ne indică existența unei anumite înțelegeri a faptului că cei trei magi apar la nașterea copilului Iisus. În orice caz, un lucru ne va atrage atenția, la care în prezent numai puțini se gândesc: că Biblia se află față de cei trei magi într-o poziție deosebită. Oare, Biblia nu vrea să ne spună că aceștia au înțeles încă de la început despre ce este vorba? Dar, ai fi tentat să întrebi: Ce fac acești trei înțelepți mai departe? Ce se întâmplă cu înțelepciunea lor? Avem oare ceva ce am putea raporta la acești trei înțelepți ai Răsăritului în ceea ce privește înțelegerea apariției lui Christos? Această problemă o punem, cum am spus, numai ca întrebare. Ea face parte din numeroasele întrebări care trebuie puse raportându-ne la Biblie și care devin mai importante decât toate criticile aduse Bibliei în secolul al XIX-lea.

Dacă trecem la cea de a patra perioadă postatlanteană, putem spune următoarele: Acum există trupul în care se poate încorpora entitatea Christos. Un astfel de trup nu a existat în prima, a doua și a treia epocă postatlanteană. Acum el există, însă oamenii nu au posibilitatea de a înțelege, de a pătrunde ce se întâmplă. Un fenomen ciudat, nu? Căci în fața sufletului nostru nu se arată ca fapt nimic altceva decât că Christos apare pe Pământ într-o epocă care este cea mai puțin potrivită să-L înțeleagă. Iar dacă privești la epocile următoare și mai cu seamă dacă focalizezi întreprinderile care s-au reluat în secolele următoare pentru a înțelege entitatea lui Iisus Christos, descoperi o nesfârșită dispută teologică. Întâlnim, în sfârșit, în evul mediu, separarea netă a credinței și științei; aceasta înseamnă, de fapt, renunțarea totală la a ști ceva despre ființa lui Iisus Christos – ca să nu vorbim de faptul că omul a rămas neputincios până în zilele noastre cu privire la acest fenomen. Așadar, un fenomen ciudat! Christos se naște într-o epocă care este foarte puțin aptă pentru a-L înțelege. Și dacă evoluția umanității ar fi depins de faptul ca Christos să acționeze pe Pământ prin înțelegerea de către sufletele omenești, atunci, cu adevărat, lucrurile ar fi stat rău. Poate s-ar putea spune, exprimat în mod radical, că pentru cel care privește, din punctul de vedere al științei spiritului, evoluția spiritual-teologică legată de apariția lui Christos se creează impresia că evoluția teologică și-ar fi trasat sarcina de a aduce piedică după piedică înțelegerii entității lui Christos. Căci erudiția teologică pare să se depărteze tot mai mult în mersul ei de această înțelegere; faptul este exprimat poate prea radical, dar cel care vrea să ajungă la semnificația acestei exprimări se va putea lămuri asupra sensului mai adânc al acestor cuvinte.

În fond, dezvăluirea enigmei exprimate astfel nu este chiar atât de ușoară, și vă mărturisesc că am încercat în cursul timpului căile cele mai diferite ale cercetării spiritului pentru a mă apropia de această enigmă. Este lesne de înțeles că, din lipsă de timp, nu pot vorbi despre toate aceste căi. Vreau totuși să prezint azi una din ele. Este calea care conduce, aproximativ la începutul calendarului nostru creștin, printr-un fenomen foarte ciudat al vieții spirituale, anume prin acela al Sibilelor.

Sibilele sunt apariții cu un caracter profetic cât se poate de special. Știința exterioară nu poate nici măcar să ne spună din ce limbă provine cuvântul Sibilă. Dacă ne referim la ceea ce este, de fapt, destul de amplu cunoscut prin documentele exterioare despre Sibile,

putem spune că avem de consemnat chiar de la începutul vieții Sibilelor un fenomen cât se poate de straniu. Astfel, începând cu secolul al VIII-lea î.Chr. și în următoarele, întâlnim în Eritreea din Ionia primul sălaș al Sibilelor de unde ele trimiteau în lume cele mai variate profeții care, chiar și așa cum ni s-au transmis în mod exterior, ne arată că își au originea în cele mai ciudate străfunduri ale ființei umane și ale vieții sufletești. Sibilele extrag parcă din străfunduri haotice ale vieții sufletești tot felul de lucruri, ceea ce ele au de comunicat diferitelor popoare despre viitorul evoluției Pământului; fapte înspăimântătoare, dar uneori și evenimente benefice. Departe de tot ce poate fi numit gândire ordonată, din Sibile țâșnește, ca și cum ar fi smulse prin stoarcere, din străfundurile haotice ale sufletului ceea ce ele spun, astfel încât atunci când le ascuți pe fiecare dintre ele – când le cercetăm acum cu mijloacele științei spiritului – observi că apar în fața oamenilor cu un fanatism spiritualizat, vrând să le impună ceea ce au de spus. Sibila nu așteaptă să fie întrebată ca, de exemplu, Pythia din Grecia cu prezicerile ei, ci iese în stradă, poporul se adună și se observă cu ce forță de a se impune răsună profețiile ei cu privire la oameni, la popoare, la cicluri ale Pământului. Am spus că apariția lor în Ionia este un fenomen ciudat; căci tot în Ionia își are începuturile și filosofia greacă, acea înțelepciune, care începând cu Thales și Aristotel până în timpul romanilor ia naștere din ce este mai ordonat în viața sufletească a omului, ceea ce este opus haosului, care caută din viața sufletului tot ceea ce poate fi desprins ca noțiuni clare, luminoase. Din Ionia pleacă filosofia clarității, filosofia a tot ce este plin de lumină, am spune a tot ceea ce a preluat caracterul ceresc la Platon. Ca niște umbre apar Sibilele cu produsele lor spirituale ivite din haosul sufletului, anunțând uneori și lucruri care trebuie să fie falsificate de adepți ai sibilismului pentru a se putea vorbi de o împlinire a lor. Apoi vedem cum umbrele înțelepciunii, însoțind cea de a patra epocă culturală, acest sibilism, se răspândește în Grecia și, de asemenea, în Italia. Treptat, urcă în timpul în care are loc Misteriul de pe Golgota. Vedem cum ajunge el să influențeze pe poeții romani, cum se oglindește chiar și în scrierile lui Vergiliu, cum viața încearcă să fie modelată chiar prin oameni foarte spiritualizați, în timp ce ei invocă previziunile Sibilelor.

Cât preț se pune pe profețiile Sibilelor se vede în așa-numitele cărți sibilinice la care se apela pentru un sfat. Vedem, de asemenea, și în lumea exterioară cu privire la prevederile Sibilelor cum se amestecă într-un mod ciudat de haotic lucruri spirituale cu lucruri total obscure. Apoi vedem acest sibilism intervenind chiar și în creștinism. El ne mai întâmpină și din cântecul lui Thomas din Celano:

<i>Dies</i>	<i>irae,</i>	<i>dies</i>	<i>illa</i>
<i>solvēt</i>	<i>saeculum</i>	<i>in</i>	<i>favilla</i>
<i>teste David cum Sybilla!</i>			

(Zi a mâniei, zi care conduci veacul cosmic după mărturia lui David, precum și a Sibilei!)

Așadar, până în timpul dezvoltării creștinismului unele spirite aveau ochii îndreptați spre Sibila cu prezicerile ei, mai cu seamă cele referitoare la distrugerea a ceea ce fusese până atunci și la apariția unei noi ordini mondiale. Se poate spune astfel că timp de multe, multe secole, de fapt, de-a lungul întregii epoci a patra postatlanteene, Sibila ne întâmpină cu prezicerile ei despre evoluția omenirii până în cea de a cincea epocă culturală. Numai cel care, fiind dominat de reprezentările raționaliste ale prezentului, nu vrea să se ocupe de astfel de lucruri, poate ignora influența profundă a sibilismului asupra lumii în care s-a răspândit creștinismul. Ceea ce se povestește în prezent este, în multe privințe, așa cum am mai spus-o, mai ales în ceea ce privește unele aspecte ținând de spiritualitate, o *fable convenue*. Reprezentările răspândite în cele mai largi pături ale populației erau dominate mult mai mult decât se crede, până în secole târzii, de ceea ce

emana de la Sibile. Un fenomen straniu, enigmatic este această lume a Sibilelor care se instalează în cea de a patra epocă postatlanteană.

Pe noi trebuie să ne intereseze ce se întâmplă, de fapt, în sufletele Sibilelor. Asemenea lucruri trebuie scoase, prin cercetarea noastră spirituală, din ceea ce se află azi acoperit de un strat de cultură materialistă a spiritului, dar care în forma în care se află nu este utilizabil, ci trebuie reînnoit cu mijloacele epocii noastre de cercetare spirituală. Dar putem atrage totuși atenția asupra faptului că esența sibilismului nu era ignorată ca azi, în timpuri relativ nu prea îndepărtate. De altfel dispunem de un document important care ne atrage atenția asupra tradițiilor privind importanța sibilismului. Poate că nu privim întotdeauna acest document din perspectiva importanței sale, dar el există și ar trebui să prilejuiască oamenilor o mai adâncă reflecție. El este prezent în marea creație a lui Michelangelo. În imaginile Capelei Sixtine el nu reprezintă numai evoluția Pământului și a umanității, ci și profeții și Sibilele. Când contemplăm aceste imagini nu ar trebui să ignorăm felul în care Michelangelo reprezintă Sibilele, mai cu seamă felul cum pune în opoziție Sibilele și profeții. Gândind fără idei preconcepute, în această opoziție putem recunoaște încă o dată, prin știința spiritului, unele taine ale celei de a patra epoci postatlanteene în care are loc Misteriul de pe Golgota.

Vedem mai întâi o operă artistică admirabilă, reprezentarea profeților: Zaharia, Ioil, Isaia, Iezechiel, Daniel, Ieremia și Iona. Și în rând cu această serie de profeți sunt inserate Sibilele: cea persană, cea delphică, cea eritreică, cea libiană, cea cumeică. Toți profeții au ceva din figura lui Ieremia, dar care apare deosebit de semnificativ la Zaharia: oameni cu gândire profundă, cei mai mulți adânciți în cărți sau în alte documente, preluând cu calm și imperturbabil ceea ce citesc sau ceea ce aduc în preocuparea lor în alt fel. Liniștea este reflectată și de figurile acestor profeți. O mică excepție, probabil numai aparentă, o face Daniel care stă în fața unei cărți susținută de spinarea unui băiat și care ține în mână o unealtă de scris, pentru a transcrie într-o altă carte ceea ce citește: o tranziție de la preluarea meditativă a tainelor lumii la transcriere, în timp ce ceilalți stăruie gânditori și cu totul dăruți tainelor lumii, cu sufletul liniștit, relaxat. Din toată ființa lor se reflectă faptul că sunt cufundați în domeniul supraterestru, că sufletul lor se odihnește în lumea spirituală și că ei încearcă să fundamenteze devenirea umanității din domeniul spiritual. Se vede pe figura lor că sunt mai presus de ceea ce există în jur, dincolo de ce reprezintă patimile omenești și fanatismul, și de extazul care rezultă din fanatism și patima omenească; că nu se află numai mai presus de ceea ce vede omul, ci și de ceea ce trăiește în sine, în măsura în care este om al Pământului. Aceasta constituie măreția în reprezentarea profeților realizată de Michelangelo.

Dacă ne referim la reprezentarea Sibilelor, observăm mai întâi Sibila persană aflată în apropierea profetului Ieremia, contrastând în mod uimitor cu atitudinea gânditoare a acestuia. Ea este reprezentată cu mâna ridicată ca și cum ar vrea să impună omenirii ceea ce a aflat, ca și cum, după modelul oratorilor de proastă factură, ar vrea să dovedească cu toată forța ce are de spus și ca și cum nici nu ar putea altfel, datorită pasiunii ei fanatice, decât să lase să se scurgă în mâna ei ceea ce ar vrea să comunice în mod convingător întregii omeniri! Să ne uităm apoi la Sibila eritreană. Simțim cum ea exprimă ceea ce poate reveni omului din tainele elementelor; deasupra capului are o lampă; un băiat gol aprinde lampa cu o făclie. Cum se poate spune mai clar ceea ce vrei să exprimi decât astfel: Aici pasiunea umană aprinde din forțele sufletești inconștiente ceea ce ea ar vrea să imprime omenirii cu toată forța, ca profeție. Profeții sunt dăruți în sufletul lor veșniciei primordiale din spirit; Sibilele sunt smulse de la tot ce este Pământesc, atunci când pământescul revelează sufletescul spiritual. Sibila delfică exprimă în mod deosebit

acest lucru, când vedem cum până și părul ei este răvășit de o adiere a vântului, cum aceasta suflă în vâlul albastrui încât ea datorează elementului aer ceea ce are de comunicat. În această adiere a vântului care trece prin părul și vâlul Sibilei ne întâmpină ceea ce Pământul voia să reveleze prin gura acestei Sibile, convingând cu putere. Apoi Sibila cumeică (din orașul italian Cumae. N.tr.): ea este reprezentată cu gura semideschisă, ca și cum ar bolborosi, ne apare ca și cum transmite profeția ce vine din inconștient. Sibila libiană parcă apucă ceva cu grabă, ceva în care poate citi taine! Totul este dăruit în aceste Sibile în mod nemijlocit elementului Pământ.

Prin astfel de documente au fost încredințate multe taine care, așa cum este de la sine înțeles pentru acea epocă, se puteau exprima mult mai bine în pictură, în artă, decât într-o perioadă mai târzie, în care trebuie să folosim mai mult noțiunea, ideea.

Care este, de fapt, natura acestor Sibile? Ce sunt ele, în definitiv? Ce înseamnă profeția lor? Pentru a descoperi ce se întâmplă în sufletul lor trebuie să forăm adânc în tainele evoluției umanității.

În acest scop, să ne mai întrebăm o dată: De ce vechii Rishi puteau înțelege, atât de ușor, cu înțelepciunea lor pe care abia am putea-o fundamenta, pe Iisus Christos? Deși este o banalitate, totuși este adevărat: pentru că posedau înțelepciunile și conceptele necesare, pe care cea de a patra epocă culturală postatlanteană nu le mai deținea. Ei dispuneau de toate acestea, după care tânjeau, de exemplu, gnosticii, dar și agnosticii și Părinții apostolici, cum sunt numiți. Dar ce le lipsea? Nu ca idei elaborate, eventual cum le găsim la Platon sau la Aristotel, ci ca sugestii, ca inspirații, ca ceva care li s-ar fi prezentat ca sugestii, ca inspirații concrete. Corpul lor astral era cuprins de ceea ce se infiltra din Cosmos și din influențele Cosmosului asupra corpului lor astral rezultau noțiunile care ar fi putut trezi ca prin vrajă în fața sufletului lor entitatea lui Iisus Christos. Putem spune că aceasta era dăruită oamenilor; ei nu o elaboraseră. Țășnea din străfundurile corpului astral. Ea țășnea din corpul astral al sfinților Rishii și al elevilor lor și, în fond, din întreaga cultură veche indiană a primei epoci culturale postatlanteene. Ea s-a restrâns cu timpul, mai există însă și în cea de a doua epocă culturală și în cea de a treia și a mai dăinuit ca un reziduu până în cea de a patra epocă culturală postatlanteană. Dar cum? Ce fel de reziduu?

Dacă am cerceta care era situația în cea de a treia epocă culturală postatlanteană, am afla că cel puțin acei oameni care se ridicaseră la înălțimea timpului lor – și, în procente, erau mult mai mulți oameni cultivați decât azi – aveau noțiuni despre legăturile existente în domeniul extraterestru cu privire la ceea ce era simbolizat pe cerul înstelat. Ei puteau citi în mișcările stelelor taine ale existenței cosmice. Dacă Iisus Christos ar fi apărut pe Pământ, cea de a treia epocă postatlanteană ar fi recunoscut cu siguranță din scrierea stelară care ar fi fost situația sa. Dar acesta a fost destinul, pe care l-am subliniat adesea din punct de vedere principial în ceea ce privește evoluția umanității: că în corpul astral uman a regresat din ce în ce mai mult predispoziția de a se afla în legătură cu tainele lumii prin imagini vii. Aceste imagini au devenit progresiv mai haotice. Ceea ce pătrundea în acest mod în sufletul uman era tot mai puțin decisiv – nu total nehotărât, ci din ce în ce mai puțin hotărât – pentru fundamentarea tainelor propriu-zise ale lumii.

Așa se face că atunci au survenit două elemente. Pe de o parte lumea noțiunilor, aceea a lui Platon și a lui Aristotel, lumea ideilor, să spunem lumea spirituală cea mai fin cernută, lumea spirituală care păstrează în sine cel mai puțin spirit, care este cuprinsă și fundamentată direct din eul însuși și nu mai vine din corpul astral. Caracteristic pentru filosofia greacă este faptul că în ea spiritul se manifestă pentru prima oară din eu, așa

cum se poate manifesta în noțiunile cu totul transparente dar totuși îndepărtate de viața spirituală propriu-zisă. Numai că filosoful grec, spre deosebire de filosofii mai noi, mai simțea că gândurile își au originea în lumea spirituală, în timp ce filosoful mai nou a devenit sceptic, se îndoiește de orice pentru că nu mai simte legătura dintre gândurile sale și tainele lumii. În timpul mai nou s-a redus facultatea de a spune: Ceea ce gândesc, spiritul lumii gândește în lume. Așa cum am încercat să spun în [*Pragul lumii spirituale*](#), prin meditație trebuie să se ajungă la încrederea în gândire, încrederea în formarea de noțiuni și idei, care îi era proprie filosofului grec, care putea să-și considere gândurile ca fiind gânduri ale spiritului lumilor. Era ca un înveliș, cel mai exterior, al spiritului lumilor care se apropia de omenire în filosofia greacă, dar era încă un înveliș străbătut de viața vie a spiritului lumilor; așa era resimțit acest lucru. Al doilea element rămas din timpurile vechi era atavic, era ceva ereditar. Și a rămas într-o oarecare măsură în profetia Sibilelor care din haosul lumii lor lăsau parcă să reînvie forțele sufletului omenesc, care acționaseră în mod armonios în cursul perioadelor a doua și a treia postatlanteene și care acum transmiteau în mod haotic frisoane ale lumii spirituale.

Să admitem o ipoteză care poate este permisă în contextul nostru: Ce s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi apărut nici Christos și nici filosofia greacă? Omenirea ar fi trebuit să-și continue existența cu moștenirea pe care o avea, cu ceea ce în cea de a patra epocă postatlanteană ajunsese deja la treapta sibilismului. Gândiți-vă la acest lucru dezvoltat în linie dreaptă în Occident, fără impulsul lui Christos, fără filosofie și fără știința care se bazează pe aceasta; veți avea atunci reprezentarea haosului Occidentului, ceea ce ar fi putut să devină fără Christos și fără filosofie, ce ar fi trebuit să ia naștere din ceea ce s-a petrecut în sufletele Sibilelor. Dar forțele acționează în continuare. Și când testăm cu mijloacele științei spiritului această putere elementară cu care se exprimă forțele spirituale ce trăiesc în ambianța nemijlocită a Pământului, în vânt și apă și foc, când cercetăm cum s-au cuibărit acestea în sufletul uman, când cercetăm mai ales forța cu care spiritele vântului, ale focului, ale apei și ale pământului au luat în stăpânire sufletele oamenilor, atunci obținem o reprezentare despre cum armonia și ordinea au dispărut din modul de a cunoaște lumea care a existat în primele trei perioade postatlanteene, cum însă forțele au mai rămas încă în sufletele noastre. Sufletele oamenilor nu ar fi avut capacitatea de a stabili cu adevărat o legătură cu marile fenomene ale Cosmosului în sufletele lor, ci cu spiritele vântului, cu spiritele focului etc., și anume cu toate creaturile de tipul strigoilor, demonilor, care s-ar fi arătat desprinse din marile contexte ale Universului. Oamenii ar fi ajuns complet sub dominația spiritelor elementare, iar învățătorii lor ar fi fost asemănători Sibilelor și forța ar fi fost atât de mare încât ar fi dăinuit până la sfârșitul zilelor Pământului. Și dacă ne întrebăm: Datorită cărui fapt acest lucru nu s-a realizat? Cine a acționat astfel încât această forță care trăiește atât de evident în Sibile să slăbească treptat? trebuie să răspundem: Christos, care prin Misteriul de pe Golgota s-a scurs în aura Pământului și a nimicit, scoțând-o din sufletele oamenilor, forța sibilinică, care a îndepărtat-o.

Astfel, plasându-ne pe linia științei spiritului, observăm faptul uimitor că oamenii nu înțeleg mare lucru din impulsul lui Christos; noțiunile și ideile se dovedesc a fi neputincioase. Dar cu privire la impulsul lui Christos nu este vorba în primul rând că el pătrunde în lume ca învățătură, ci este vorba mai ales de caracterul faptic, de ceea ce s-a scurs ca impuls nemijlocit din Misteriul de pe Golgota. Acest lucru nu trebuie căutat în ceea ce înțeleg oamenii, ci în ce se întâmplă cu sufletul oamenilor. Prin expunerea de azi am vrut să aduc în fața dumneavoastră lupta Christosului revărsat în aura Pământului împotriva sibilismului.

În felul acesta Christos avea de împlinit, în fapt, o misiune de judecător. Aceia care au înțeles în sens materialist că Christos va reveni curând după Învierea Sa au interpretat greșit. Noțiunile omenеști ale acelui timp nu erau suficiente pentru înțelegerea acestor lucruri. Dar în ceea ce a ieșit la lumină în mod haotic ca idei de revenire într-un timp apropiat trăia adevărul că Christos apăruse pe un teren pe care Pavel l-a pregătit în mod exterior, așa cum vom vedea mâine, dar apăruse într-un cadru aflat dincolo de lumea simțurilor, în care se desfășoară lupta dintre Christos și Sibile, o luptă spirituală. Trebuie să dăm la o parte vălul care ne dezvăluie răspândirea creștinismului în planul fizic. Dincolo de planul fizic trebuie să vedem acea luptă a spiritelor, prin care se scoate din suflete ceea ce altfel ar fi trebuit să crească ca o forță din ce în ce mai mare tocmai legat de caracterul ei haotic. Și cel care nu recunoaște că prin această faptă metafizică s-a săvârșit pentru umanitate, de către Christos, un lucru extraordinar, acela înțelege greșit această faptă unică.

Dar cine a putut face mai mult pentru înțelegerea acestui fapt? Cei care erau înzestrați cu o anumită inspirație sau revelație din lumea spirituală, cei care au scris evangheliile, și Pavel. Vom avea prilejul de a evalua și din alte puncte de vedere apariția evangheliștilor și a lui Pavel. Vom putea focaliza faptul că Pavel se află într-o lume în care se întâmplă ceva și fără ca el să fi participat prin cuvintele sale la înțelegerea Misteriului de pe Golgota. Când focalizezi însă acest fenomen pe care l-am caracterizat ca fiind lupta lui Christos cu Sibilele, ai totuși față de Pavel un sentiment pe care l-aș rezuma astfel: Totul apare ca și cum în cuvintele sale s-ar exprima mult mai mult decât ceea ce citești la început, ca și cum forța care a trecut asupra lui prin apariția de la Damasc s-ar exprima prin el și ca și cum prin el ar pătrunde în omenire un mesaj opus celui profetic al Sibilelor; ca și cum s-ar continua ceva din mesajul vechilor profeți, pe care Michelangelo l-a reprezentat atât de frumos în picturile sale. Am spus că Sibilele aveau ceva care pleca din elementarul Pământului, care n-ar fi putut fi în ele dacă nu le-ar fi vorbit spiritele elementelor Pământului. La Pavel constatăm ceva asemănător care, în mod uimitor, a fost observat și de știința exterioară, dar care-ți pune în față, cu adevărat, o lume a uimirii atunci când o contempli în lumina științei spiritului.

Și Pavel a extras ceva din zona elementară a Pământului, dar dintr-un anumit domeniu al acestei zone. Și-l putem înțelege bine pe Pavel din punct de vedere teologic-raționalist-abstract numai dacă avem în vedere ceea ce prin știința exterioară nu poate fi explicat; el poate fi foarte bine înțeles numai din punctul de vedere al raționalismului obișnuit. Dacă se urmărește însă înțelegerea a ceea ce a trăit spiritual în Pavel, dacă vrem să înțelegem de ce prin cuvintele sale se transmite ceva asemănător cu ceea ce aflăm în profețiile Sibilelor, trebuie să ne punem întrebarea: Cât de departe ajunge lumea lui Pavel? Cum se delimitează lumea lui Pavel? Iar ciudățenia răspunsului pe care-l primim este că Pavel a devenit mare într-o lume care se întinde exact cât se întinde și cultura măslinului. Dar vom vedea că această ciudățenie dispăre când vom pătrunde, mâine, în înțelegerea figurii lui Pavel. Pământul este plin de taine și din perspectivă geografică. Un ținut în care măslinul se dezvoltă bine este altceva decât unul în care se dezvoltă bine stejarul sau frasinul. Iar omul se află, ca ființă fizică, în relație cu spiritele elementare. Altfel freamătă, se mișcă și țese natura în lumea măslinului decât în lumea stejarului, frasinului sau a tisei. Și dacă vrem să înțelegem legătura ființei Pământului cu ființele umanității trebuie să atragem atenția și asupra unor astfel de aspecte ca acela că Pavel ajunge atât de departe cu cuvântul lui cât se întinde lumea măslinului. Lumea lui Pavel este lumea măslinului.

CONFERINȚA a III-a

Leipzig, 30 decembrie 1913

Conferințele noastre trebuie să fie astfel structurate, încât să fie mai întâi atinse diferite teme și apoi readus în atenție ceea ce poate conduce la deplina înțelegere a acestora. Astfel, până acum am vorbit despre dificultatea înțelegerii entității lui Iisus Christos, apoi am adus în discuție problema structurării simptomatice a unei părți a vieții sufletești în cea de a patra epocă postatlanteană, iar la sfârșitul ultimei conferințe am atins tema „Pavel și măslinul”. La aceste teme principale mă voi întoarce. Dar trebuie să ne apropiem de ele, învârtindu-ne într-o spirală în centrul căreia le înscriem. Atunci va ieși în evidență ce vrem, de fapt, să spunem. Azi aş dori să vă vorbesc câte ceva despre entitatea Christos. Vom vedea, apoi, de ce entitatea Iisus Christos se oglindește, tocmai în persoana lui Pavel.

Știm din conferințe anterioare că entitatea Christos poate fi înțeleasă dacă urmărim retrospectiv evoluția sistemului nostru planetar până la existența solară. Cu diferite prilejuri, în unele cicluri de conferințe, care au fost publicate, am atras atenția că în entitatea Christos avem de-a face cu o entitate spirituală – deocamdată s-o numim astfel – și că pentru evoluția superioară a acestei înalte entități spirituale a fost important mai cu seamă timpul Vechiului Soare. Asupra acestui aspect nu vreau să insist acum. Dar pentru înțelegerea evoluției umane pe Pământ ne mai trebuie și alte criterii și am văzut cât de necesar este acest lucru pentru că ideile și conceptele care s-au străduit să facă înțeleasă această entitate a lui Iisus Christos în cursul celei de a patra epoci postatlanteene s-au dovedit neputincioase. Această problemă a apărut mai ales în primele secole la gnostici, la Părinții apostolici, la personalitățile care au dat prilej diferitelor fundamentări ale creștinismului să revină mereu la întrebarea: Care este raportul ființei lui Christos cu ființa lui Iisus?

Știm că trebuie să deosebim doi copii Iisus. De unul dintre ei nu trebuie să ne ocupăm în această expunere, căci prin premisele noastre antroposofice el ne este ușor inteligibil. Mă refer la acel Iisus în care trăia eul lui Zarathustra. Avem de-a face cu o entitate omenească care atinsese un înalt grad de evoluție încă din a doua epocă postatlanteană și care întemeiase atunci curentul lui Zarathustra. El s-a întrupat apoi din nou în copilul Iisus solomonic care, ajungând la vârsta de doisprezece ani, a atins cel mai înalt grad de evoluție la care se putea ajunge în acel timp al încarnării umanității. Știm apoi că acest eu al lui Zarathustra a trecut atunci în corpul celui alt copil Iisus, a cărui entitate se întrevede strălucind din Evanghelia lui Luca, așa-numitul copil Iisus nathanic.

Asupra acestui copil Iisus nathanic trebuie să ne oprim puțin. Am atras deja atenția că în cazul acestui copil Iisus nu avem de-a face cu o ființă omenească în sensul strict al cuvântului. Avem de-a face cu o ființă despre care nu putem spune că mai înainte a fost încarnat ca om în cutare sau cutare individ. Am subliniat mereu că din esența sufletească ajunsă pe Pământ din lumile spirituale pentru a trăi aici întrupată în diferite individualități umane ceva pare a fi rămas în urmă, și că această rămășiță apare în copilul Iisus nathanic. Astfel, nu putem spune despre copilul Iisus nathanic că în el ar trăi un eu ca în ceilalți oameni care ar fi evoluat prin încarnări anterioare. Trebuie să recunoaștem că acest copil Iisus nathanic – fapt care reiese din prezentarea făcută de mine în cartea

Știința ocultă – nu mai trăise înainte pe Pământ. Se pune întrebarea: A avut această ființă, pe care o vom numi simplu Iisus din Nazaret, vreo legătură cu evoluția Pământului? Cu evoluția Pământului au legătură nu numai acele entități și forțe care se încarnază pe Pământ, ci și entități și forțe spirituale care aparțin Ierarhiilor superioare. Dacă pare să fi rămas ceva în urmă, o rămășiță din substanța care a fost repartizată sufletelor omenеști individuale, rămășiță care apoi s-a născut în copilul Iisus nathanic, nu înseamnă că această entitate nu s-a aflat mai înainte în vreo relație cu evoluția Pământului. Numai că ea nu a avut cu evoluția Pământului și a omenirii o relație care să presupună și existența ei anterioară ca om, pe Pământ. Cum trebuie să gândim această entitate în legătură cu evoluția Pământului? Dacă focalizăm evoluția lui Iisus nathanic, nu trebuie să-l căutăm în ceea ce ne poate oferi evoluția fizică a Pământului, ci în lumile spirituale, în ceea ce mai înainte nu fusese pământesc.

Să ne amintim ce am expus în [*Știința ocultă*](#), cum din perioada lemuriană – cu excepția unei singure perechi umane principale – sufletele coboară treptat de pe celelalte planete și se încorporează în tot cursul perioadei atlanteene în corpuri umane. Trebuie să ne imaginăm, așadar, evoluția Pământului în felul următor: din ambianța cosmică a Pământului sufletele se adună și își încep evoluția pământească. Știm că înaintea perioadei lemuriene sufletele se retrăseseră pe planete. Mai știm și că această evoluție a Pământului în care aveau să pătrundă sufletele oamenilor era expusă ispitelor agresive ale lui Lucifer și, mai târziu, ale lui Ahriman. Astfel, aceste suflete omenеști aveau prilejul să intre în corpuri expuse în cursul evoluției pământești atacurilor celor două entități spirituale. Dacă nu s-ar fi întâmplat nimic altceva decât faptul că sufletele omenеști au coborât din existența lor planetară în evoluția pământească și că ulterior au fost expuse influențelor luciferico-ahrimanice, atunci cu acești oameni care trec prin diverse încarnări s-ar fi întâmplat ceva la care nu am făcut referire în cartea [*Știința ocultă*](#). Dar nu toate lucrurile pot fi spuse în mod public. Și anume, acești oameni ar fi fost expuși unui anumit pericol al dezvoltării simțurilor. Desigur, nu trebuie să ne închipuim că lucrurile ar fi mers atât de simplu, că aceste suflete omenеști ar fi coborât pe Pământ din sejurul lor planetar, ar fi îmbrăcat corpuri omenеști și că apoi totul s-ar fi desfășurat în ordine. Prin faptul că principiile luciferice și ahrimanice acționau în ele, sufletele omenеști nu erau pregătite să poată să ia calea acelei evoluții pe care au urmat-o ulterior. Dacă sufletele s-ar fi instalat în așa fel încât să folosească forțele pe care le oferiseră corpurile umane cu privire la simțurile lor, atunci ele ar fi trebuit să-și folosească simțurile într-un mod foarte ciudat, un mod care nu ar fi fost posibil în cazul omului.

Vreau să explic acest lucru în felul următor. La venirea sufletelor în corpurile umane, ochiul nu ar fi fost numai impresionat sau afectat de o anumită culoare, percepend-o așa cum a văzut-o mai târziu, ci s-ar fi simțit pătruns de fericire, ar fi fost străbătut de un sentiment de plăcere intensă; ochiul s-ar fi înfierbântat, arzând de plăcere la o anumită culoare, la altă culoare ar fi resimțit o intensă antipatie, el ar fi fost atins în mod dureros de aceasta. Așadar, datorită influențelor luciferice și ahrimanice prezente, nu puteau exista trupuri ale căror simțuri să reprezinte locuri de sejur bune pentru sufletele care coborâseră din planete. Oamenii ar fi fost chinuți de antipatia și simpatia simțurilor lor în funcție de culoarea văzută; ei ar fi fost fericiți sau respinși în mod deosebit de dureros. Așa era structurată întreaga evoluție, așa acționau forțele cosmice pe Pământ, mai cu seamă dinspre Soare, încât simțurile ar fi fost dezvoltate cum am arătat. Orice contemplare a lumii cu înțelepciune, cu înțelepciune calmă, ar fi fost imposibilă. Trebuia să aibă loc o transformare a forțelor care se revărsau din ambianța cosmică asupra Terrei și care construiau, modelau simțurile. Trebuia să se întâmple ceva în lumea spirituală pentru ca aceste forțe să nu mai pătrundă în acest fel, pentru ca aceste simțuri să nu

devină pur și simplu organe ale simpatiei și antipatiei, căci aceasta ar fi devenit ele sub influența lui Lucifer și Ahriman. Din această cauză acea entitate despre care am spus că nu a ales calea coborârii de pe planete pe Pământ, ci că ar fi rămas în urmă și că a apărut mai târziu în copilul Iisus nathanic, care așadar tranzitoriu ar fi fost în lumile spirituale în timpurile primordiale, acea entitate *a hotărât*, când se mai afla în lumea Ierarhiilor superioare, să parcurgă o evoluție care să-i ofere posibilitatea să fie pătrunsă un timp în lumea spirituală de entitatea Christos. Avem, așadar, de-a face nu cu un om, ci cu o *entitate supraumană** care a trăit în lumea spirituală, care auzea, ca să spunem așa, jalea sistemului senzorial al oamenilor chemând în ajutor lumile spirituale și care prin ceea ce resimțea din acest strigăt de ajutor și de jale a devenit aptă de a fi pătrunsă de entitatea Christos.

* Ca și alte expresii, „a hotărât” și „suprauman” sunt preluate din limbajul uman și nu exprimă pe deplin ceea ce vrem să spunem.

Prin aceasta, înțelepciunea care a devenit ulterior copilul Iisus nathanic a fost spiritualizată de entitatea Christos și a transformat forțele cosmice care aflau pentru construirea simțurilor în așa fel încât aceste simțuri au devenit din simple organe ale simpatiei și antipatiei organe pe care omenirea le putea folosi. Astfel, omul a ajuns să poată observa cu înțelepciune toate nuanțele de percepție prin simțuri. Cu totul altfel ar fi ajuns la om forțele cosmice care-i construiesc simțurile, dacă nu ar fi avut loc acest eveniment petrecut într-un timp foarte vechi (perioada lemuriană). Ființa care ulterior a apărut în persoana copilului Iisus nathanic își avea încă „domiciliul” pe Soare și a trăit în sine, prin strigătul de jale amintit, ceva care a făcut posibil ca ea să fie pătrunsă de Spiritul solar. Ea a fost pătrunsă în așa fel încât chiar influența solară s-a îmblânzit, în așa fel încât organele de simț umane care sunt în esență rezultatul acestei acțiuni solare să nu devină simple organe ale simpatiei și antipatiei.

Cu aceasta atingem cu adevărat o taină cosmică importantă, care trebuie să ne limpezească multe lucruri întâmplare mai târziu. Acum, în lumea simțurilor umane, putea pătrunde o anumită ordine și armonie, o modelare plină de înțelepciune, iar evoluția a putut avea loc. Dinspre lumile superioare, fusese astfel învinsă și îndepărtată de simțurile umane, într-un anumit mod, cea mai gravă acțiune a lui Lucifer și a lui Ahriman.

Mai târziu, în perioada atlanteană, a existat un timp în care s-a vădit că această corporalitate umană nu ar putea fi nici ea o unealtă potrivită în cazul în care evoluția trebuia să continue. Ceea ce, un timp, se dezvoltase într-un mod funcțional, organele vitale pentru viața umană și forțele lor fundamentale, corpul eteric, se dereglează. Căci forțele cosmice care acționau din ambianța Terrei și cărora le incumbă promovarea ordinii în aceste organe vitale ale omului, organele respirației, ale circulației etc., tocmai aceste forțe s-au dezvoltat sub influența luciferică și ahrimanică, în așa fel încât organele vitale ar fi devenit inutilizabile pentru ființa umană existentă pe Pământ. Ele ar fi căpătat o structură specială. Și anume, acele forțe care au în sarcina lor aceste organe vitale nu pornesc direct din Soare, ci de la ceea ce într-o vreme îndepărtată se numea cele șapte planete. Forțele planetare au acționat în om venind din Cosmos. Și era necesar ca aceste forțe cosmice care condiționau organele vitale umane să fie îmblânzite. Dacă evoluția ar fi continuat astfel, așa cum aceste forțe cosmice ar fi putut-o realiza sub influența lui Ahriman și a lui Lucifer, s-ar fi ajuns la situația în care omul ar fi avut fie numai organe ale dorinței nesățioase, fie doar organe ale scârbei. De exemplu, omul ar fi putut nu doar să mănânce, ci în cazul unui aliment nu și-ar fi putut stăpâni pofta de a se arunca asupra lui, iar altă mâncare l-ar fi respins printr-o scârbă îngrozitoare. Toate aceste lucruri ni se

revelază ca taină cosmică atunci când încercăm să pătrundem în mod clarvăzător în tainele lumilor.

Trebuia să se întâmple din nou ceva în lumile spirituale pentru ca această acțiune devastatoare pentru omenire să nu se producă. Și, iată, aceeași entitate care a apărut mai târziu în copilul Iisus nathanic care, așa cum am spus ieri, locuise anterior pe Soare și a fost spiritualizată acolo de entitatea lui Christos, de înaltul Spirit solar, mișcată în cea mai intimă interioritate a sa de imposibilitatea de a lăsa ca evoluția umanității să continue în această direcție. Și ceea ce ea a trăit a acționat atât de puternic asupra sa, în timp ce ea s-a încorporat succesiv pe diferitele planete, încât la un anumit moment, în timpul evoluției atlanteene, Spiritul Christos a pătruns-o. Prin ceea ce a luat naștere acum, prin pătrunderea aceleiași entități cu Spiritul Christos, a apărut posibilitatea ca organelor vitale ale oamenilor să li se insereze cumpătarea. Așa cum mai înainte organele de simț dobândiseră înțelepciunea calmă, tot astfel organele vitale au obținut acum cumpătarea; în așa fel încât, respirând într-un anumit loc să nu trebuiască să sorbim cu nesaț aerul sau să-l expulzăm din scârbă în alt spațiu, ci să putem întâmpina lumea cu organe echilibrate. Aceasta a fost fapta unei spiritualizări a copilului Iisus nathanic, în lumile spirituale, prin Spiritul Christos, înaltul Spirit solar.

Apoi, în cursul ulterior al evoluției umanității s-a petrecut un al treilea fapt. Un al treilea dezechilibru ar fi trebuit să survină în evoluția umanității, dacă sufletele ar fi existat numai în corpurile care ar fi trăit pe Pământ. Putem spune că până la acest moment a fost reglementat, în principal, ceea ce este corporal. Prin cele două fapte ale lui Christos în lumile suprasensibile organele de simț ale omului au fost ordonate în așa fel încât acesta să-și poată folosi corpul pe Pământ în mod corespunzător. Și organele vitale au fost în așa fel ordonate încât omul să-și poată utiliza corpul în mod corespunzător. Dar nu au fost ordonate și organele sufletești. Omul ar fi avut probleme cu organele sale sufletești, dacă nu s-ar mai fi întâmplat ceva care să împiedice aceasta. Și mă refer la faptul că gândirea, simțirea și voința ar fi intrat în dezacord, astfel încât voința ar fi deranjat permanent gândirea, simțirea, voința etc. Oamenii ar fi fost condamnați la o continuă folosire haotică a organelor lor sufletești, a gândirii, simțirii și voinței lor. Ei ar fi devenit fie turbați de furie prin exces de voință, fie înconjurați de o atmosferă crepusculară printr-o simțire reținută, fie ar fi avut idei superficiale, datorită unei gândiri hipertrofiate etc. Acesta a fost cel de al treilea mare pericol la care a fost expusă omenirea pe Pământ. Acum, ceea ce ordonează aceste trei forțe sufletești – gândirea, simțirea și voința – mai este ordonat și de Cosmos, de ambianța terestră; căci Pământul însuși este în esență terenul pentru a se realiza ordinea eului. Coacționarea corespunzătoare a celor trei forțe sufletești, a gândirii, simțirii și voinței, trebuie să fie ordonată, însă nu dinspre toate planetele, ci numai dinspre Soare, Lună și Pământ, astfel încât atunci când acțiunea Soarelui, Lunii și Pământului este armonioasă și omul se structurează pentru o coacționare armonioasă a gândirii, simțirii și voinței.

Aș vrea să vă descriu, acum, în alt fel ceea ce s-a întâmplat prin această a treia animare* decât am făcut-o pentru celelalte două. Ceea ce s-a întâmplat în cele trei trepte succesive ale evoluției spirituale, sau, să spunem, cerești, s-a oglindit apoi în diferitele concepții despre lume ale populațiilor postatlanteene. Totul a evoluat, se mențineau efectele produse de faptul că odată, în perioada lemuriană veche, entitatea Christos însuflise acea ființă care a devenit apoi copilul Iisus nathanic; efectele rămăseseră în activitatea solară. Inițierea lui Zarathustra a constat în aceea că el a resimțit activitatea solară ca fiind impregnată cu aceste efecte. Prin acest fapt a luat naștere învățătura lui Zarathustra, care parcă i-a revelat ceea ce se întâmplase în vremuri străvechi.

Cea de a treia epocă culturală postatlanteană, cea caldeano-egipteană, a luat naștere, în parte, datorită faptului că în suflete s-au reflectat, că sufletele încă trăiau interior efectele produse de impregnarea cu Spirit solar a ființei care a devenit ulterior copilul Iisus nathanic, în timpul peregrinării acestuia prin planete. Prin aceasta a luat naștere acea știință a efectelor planetare pe care o găsim în astrologia caldeană, despre care oamenii de azi nu mai au decât puține noțiuni. În cea de a treia perioadă culturală, la popoarele egipteano-caldeene, s-a dezvoltat acel cult al stelelor care este cunoscut în mod exoteric, exterior. Acesta a luat naștere prin faptul că a pătruns, prin iradiere, acționând ulterior, ceea ce fusese atenuat din influențele planetare.

Mai târziu, în cea de a patra epocă culturală, această oglindire interioară a spiritelor planetare era conștientizată de lumea greacă. Ființa însuflețită de Christos a peregrinat pe fiecare planetă, devenind o figură mitologică: pe Jupiter a devenit cel pe care grecii l-au numit Zeus; pe Marte a devenit cel pe care mai târziu aveau să-l numească Ares; pe Mercur a devenit cel pe care grecii l-au numit Hermes. În zeii planetari greci se reflectă ulterior ceea ce făcuse Iisus Christos în lumile supratereștre din entitățile planetare care erau pătrunse de principiul luciferic și de cel ahrimanic. Dacă vechiul grec privea spre cerul zeilor săi, el găsea aici atenuările și reflectările influențelor lui Iisus Christos asupra diferitelor planete, pe lângă multe alte lucruri descrise mai înainte.

La acestea se adaugă reflectarea, atenuarea a ceea ce entitatea Iisus a trăit împreună cu Soarele, Luna și Pământul în timpurile mai târzii ale Atlantidei, fiind încă o entitate supratereștră. Dacă vrem să caracterizăm acest episod, putem spune: Christos s-a „însuflețit” într-un fel de ființă îngerească, ceea ce a avut ca efect faptul că gândirea, simțirea și voința se desfășoară în ordine. Acesta a fost un eveniment important, căci era încă ceva nou pentru evoluția umanității: el a adus ordine în evoluția sufletească a umanității. Dacă cele două evenimente christice anterioare au adus ordine în constituția corporală și în constituția vitală a oamenilor pe Pământ, ce trebuia să se întâmple în lumile supratereștre în cazul celui de al treilea eveniment cosmic?

Vom recunoaște acest al treilea eveniment dacă îl căutăm – pentru a vă ușura reprezentarea lui – în reflectarea sa în mitologia greacă. Așa cum spiritele planetare sunt proiectate în mitologia greacă prin Zeus, Ares, Hermes, Venus, Afrodita, Cronos etc., tot astfel s-a reflectat cel de al treilea eveniment cosmic nu numai în mitologia greacă, ci și în aceea a celor mai diferite popoare. Vom putea înțelege cum s-a reflectat el în mitologii dacă ne dăm silința să comparăm ce s-a reflectat cu imaginea reflectată, ce s-a petrecut afară, în Cosmos, cu ce s-a petrecut apoi în Grecia, ca o postacțiune. Dar ce s-a petrecut în Cosmos? Ființa îngerească pătrunsă de Christos trebuia să împingă în afara sufletului uman, să înfrângă și să elimine ceea ce îl tulbura pentru ca să poată exista armonie și ordine în gândire, simțire și voință. Trebuia eliminat din sufletul uman ceea ce ar fi adus aici haos și dezordine. În felul acesta ne apare imaginea – să ne-o reprezentăm în mod viu în fața ochiului sufletesc –, imaginea unei ființe asemănătoare îngerilor, a acelei ființe care se mai află încă în lumile spirituale, viitorul copil Iisus nathanic. Aceasta ne apare însuflețită de entitatea Christos, capabilă de fapte deosebite, de a elimina din gândire, simțire, voință ceea ce bântuia în el ca un balaur și l-ar fi condus la haos. Amintirea acestui fapt este întâlnită în toate imaginile care au apărut în culturile umane sub forma Sfântului Gheorghe învingând balaurul. Această imagine reflectă evenimentul suprapământesc prin care Christos a însuflețit pe Iisus și l-a făcut apt să respingă balaurul din natura sufletească umană. Acesta a fost un eveniment important, care a devenit posibil datorită ajutorului dat de Christos lui Iisus, această ființă angelică. Această ființă

îngerească trebuia să preia forma de balaur pentru a inhiba balaurul din sufletul uman, trebuia să acționeze în balaur astfel încât acesta să fie înnobilit, să fie adus de la haos la un fel de armonie. Educarea, îmblânzirea balaurului este sarcina mai îndepărtată a acestei entități. Și așa s-a făcut că balaurul era, de fapt, activ dar, prin acțiunea ce pornea de la ființa angelică descrisă, a devenit purtătorul multor revelații care s-au manifestat în culturile pământești ale întregii evoluții postatlanteene. În loc să se manifeste haosul balaurului, să apară oameni furioși sau crepusculari, a apărut înțelepciunea primordială a perioadei postatlanteene. Iisus Christos a folosit sângele balaurului pentru a inocula sângele uman, pentru ca omul să devină purtător al înțelepciunii dumnezeiești. În reflectarea mitologiei grecești acest lucru ne întâmpină și în plan exoteric, începând cu secolul al IX-lea î.Chr.

Este ciudat cum pentru concepția grecească o figură de zeu derivă din celelalte figuri de zei. Știm că grecii venerau diferiți zei. Aceștia reprezentau atenuările, proiecțiile entităților care luaseră ființă la trecerea celui ce mai târziu avea să fie Iisus nathanic în peregrinarea pe care a făcut-o împreună cu Christos prin planete. Când priveau în depărtări cosmice, când priveau prin eterul luminos ei vedeau pe drept cuvânt originea lui Jupiter (nu exterioară, ci originea cu adevărat spirituală, interioară) și vorbeau de Zeus. Tot astfel vorbeau ei de Palas Atena, de Artemis, de diferiții zei planetari de care am amintit. Dar deasupra tuturor figurilor de zei a apărut figura lui Apolo. În mod ciudat, s-a detașat dintre acestea figura lui Apolo. Ce vedeau grecii în zeul lor Apolo?

Facem cunoștință cu el dacă privim spre Parnas și spre izvorul Kastalia. La vest de acesta se deschidea o prăpastie; grecii au ridicat un templu peste aceasta. De ce? Mai înainte, din gura prăpastiei urcau aburi care, în cazul când curenții de aer erau favorabili, se încolăceau ca inelele șerpilor, ca un dragon, în jurul muntelui. Iar grecii își imaginau cum Apolo trăgea cu săgețile sale împotriva dragonului care urcă precum aburii denși din gura de prăpastie. În Apolo vedem pe Sfântul Gheorghe, ca o reprezentare terestră a Zeului. După ce Apolo l-a învins pe dragonul Python, se ridică aici un templu; vedem cum aburii pătrund în sufletul Pythiei și cum grecii își reprezintă că în acest dragon sălbatic trăiește acum Apolo care le prevestește prin oracolele ce ies din gura Pythiei. Și grecii, acest popor conștient de sine, urcă treptele care-i conduc la acest loc și preiau ceea ce Apolo le spune prin Pythia pătrunsă de aburii dragonului. Aceasta înseamnă că Apolo trăiește în sângele dragonului și impregnează oamenii cu înțelepciunea pe care aceștia o caută la izvorul Kastalia. Iar acesta devine un loc de adunare pentru jocurile și sărbătorile cele mai sacre.

Cum poate Apolo să facă aceasta? Cine este Apolo? El lasă să urce înțelepciunea din sângele dragonului în oameni numai din primăvară până toamna. Către toamnă el migrează spre patria sa străveche, spre nord, spre ținutul hiperboreic. Pentru că Apolo pleacă, se celebrează atunci sărbători de despărțire. Primăvara el revine din nord. În această deplasare spre nord a lui Apolo acționează o înțelepciune profundă. Soarele, cel fizic, se lasă spre sud; pe tărâm spiritual lucrurile sunt întotdeauna inversate. Prin aceasta înțelegem că Apolo are de-a face cu Soarele. El este ființa îngerească despre care am vorbit: o umbră, o proiecție în cultura greacă a ființei îngerești care a acționat în realitate la sfârșitul perioadei atlanteene, însuflețită de Christos. Acesta este Apolo care transmitea înțelepciune către greci prin gura Pythiei. Și câte nu erau cuprinse în această înțelepciune! Într-un anumit sens, tot ce i-a determinat să acționeze în cele mai importante împrejurări. Mereu, în situații grele ale vieții, se mergea la Apolo și se cerea prezicerea prin gura Pythiei, cea stimulată de aburii în care trăia Apolo. Asclepios, vindecătorul, este, pentru greci, fiul lui Apolo. Zeul vindecărilor este Apolo:

„Vindecător”. Corespondentul aceluia înger în care s-a aflat cândva Christos este, pe Pământ, un vindecător. Căci Apolo nu a fost niciodată un personaj încorporat fizic, el acționa prin elementele Pământului.

Zeul muzelor, înainte de toate zeul cântului și al artei muzicale, este tot Apolo. De ce? Pentru că prin ceea ce stăpânește prin cânt, prin sunetul coardelor, el pune în ordine coordonarea gândirii, simțirii și voinței care altfel tind să intre în dezordine. Trebuie să reținem că pentru Apolo aceasta este numai o proiecție a ceea ce s-a întâmplat la sfârșitul perioadei atlanteene. Ceva acționa, în adevăr, din înalțuri spirituale, în sufletul omenesc, care răsună ca un slab ecou în arta muzelor, pe care o practicau grecii sub protecția zeului Apolo. Grecilor le era cunoscut faptul că arta lor muzicală este un fel de reflectare terestră a acelei arte vechi pe care o cultiva în înălțimi cerești pentru armonizarea gândirii, simțirii și voinței ființa îngerească străbătută de Christos. Ei nu o exprimau astfel; numai în Misteriile lor se știa despre ce este vorba. În Misteriile apolinice ale grecilor se spunea: O înaltă ființă zeiască a impregnat cândva o ființă din ierarhia îngerilor (Angeloii). Acest fapt a adus armonie în gândire, simțire și voință și o reflectare a acestuia este arta muzicală, mai cu seamă arta apolinică, acea artă care se exprimă în sunetul coardelor. Nu se considera apolinic ceea ce se exprima prin fluierat sau prin instrumente de suflat. Grecii atribuie efectul muzical care aduce armonie în dispoziția generală la ceea ce apelează mai puțin la instrumentele de suflat, la ceea ce necesită la maximum mânuirea de către om, pe scurt, la ceea ce răsună în coardele lui Apolo. Iar despre oamenii care nu aveau înclinația de a aprecia suficient arta muzicală a lui Apolo, despre aceștia grecii spuneau că ei prezintă în corpul lor exterior un semn distinctiv pentru obtuzitatea față de principiul apolinic; corpul lor exterior a rămas atavic în urmă, pe o treaptă inferioară. Ciudat este faptul că atunci când s-a născut un om cu urechi deosebit de lungi – este vorba de regele Midas – grecii au spus: El a primit pe Pământ urechi de măgar pentru că, înainte de a se naște, nu s-a dăruit în mod corespunzător influențelor care au venit cândva în lume prin acea ființă îngerească impregnată de Christos. Din această cauză, spuneau ei, are urechi de măgar, și preferă instrumentele de suflat celor cu coarde. Iar când s-a născut un copil fără piele – cunoscut în mitologie ca Marsyas cel Jupuit –, ei au spus: Aceasta s-a întâmplat pentru că înainte de naștere nu a ascultat la ceea ce emitea acea ființă îngerească. Acestea sunt lucrurile care se prezintă observației oculte. Marsyas nu a fost jupuit de viu, ci așa s-a născut. Delictul se comisese înainte de nașterea sa.

Multe orașe-colonii ale grecilor poartă numele Apolonia pentru că se ceruse sfatul Pythiei cu privire la locul unde să se colonizeze. Grecii țineau la libertatea orașelor lor și din această cauză nu aveau o unitate statală, ci unitatea ideală dăruită de zeul lor Apolo pentru care au fondat mai târziu un fel de federație de state.

Vedem cum grecii venerau în zeul pe care-l numeau Apolo ființa de care am vorbit mai înainte și putem spune: În ceea ce îi corespunde cu adevărat lui Apolo la sfârșitul epocii atlanteene era „însuflețită” entitatea Christos. Ce este Apolo cu adevărat? Nu imaginea-umbră venerată de greci. Ca ființă extraterestră el a revărsat din lumile superioare forțe vindecătoare pentru dispoziția sufletească și care paralizau puterile luciferice și arhimanice. Aceasta determina și în corpul omenesc o cooperare a creierului, respirației, plămânului cu laringele și inima, ca ceea ce se exprima în proiecția acestei cooperări în cântec. Căci cooperarea corectă a creierului, respirației și a organelor vorbirii cu inima este expresia corporală pentru corecta coordonare a gândirii, simțirii și voinței. Vindecătorul extraterestru este Apolo. Am văzut cele trei trepte de evoluție ale sale și cine este vindecătorul care se naște pe Pământ, iar oamenii îl numesc Iisus; aceasta

înseamnă, tradus în limba noastră, „Cel ce vindecă prin Dumnezeu”. Este copilul Iisus nathanic, vindecătorul prin Dumnezeu, Iisus Jehoshua.

Acum el se maturizează pe a patra sa treaptă, pentru a putea fi pătruns de entitatea Christos, de eu. Aceasta se întâmplă prin Misteriul de pe Golgota. Acele suflete omenesti care s-au născut înaintea Misteriului de pe Golgota nu ar fi găsit pe Pământ, în decursul timpului ulterior, trupuri în care să se poată încarna în așa fel încât forța eului să ajungă să se exprime în mod corespunzător. Dacă Misteriul de pe Golgota nu ar fi avut loc, dacă acum o entitate – aceeași pe care am urmărit-o prin perioadele cosmice – nu ar fi fost pătrunsă de entitatea lui Christos, acest lucru nu s-ar fi întâmplat. Eul condusesese la evoluția cea mai înaltă care era Zarathustra. Niciodată sufletele care aduseseră evoluția până la eu nu ar fi putut găsi alte corpuri pământești corespunzătoare unei evoluții adevărate, dacă nu ar fi avut loc Misteriul de pe Golgota.

Ați văzut care sunt cele patru trepte ale armonizării: armonizarea vieții simțurilor, a organelor vitale, a gândirii, simțirii și voinței și armonizarea eului, aceasta din urmă prin Misteriul de pe Golgota. Acum, dragi prieteni, vedem relația dintre ființa care s-a născut și-l cunoaștem sub numele de copilul Iisus nathanic și entitatea Christos. Cunoașteți acum și modul în care a fost pregătită această relație. Avem posibilitatea, prin ceea ce este permis să se dezvăluie azi prin adevărata antroposfie, să înțelegem acest mod de cooperare, de relația reciprocă a entității Christos cu entitatea umană a lui Iisus nathanic. În viitor, o viață spirituală sănătoasă va depinde de faptul că va deveni posibil ca un număr din ce în ce mai mare de oameni să înțeleagă ceea ce până acum s-a dovedit a fi de neînțeles, viața de gânduri și idei a timpului în care s-a săvârșit Misteriul de pe Golgota.

CONFERINȚA a IV-a

Leipzig, 31 decembrie 1913

Ieri am vorbit despre modul în care a fost pregătit ceea ce trebuia să se întâmple în evoluția umanității Pământului prin Misteriul de pe Golgota. Am vorbit despre cele trei impregnări ale unei ființe aparținând ierarhiilor superioare cu Christos, iar în minunata apariție greacă a lui Apolo am găsit ecoul a ceea ce a avut loc la sfârșitul perioadei atlanteene, ca o înainte-vestire îndepărtată în timp a acestui Misteriu de pe Golgota.

Acum ne revine sarcina de a cerceta în ce fel a acționat ceea ce a pătruns în evoluția umanității. Pentru aceasta va fi necesar să caracterizăm mai întâi specificul concepțiilor despre lume care au apărut în perioada postatlanteană, ca postacțiuni, ca ecouri ale acestui triplu eveniment christic, care potrivit descrierii noastre de ieri s-a încheiat o dată cu sfârșitul perioadei atlanteene.

Să încercăm să aprofundăm ce stă la baza concepțiilor despre lume care au luat naștere în perioada postatlanteană. Aceste concepții sunt reflectări ale evenimentului christic în sufletele umane postatlanteene. Din acest punct de vedere nu vom avea de spus decât puține cuvinte despre prima perioadă postatlanteană. Am caracterizat-o altă dată. Acum vom spune numai că referitor la spiritualitate a fost până în prezent cea mai înaltă perioadă culturală, dar că ea a preluat în sufletele sfinților Rishi și ale elevilor lor ceva care era într-un anumit sens mai puțin pătruns de acele Misterii de care am vorbit ieri.

Prima concepție postatlanteană, care este un efect direct al triplului eveniment chistic, este concepția despre lume care a luat naștere prin impulsurile date de Zarathustra. Trebuie să spun că voi utiliza cuvinte care prin modul cum sunt folosite azi sună abstract și uscat, chiar pedant, dar nu avem la dispoziție, pentru început, altele. Aș vrea să fac apel la dumneavoastră să înțelegeți în subtextul cuvintelor pe care le voi folosi ceva infinit mai spiritual decât ceea ce înțelege știința actuală. Concepția despre lume a lui Zarathustra, aș vrea s-o numesc, din punctul de vedere luat aici în considerare, o concepție despre lume a „cronologiei”. Dincolo de Ahura Mazda și Ahriman, concepția despre lume a lui Zarathustra privește spre Zaruana akarana – efectul timpului. Dar nu al timpului abstract pe care-l concepem azi, ci timpul gândit ca ființă vie, suprapersonală. Zarathustra vede această ființă pe care trebuie s-o cuprindem în cuvântul timp astfel încât de la ea să porcească guvernatorii timpului, acele entități spirituale care sunt simbolizate în spațiul cosmic prin semnele zodiacale; Amshaspanzii. Ei ordonează, prin numărul lor, 6 sau, dacă adăugăm și antipozii lor, 12, pe Izedzii subordonați Amshaspanzilor, 28 până la 31. Ei sunt spirite de ordin inferior, slujbași ai înaltei ființe a timpului care reglează zilele în cadrul lunii. Conștiința lui Zarathustra vedea armonia minunată care acționează în lume prin forțe simbolizate numeric prin combinațiile ce iau naștere între 28-31 și 12, armonie care se revarsă în lume și sălășluiește aici pentru ca în marea orchestră a lumilor instrumentele să cânte împreună. Acesta considera concepția despre lume a lui Zarathustra ca elementul de armonizare a ordinii cosmice. Și întrucât concepția despre lume a lui Zarathustrea vede în „timp” ceva viu, ceva suprapersonal, să ne fie îngăduit să o numim, spiritualizând cuvântul, „cronologie”, gândindu-ne totodată la zeul Cronos, guvernatorul timpului.

Ajungem apoi la cea de a treia perioadă postatlanteană, pe care am caracterizat-o ieri ca fiind cea în care sufletele erau impulsionate prin ființele de forță care străluceau din stele. Aici nu este vorba numai de relațiile ființei timpului guvernând în suprasensibil, ci se intră deja în existența sensibilă, în mersul stelelor și se consideră că factorul armonizator se află în planul sensibil, în mersul stelelor și în armonia pe care acestea o imprimă în spațiul cosmic și care conferă muzicalitate devenirii cosmice. Această concepție despre viață eu aș numi-o astrologie. Cronologiei i-a urmat astrologia. Și tot ceea ce cronologia veritabilă, adevărată a zarathustrismului, ceea ce astrologia adevărată a Misteriilor egiptene și caldeene dezvăluie, totul era impulsivat de tainele devenite active în Cosmos prin tripla faptă chistică dinaintea catastrofei atlanteene.

Dar ce s-a întâmplat în epoca de cultură greacă sau în cea greco-romană? Ceea ce voi spune acum nu este valabil numai pentru lumea greacă și cea romană, ci și pentru celelalte ținuturi ale Europei. Ieri am încercat să lămuresc problema în baza unui singur exemplu, dar el este valabil pentru întregul Occident. Să mai privim o dată retrospectiv cum grecul îl venera pe Apolo, această reflectare a copilului Iisus nathanic, așa cum el era la sfârșitul perioadei atlanteene. Am spus: din țara hyperboreică, din nord, a venit Apolo la oracolul din Delphi. El vorbea prin Pythia, transmițând oamenilor mesajele acesteia. Am făcut legătura dintre această deplasare a lui Apolo și mersul Soarelui. Dar pentru că prin Apolo vorbește Soarele spiritual, în timp ce Soarele fizic coboară spre sud, el ia drumul nordului. De o înțelepciune infinită se dovedesc miturile când le privim în lumina adevăratului ocultism. Cu toate acestea, nu cerul înstelat era ceea ce simboliza pentru greci pe Apolo: când grecul îl venera pe Apolo el nu privea, de fapt, Soarele ca pe un simbol exterior al acestuia. Pentru aceasta grecii îl aveau pe Helios, care regla mersul Soarelui pe cer. Căci Soarele nu acționează, chiar dacă ne referim numai la aspectul fizic, în așa fel încât la om să ajungă numai acțiunea exercitată direct de razele care coboară din el; el acționează mai întâi asupra aerului și a apei, în aburii apei, de asemenea și în

aburii despre care am spus că urcau din orificiul grotei Kastalia și înconjurau ca un balaur muntele învecinat. Soarele acționează în toate elementele, și după ce le-a pătruns, după ce s-a insinuat în toate elementele Pământului el acționează, plecând de la acestea, asupra omului, parcă prin slujitorii pe care-i numim spirite elementare. Spiritul Soarelui acționează trăind în elemente și această activitate o percepea grecul în Apolo.

Apolo era pentru el zeu al Soarelui, dar nu cel care conducea carul Soarelui ca Helios, reglând durata zilelor. În timp ce-și ridica privirea spre Apolo, grecul vedea efectele acțiunii Soarelui în atmosferă. Ceea ce era acțiune solară el o considera ca fiind Apolo, în timp ce i se adresa în mod spiritual. La fel stăteau lucrurile și cu alți, zei și entități spirituale pe care le întâlnim în Occident. Este suficient să ne referim la Wotan – m-aș putea referi la multe alte aspecte –, Wotan care locuiește pe Saturn și, de asemenea, la armata sa sălbatică. – Ce a devenit în această a patra perioadă postatlanteană concepția despre lume care se afla sub influența triplei fapte a lui Christos decât un ecou al acesteia? Din nou sunt constrâns să folosesc un cuvânt pedant, care a devenit arid: meteorologia a urmat astrologiei. Cronologie-astrologie-meteorologie! Numai că trebuie să facem o legătură între „logie” și Logos. Dar, în timp ce toate acestea au năvălit peste lumea vestică, în întreaga cultură postatlanteană s-a revărsat și altceva, care venea dintr-o cu totul altă direcție, ca un ecou al triplei fapte christice. Și această a patra concepție care a apărut parcă în paralel, alături de meteorologia celei de a patra perioade postatlanteene, era ceva pe care va trebui s-o numese din nou cu un cuvânt pedant – dar vă rog din nou să faceți legătura dintre „logie” și Logos –, a devenit geologia.

Niciodată nu vor putea fi înțelese tainele propriu-zise ale evoluției culturale ebraice vechi, dacă ele nu vor fi luate ca geologie, în sensul pe care îl vom lua în considerare acum. Cum ne întâmpină ceata Elohimilor, cum ne întâmpină zeul Iahve? El vrea să alcătuiască omul cu ceea ce este luat din Pământ. El vrea să învâluie cu un înveliș nou ceea ce a venit din timpurile anterioare, de la Saturn, de la Soare, de la Lună. Iahve este zeul care formează omul din pământ, adică din forțele, din elementele Pământului. Din această cauză, înțelepciunea ebraică veche trebuia să devină, ca adeptă a zeului Iahve, geologie. Iar învățătura despre om, format din forțele Pământului, este geologie. Oare nu iese în evidență caracterul geologic al învățăturii ebraice vechi chiar prin numele primului om: Adam-cel format din pământ? Acesta este lucrul important care trebuie focalizat: tot ceea ce celelalte popoare au cuprins în concepția meteorologică despre lume vorbește despre formarea omului. Să analizăm concepția grecilor despre lume, care relatează despre felul în care Prometeu îl formează pe om. Palas Atena i se asociază și determină din înălțimi spirituale legătura omului cu scânteia spiritului. Prometeu formează sufletul, în simbolul fluturelui. Zeul Iahve, care în cursul evoluției sale devenise Domn al Pământului, îl formează pe om din pământ, îi insuflă omului din propria sa substanță sufletul viu. În felul acesta Iahve se leagă prin suflul său cu ceea ce el a plăsmuit din pământ. Și el vrea să locuiască în fiul său, în suflul său viu, în Adam și în urmașii acestuia, fiii Pământului, al căror înveliș de pământ zeul Iahve considera că este sarcina sa să-l plăsmuiască. Și dacă mergem mai departe va trebui să evocăm în fața sufletelor noastre tot ceea ce ne transmite Biblia din antichitatea veche ebraică.

Noi știm că Pământul dezvoltă anumite forțe, am subliniat acest fapt. Goethe, Giordano Bruno și alții compară aceste forțe cu inspirația și expirația pe care le întâlnim la om. Pământul dezvoltă anumite forțe (ale expirației și ale inspirației) care determină fluxul și refluxul, creșterea și scăderea apei, forțe interioare ale Pământului, aceleași forțe care conduc însă și Luna în jurul Pământului. În forțele apei ne întâmpină forțele telurice ca acțiune a Pământului. Biblia consemnează printre forțele de apă Potopul, ca un alt

eveniment important după crearea lui Adam, a omului de pământ. Să mergem mai departe, până la Moise: pretutindeni întâlnim activități ale Pământului. Moise face să țâșnească apă din Pământ. Moise urcă pe munte. Ceea ce se petrece pe munte este activitate a Pământului. Acest munte nu poate fi gândit decât ca un munte vulcanic. Nu este Sinaiul, care este de obicei avut în vedere, este activitate a Pământului. În coloana de foc în care stă Moise trebuie să vedem ceva asemănător cu ceea ce se vede în dealurile sulfuroase ale Italiei. Din munte răzbate activitate de Pământ, fum de foc. În activitățile terestre, evreii au văzut întotdeauna simboluri. Înaintea lor mergea permanent norul de furtună sau coloana de foc: activitate a Pământului! Am putea coborî în detalii, am vedea că spiritul Pământului stăpânește în tot ceea ce Moise consideră că este revelația zeului Iahve. Geologie este vestirea lui Moise. Niciodată nu va fi înțeleasă deosebirea dintre concepția despre lume ebraică și cea a grecilor, dacă nu se va ști că cea grecească este meteorologie și cea ebraică geologie. Tot ceea ce grecul percepe că se desfășoară în jurul lui el îl gândește în legătură cu forțele ce se revarsă dinspre Cosmos în elementele Pământului, în aer, în tot ce există în ambianța Pământului. Tot ce concepția despre lume ebraică resimte ca ambianță este legat de forțe care se desfășoară din Pământ, forțe legate de Pământ. Da, și suferințele poporului evreu vin de la ce este legat de Pământ și de activitatea sa (deșertul). Geologia conduce destinul poporului evreu. Geologie, fertilitate a solului este ceea ce îi momește pe evrei spre țara făgăduită lor.

Și Pavel știe bine că această conștiință a legăturii cu duhul Pământului este o postacțiune a Evenimentului christic pre-pământesc; Pavel atrage atenția asupra faptului că Christos este cel care a pășit înaintea evreilor și a făcut ca din stâncă să apară apă în deșert. Și dacă ajungem de la Biblie, la importante legende ale poporului evreu, vedem cum materialul care alcătuiește aceste legende este pătruns de ceea ce am numit aici geologie. Ni se povestește cum Iahve, atunci când l-a plăsmuit pe om din pământ, și-a trimis îngerii care-l slujeau pentru a colecta, din toate teritoriile Pământului, pământuri de toate culorile, pentru ca tot ce aparține Pământului să fie amestecat în învelișul lui Adam. Am putea spune: Iehova considera important ca omul să fie în entitatea sa adevărată, floarea, coroana creației pe Pământ. Pentru caldeeni, pentru egipteni, pentru adepții lui Zarathustra, pentru greci, pentru romani, pentru popoarele europene din Europa Centrală și nordul Europei cea mai importantă parte a omului provenea din lumea spirituală. Pentru evrei, partea cea mai importantă a omului este cea legată de Pământ și de forțele sale. Iehova se simte ca Dumnezeu care cârmuiește Pământul în mod spiritual.

Astfel, vedem cum cel mai important eveniment din cadrul celei de a patra perioade postatlanteene trebuie considerat a fi faptul că geologia se așază lângă meteorologie. Și acest lucru se exprimă minunat în contraimaginea sa spirituală, în profetismul vechi ebraic.

De fapt, ce urmăreau profeții? Să încercăm să privim în interiorul cel mai profund al unor profeți ca Isaia, Ieremia, Iezechiel, Daniel, Ioil, Iona și Zaharia. Dacă studiezi fără gânduri preconcepute aceste suflete de profeți înțelegi că ei se străduiesc, în fond, să aducă în prim-plan o forță sufletească umană și, în același timp, să reprime o alta, împingând-o în adâncurile vieții sufletești. Am atras atenția cum în creațiile lui Michelangelo, mai înainte menționate, profeții sunt întotdeauna reprezentați stând așezați în profundă meditație, cuprinși de o liniște sufletească interioară legată cu veșnicia. În opoziție cu aceștia, Michelangelo plasează Sibilele, în care acționează elementele Pământului, în așa fel încât la una dintre ele părul este în bătaia vântului, iar în îmbrăcămintea ei albastră suflă vântul; ea își realizează profeția sub influența vântului. Pe o alta, o vedem cuprinsă de un foc interior: în miscarea obișnuită a mâinii ei vedem

focul, elementul pământesc. Sibilele trăiesc prin forțele sufletești care pătrund direct în suflete din ambianța elementară terestră. Aceste forțe sibilinice care absorb în suflet spiritul elementelor Pământului și-i dau expresie profeții vechii culturi iudaice voiau să le reprime. Dacă citiți fără prejudecăți întreaga istorie a profeților, veți vedea că profetul este preocupat – aceasta este învățătura sa – să reprime în sine sibilismul, să nu-l lase să apară la suprafață.

Apolo transformă sibilismul Pythiei prin faptul că se afundă el însuși în acesta și vorbește prin Sibila. Profeții vor și ei să reprime în sufletul lor ceea ce ține de natura Pythiei și să cultive exclusiv ceea ce acționează în forța eului, a acelui eu care este legat de Pământ, care aparține Pământului, care este contra-unaginea spirituală a elementului geologic. Așa cum se manifestă veșnicia în eu, în liniște, calm, atunci când tac elementele sibilinice, când încetează orice agitație interioară, și când în fundamentele veșniciei nu domnește decât relaxarea, aceasta voiau profeții iudei să dezvolte. Prorocirile lor trebuiau să apară dintr-o dispoziție sufletească care corespunde în cel mai înalt grad geologiei. Ne impresionează ceea ce este atât de captivant la acești profeți, ca un efluviu al elementului geologic și, chiar și ceea ce ulterior s-a întâmplat altfel decât au prorocit ei ne dovedește că elementul profeților îl constituie geologicul. O împărăție viitoare care trebuie să fie legată prin fapte exterioare de Pământ și care trebuie să înlocuiască împărăția de atunci, un cer pe Pământ, aceasta este ceea ce prorocesc profeții – într-atât sunt de legați de geologie.

Acest element geologic al profeților se percepe încă în primele etape ale creștinismului, în timp ce este așteptată revenirea lui Mesia, dar în așa fel încât El trebuia să coboare din nori și să întemeieze o împărăție pământească. Se va înțelege ceea ce radiază în cultura ebraică numai când aceasta va fi percepută ca geologie. Acesta era dorul profeților, aceasta era ceea ce ei prezentau elevilor lor: reprimarea elementului sibilinic, a tot ce conduce sufletul în profunzimi subconștiente și dezvoltarea a ceea ce trăiește în eu. Toate celelalte popoare au o altă relație cu zeii lor decât evreii cu Iahve. Relațiile celorlalte popoare cu zeii lor au fost date, căci erau ecouri a ceea ce se formase prin relația omului cu spiritele Ierarhiilor superioare în cursul perioadelor Saturn, Soare și Lună. Poporul evreu trebuia să formeze ceea ce se dezvoltă în timpul Pământului. Dar cum se explică faptul că eul stabilește cu de la sine putere o legătură cu Dumnezeuul său? Nu ca inspirație deoarece, astfel și ceea ce este moral ar fi fost ca o impregnare a sufletului cu forțe divine, nu ca inspirație, ci ca poruncă. Porunca pe care o găsim în Decalog ne întâmpină abia la poporul evreu. Chiar dacă știința inspiră lucruri ciudate despre existența anterioară a poruncilor (Hammurabi etc., nu pot să insist acum asupra absurdităților științei mai noi), ceea ce apare ca poruncă în care eul se află direct în fața zeului și primește norma, prescrierea în așa fel încât eul trebuie s-o urmeze prin voință interioară, aceasta ne întâmpină pentru prima oară la poporul evreu. La fel, ne întâmpină pentru prima oară la poporul evreu faptul că zeul face un legământ cu poporul. Ceilalți zei acționează prin forțe care au întotdeauna de-a face cu subconștientul sufletului. Să rememorăm felul în care acționează Apollo prin Pythia, cum trebuia să se pregătească sufletul care mergea în pelerinaj la Pythia, pentru ca zeul să-i poată vorbi: Apollo vorbea prin viața sufletească cufundată în subconștient a Pythiei. Acestui fapt i se opune zeul Iahve, vorbind prin poruncile sale, făcând un legământ cu poporul său, un contract care se adresa direct eului sufletului. Și la fel vorbesc profeții, când se întâmplă ceva poporului evreu, când acțiunile popoarelor păgâne afectează poporul evreu. Nu trebuiau să pătrundă forțe subconștiente în sufletul evreilor, totul trebuia să se bazeze pe legământul cu zeul, pe principiul poruncii. De acest lucru se îngrijesc profeții, îndeosebi.

Să încercăm acum o scurtă privire retrospectivă pe care s-o pătrundem cu ceea ce ne dau cunoștințele oculte – o privire retrospectivă asupra a ceea ce am încercat să ilustrăm prin cele descrise mai sus.

Am făcut cunoștință ieri cu tripla faptă a lui Christos care a avut loc în perioada lemuriană și atlanteană. Am văzut cum Christos a pătruns de trei ori entitatea care a apărut mai târziu în persoana copilului Iisus nathanic, această entitate nefiind încorporată într-un corp pământesc, ci era rămasă în lumile spirituale. Dacă ne îndreptăm privirea asupra a ceea ce s-a întâmplat, putem să spunem: Ceea ce s-a întâmplat în Atlantida a afluat apoi spre răsărit. Ilie, de exemplu, a fost unul dintre profeți. Dar ce fel de profet este acest Ilie? El slujește zeului Iahve, el îi slujește în așa fel, încât în sufletul lui trăiește ecoul triplului fapt christic. În sufletul său trăiește cunoașterea: Eu trebuie să-l propovăduiesc, ca profet al lui Iahve, înainte de toate pe Iahve, în așa fel încât în Iahve să trăiască Christos, cel care trebuie să împlinească mai târziu Misteriul de pe Golgota; ca El să trăiască cu influențele pe care le-a revărsat la al treilea eveniment în Cosmos, la sfârșitul perioadei atlanteene. Ilie îl propovăduia pe Iehova christificat. Christos trăia deja în Iehova, în zeul Iehova; dar el trăia ca în reflectarea Sa. Așa cum lumina Lunii reflectă lumina Soarelui, tot așa și Iahve reflectă entitatea care trăia pe atunci în Christos. Christos își reflecta ființa Sa din Iehova. Dar un sol cum era Ilie, acționa în spiritul postacțiunii faptului christic triplu care preceda ființa Iisus nathanic, așa cum s-a deplasat în mod spiritual de la vest la est pentru a impregna culturile, pentru a se naște apoi în persoana unuia dintre copiii Iisus. La toate popoarele era resimțit ca o prorocie ceea ce apărea ca un excedent al meteorologiei, și anume, când aceasta a fost atinsă de geologie.

Noi percepem particularitatea că în spațiul care ulterior a devenit atât de important pentru răspândirea creștinismului a avut loc unul din aceste fapte anunțate profetic. Vedem cum în cele mai diferite locuri ale Asiei Mici și ale Europei se celebrau festivități care prevesteau Evenimentul Christos, prevesteau Misteriul de pe Golgota. Cultul lui Adonis și cel al lui Attis au fost interpretate pe drept cuvânt ca prevestiri profetice ale Evenimentului de pe Golgota. Dar dacă analizăm mai atent toate aceste sărbători, vedem că ele prezintă cele ce vor să vină ca fiind fapte ale meteorologiei. Zeul care este omorât aici ca Adonis și care învie nu este gândit ca fiind întrupat în carne, ci ceea ce există ca zeu este o imagine; imaginea acelei ființe îngerești care a fost pătrunsă de Christos la sfârșitul perioadei atlanteene în înalturi spirituale și care a devenit apoi copilul Iisus nathanic. În cultul lui Adonis, în cultul lui Attis era celebrat destinul copilului Iisus nathanic. Și a fost o karmă a istoriei lumii - poate veți căuta încă mai mult dincolo de acest cuvânt - că în locul în care Biblia plasează cu oarecare îndreptățire nașterea copilului Iisus, la Bethlehem, se celebra mai înainte un cult al lui Adonis. Bethlehemul era unul din locurile în care se oficiau culte ale lui Adonis. Adeseori, acolo se sărbătorea muribundul Adonis și cel care învia și s-a pregătit astfel aura prin aceea că era evocată amintirea sa: A existat cândva, în înalturi spirituale o ființă ce aparținea încă Ierarhiei îngerilor, o ființă care trebuia să vină mai târziu pe Pământ, în perioada copilului Iisus nathanic, o ființă care la sfârșitul perioadei atlanteene era încă pătrunsă de Christos. Ceea ce s-a întâmplat atunci pentru armonizarea gândirii, simțirii și voinței era comemorat în sărbătoarea lui Adonis. Și la Bethlehem, unde se sărbătorea astfel Adonis, aflăm și locul de naștere al copilului Iisus nathanic. Iar cuvintele consună minunat, dragi prieteni. Oare nu vedem noi, prin căutarea triplei fapte a lui Christos, a Evenimentului Christosului supraterestru, care au precedat în trei rânduri Misteriul de pe Golgota, nu vedem oare pe Christos trecând de la apus spre răsărit, spre locul unde trebuia să aibă loc Misteriul de pe Golgota? Oare nu vedem cum își trimite înainte solul, pe Ilie, și nu știm cum acest sol reapare în următoarea sa încarnare ca Ioan Botezătorul? Și oare nu ni se spune, prin

acesta, cu o minunată armonie a cuvintelor: El și-a trimis îngerul mai înainte ca să-l vestească! Acest lucru se poate spune atât despre Ioan cât și despre Ilie. Lui Ilie i se potrivește chiar mai bine – ceea ce vor înțelege cei care-și amintesc descrierea lui Ilie făcută de mine; am spus că Ilie a rămas în înalțuri spirituale și că a avut numai un reprezentant prin care a acționat, astfel încât el însuși nu a umblat niciodată pe Pământ. Dacă luați în considerare acest lucru, atunci expresia: El și-a trimis îngerul înainte se potrivește mai bine lui Ilie decât lui Ioan. Asemenea soli erau întotdeauna soli ai Christosului venit din vest spre est.

Ceea ce la poporul evreu era geologia, acum trebuia să fie pătruns de această ființă spirituală pe care am învățat ieri s-o contemplăm în activitatea sa propriu-zisă pentru Pământ. Geologia trebuia să fie christificată. Spiritul Pământului trebuia să fie resimțit într-un mod nou, trebuia să poată fi într-un anumit sens desprins de Pământ. Acest lucru era posibil numai dacă ar fi intervenit o forță care să desprindă acest Spirit al Pământului de forțele terestre. Acest lucru s-a întâmplat prin faptul că forțele lui Christos au impregnat aura Pământului și prin aceasta Pământul însuși a devenit altceva. În forțele pe care le descătușase zeul Iahve a pătruns Christos și a transformat aceste forțe.

Dacă supervizăm toate acestea, înțelegem de ce lui Apolo i-a fost conferit ca simbol laurul. Pentru cel care pătrunde în botanică înarmat cu ceva știință a spiritului, laurul este o plantă strâns legată de condițiile meteorologice. Laurul este în întregime plăsmuit și structurat din ceea ce este meteorologie. O altă plantă este legată foarte strâns de Pământ și o putem considera ca o expresie a contextului geologie: măslinul. Și dacă simțim că uleiul care impregnează planta măslinului stimulează forțele elementare ale sufletului, prin aceea că măslinul este o plantă pe care poate fi altoit un alt lăstar care se dezvoltă în condiții optime pe această plantă, atunci simțim starea intimă de impregnare a măslinului cu uleiul Pământului. În ulei simțim pulsând ceea ce este pământesc.

Acum să ne amintim ce am început să expun în conferința a doua, să ne amintim de Pavel care a fost chemat să arunce puntea de legătură dintre antichitatea evreiască și creștinism, dintre geologie și christologie. Așa cum am spus, influența lui Pavel se desfășoară în sfera măslinului. Iar dacă îl auzim pe Apolo din aburii ce se ridică din prăpăstiile munților care o impulsionează pe Pythia și o determină să prezică destinul uman, putem simți și forțele elementare care se scurg prin măslin în ambianță și în care este trăită forța sufletească elementară a lui Pavel. O putem simți în cuvintele lui. El se afundă parcă în geologie, pentru a simți arborele în mod elementar în aura sa și se lasă inspirat de această aură, în al cărui ținut geologic se află influența sa.

În prezent, lucrurile se înțeleg într-un mod mult prea abstract. Se crede că ceea ce au spus autorii mai vechi ar fi tot atât de abstract, legat numai de creier, ca și ceea ce spun adeseori autori mai noi. Nu se cugetă la faptul că nu numai rațiunea și mentalul, ci că toate forțele sufletești pot fi legate, înviind din Pământ, cu ceea ce imprimă unui anumit ținut pecetea sa. Ținutului lui Pavel, măslinul i-a pus pecetea. Și ca și cum ar fi vrut să ridice la el geologia evreiască, el a spus – prin ceea ce îi inspira măslinul – lucruri din cele mai importante despre relațiile dintre oamenii pătrunși de Christos și oamenii aflați departe de Christos. Oare nu auzim cuvintele lui Pavel, pe care nu vrem să le interpretăm în mod abstract, ci ca pe ceva care își are în mod elementar rădăcinile în sufletul său, ca pe ceva pe care vrea să-l exprime, din acest fond elementar al sufletului său, în cuvinte prin care să pună în relație pe creștinii păgâni cu evreii, oare nu auzim cuvintele străni: „Dar v-o spun eu vouă, păgânilor, în măsura în care sunt într-adevăr apostol al neamurilor, îmi slujesc slujirea, în nădejdea că voi ațâța gelozia celor din neamul meu și-i voi mântui pe unii din ei. Căci dacă înlăturarea lor a însemnat reîmpăcarea lumii, atunci

reprimirea lor ce va fi dacă nu o înviere din morți? Dacă pârga este sfântă, așa e și frământătura; și dacă rădăcina este sfântă atunci și ramurile sunt. Dar dacă unele ramuri au fost tăiate și dacă tu, măslin sălbatic, ai fost altoit în locul lor și ai devenit părtaș al rădăcinii și al grăsimii măslinului, nu te mândri față de ramuri; iar dacă te mândrești, să știi că nu tu porți rădăcina, ci rădăcina pe tine. Dar vei spune: S-au rupt ramurile ca să fiu altoit eu. Bine spus. Ele au fost rupte din cauza necredinței lor; tu însă exiști prin credință. Nu te îngâmfa, ci teme-te. Că dacă Dumnezeu nu a cruțat ramurile firești, nici pe tine nu te va cruța. Vezi dar bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprimea față de cei ce au căzut, iar față de tine bunătatea lui Dumnezeu, atât cât te vei ține de bunătate; altfel și tu vei fi tăiat. Dar și aceia ce nu vor rămâne în necredință vor fi altoiți; căci Dumnezeu are puterea să-i altoiască din nou. Căci dacă tu ai fost tăiat din măslinul care era de la natură sălbatic, și contrar firii ai fost altoit în măslinul cel bun, cu cât mai mult aceștia ce sunt după fire vor fi altoiți în propriul lor măslin!" (Rom., 11, 13-24).

Astfel a grăit cel despre care vom continua să vorbim mâine, despre modul cum extrăgea din geologia evreiască ce avea de spus, cum a transformat într-un mod atât de grandios în imagine, pentru ceea ce avea de spus, forța elementară care, plecând din Pământ, domină în măslin.

CONFERINȚA a V-a

Leipzig, 1 ianuarie 1914

V-am vorbit despre forțele Sibilelor, v-am atras atenția asupra faptului că le vedem ivindu-se ca umbre ale filosofilor greci în Ionia și că după aceasta, timp de secole, au scos la lumina zilei ca prin vrajă, din viața lor sufletească haotică, în parte înțelepciune profundă, în parte numai haos spiritual. Timp de secole ele au dominat, mult mai mult decât vrea să accepte istoria, viața spirituală a sudului Europei și a ținuturilor învecinate. Am vrut să spun că această exteriorizare ciudată a Sibilelor face trimitere mai cu seamă la o anumită forță a sufletului omenesc care își avea semnificația ei benefică în timpuri mai vechi, în cea de a treia perioadă culturală postatlanteană. Dar perioadele culturale se schimbă în cursul evoluției istorice a omenirii. Forțele cu care Sibilele au scos la lumina zilei uneori adevărate nerozii erau încă, în cea de a treia epocă postatlanteană, forțe sufletești bune, cu totul drepte, într-o vreme când se practica astrologia, când înțelepciunea stelelor acționa în sufletele umane; tot atunci, prin influența înțelepciunii stelare, erau armonizate forțele care apoi au ieșit la suprafață în mod haotic în prezicerile Sibilelor. Din acest fapt puteți deduce că forțele care oricum domină undeva în Univers, de exemplu, cele care cârmuiesc acum în sufletele Sibilelor, în sine nu pot fi niciodată bune sau rele, ci că ele sunt bune sau rele în funcție de locul și timpul în care apar. Forțe care au apărut în sufletele Sibilelor erau într-un tot bune, numai că ele nu erau adecvate evoluției sufletești a celei de a patra epoci postatlanteene. Atunci nu trebuiau să domine în sufletele oamenilor forțele care se ridicau din fundamentele subconștiente, ci cele care vorbeau sufletului prin claritatea eului. Ați aflat ieri cum profeții evreilor lucrau în sensul reprimării forțelor sibiline și a aducerii la suprafață a forțelor care vorbesc prin claritatea eului, ba putem spune că reprimarea forțelor haotice ale Sibilelor și aducerea la lumină a ceea ce poate vorbi prin eu este chiar caracteristica profeției vechi ebraice.

Împlinirea strădaniilor vechilor profeți evrei, ceea ce putem numi, așadar, „a aduce pe făgașul cel bun” forțele Sibilelor, împlinirea acestei sarcini a venit prin Impulsul christic. Când Impulsul lui Christos a pătruns în modul bine cunoscut nouă în evoluția pământească a umanității a fost vorba de o reprimare pentru un anumit timp a forțelor apărute la suprafață în mod haotic prin Sibile, asemenea unui râu care după ce curge un timp la suprafață dispare într-o grotă subterană, pentru a reapărea mai târziu din nou la suprafață (în l. română, izbuc. N.tr.). Într-o altă modalitate, și anume în cea limpezită prin Impulsul christic, în expresia pe care el o putea da acestor forme după ce a pătruns în aura Pământului, aceste forțe trebuiau să urce din nou la suprafață. La fel cum, după ce am dezvoltat timp de o zi forțele noastre sufletești, trebuie să le cufundăm în subconștientul nopții pentru a ne trezi apoi din nou, a fost necesar ca aceste forțe, care au avut justificarea lor în a treia perioadă de cultură postatlanteană, să curgă neobservate, puțin parcă sub suprafața vieții sufletești, pentru a reapărea, așa cum vom vedea. Vom avea așadar în fața noastră fenomenul forțelor care se exteriorizează atât de haotic în cazul Sibilelor, care sunt forțe umane ce trebuie să fie curățate de Impulsul christic, dar care se cufundă în fundamentele vieții sufletești. Umanitatea nu știe nimic despre faptul că Christos lucrează mai departe cu aceste forțe în fundamentele sufletului. Totuși, așa stau lucrurile în fapt.

Este un spectacol grandios, din punct de vedere al științei spiritului, observarea intervenției acestui Impuls al lui Christos, observarea modului cum, începând cu Conciliul de la Nicea, oamenii se ceartă în conștiința lor superficială pentru stabilirea dogmelor, cum se înfruntă cu patimă cu conștiința lor și cum ceea ce este mai important pentru creștinism se petrece în fundamentele subconștiente ale sufletului. Impulsul christic nu lucrează la nivelul la care oamenii se ceartă, ci în fundamente; mai sunt unele lucruri care vor trebui să fie dezvăluite de înțelepciunea umană, lucruri pe care, dacă le examinăm numai la suprafață, ne apar ca fiind stranii. Unele aspecte vor mai trebui să fie dezvăluite pentru că acționează ca un simptom al lucrării Impulsului christic în adâncurile vieții sufletești umane. Astfel vom putea vedea sau înțelege că cele mai importante desfășurări cu privire la configurarea curentului creștin în Occident nu pot avea loc prin dezbaterile problemelor pentru care se ceartă episcopii, ci că aspecte istorice importante se datorează unor decizii care se iau în fundamentele vieții sufletești și care urcă în conștiință ca niște vise; astfel încât oamenii, din ceea ce percep în vis, nu pot să decripteze ce se întâmplă în adâncuri. Și există lucruri – vreau să numesc numai un simptom – în care parcă urcă oglindiri prin vise a ceea ce Christos întreprinde în fundamentele sufletești adânci, pentru a aduce pe făgașul corect forțele sufletești umane în cursul dezvoltării istorice a Occidentului.

Poate vreun suflet să fie mișcat în așa fel încât să presimtă ceva din ceea ce vreau să spun prin aceste cuvinte, când vedem că la 28 octombrie 312 fiul lui Constantin Chlorus, Constantin cel Mare, luptă împotriva lui Maxențiu din Roma și ia o decizie de importanță capitală pentru întregul Occident, privitor la configurația creștinismului; lupta și victoria sunt uimitoare. Această bătălie dată în fața Romei de Constantin împotriva oponentului său Maxențiu nu a fost hotărâtă prin ordine militare, nici prin perspicacitatea comandanților, ci prin vise și semne sibilinice! Ni se povestește ceva semnificativ despre această bătălie care a avut loc la 28 octombrie 312: că Maxențiu, atunci când Constantin se apropia de porțile Romei, a avut un vis. Cineva îi spunea – în timp ce el se afla încă între zidurile orașului: Nu mai sta pe locul pe care te afli! Sub influența acestui vis, întărit încă și de cercetarea conținutului profețiilor Sibilelor, Maxențiu a comis cea mai mare nerozie – privind din afară – pe care o putea face: el a părăsit Roma și a luptat, cu armata sa care era de patru ori mai puternică decât cea a lui Constantin, nu apărut de zidurile

Romei, ci în afara acestora. Căci previziunea cărților sibiline spunea: Dacă vei lupta împotriva lui Constantin în afara zidurilor Romei îl vei distruge pe cel mai mare inamic al Romei. Aceasta era una dintre spusele oraculare sibiline! Încercător, Maxențiu a ieșit în fața porților Romei. Așa cum, odinioară, un alt oracol l-a condus pe Cressus, la fel și acesta l-a condus pe Maxențiu. Prin întreprinderea sa el a distrus pe cel mai mare dușman al Romei, pe sine însuși.

Constantin a avut un alt vis în care i se spunea: Pune în fața armatei tale – ea nu era atât de mare, ci de patru ori mai mică decât cea a lui Maxențiu – semnul lui Christos! El a arborat semnul și a obținut victoria. O decizie importantă pentru configurația Europei a fost hotărâtă prin vise și sentințe sibiline! Aici izbucnește la suprafață ceea ce se petrece în străfundurile vieții sufletești a omului european. Cu adevărat, ca un fluviu care a dispărut în cavernele munților, astfel încât nu-l vezi și poți presupune lucrul cel mai ciudat, așa continuă să curgă curentul Impulsului christic în adâncurile sufletelor oamenilor europeni, acționând mai întâi ca un fapt ocult.

Dragii mei prieteni, permiteți-mi să fac acum mărturisirea că în cercetarea mea în cadrul științei spiritului, în urmărirea acestui curent, i-am pierdut adeseori urma; deci trebuia să caut locul unde el va reapărea. Am presupus că „râul” Impulsului christic apare încet, că nici astăzi nu se manifestă pe deplin. Dar unde apare el? Aceasta era întrebarea. Cum reapare el? Dacă urmăriți, dragi prieteni, expunerile mele din cărți și din ciclurile de conferințe și dacă vi se va întâmpla să simțiți ca și mine, veți găsi că ceea ce eu am spus în legătură cu Sfântul Graal nu vă satisface. Așa cum am mărturisit, așa mi se întâmplă și mie; nu pentru că aș fi spus ceva care nu stă în picioare, dar tocmai când stabileam un lucru mă simteam nemulțumit. Adeseori, când urmăream curentul despre care am vorbit mai înainte în înaintarea sa, când urmăream evoluția creștină ocultă a Occidentului în fața sufletului îmi apărea avertismentul: Trebuie să afli mai întâi unde se află scris numele lui Parsifal. Și a trebuit să aflu, dragi prieteni, că cercetările oculte sunt conduse într-un mod uimitor. Pentru a nu fi ispitiți să facem speculații și să ne deplasăm în domenii de unde împreună cu adevărul ocult ar putea foarte ușor să-și ia zborul fantezia, suntem conduși cu încetul și din aproape în aproape pentru a aduce la lumină adevărul, pentru a ne convinge despre corectitudinea lui. Astfel, a trebuit să mă resemnez în așteptarea răspunsului la întrebarea: Caută unde se află scris numele lui Parsifal!

Dragi prieteni, eu preluasem ceea ce cunoașteți cu toții din legenda lui Parsifal, și anume că, după ce Parsifal se întoarce vindecător de erorile sale și regăsește calea spre Sfântul Graal, i se vestește că pe cupa sfântă ar fi apărut numele său. Dar unde se află, unde poate fi găsită cupa sfântă? Astfel de cercetări oculte te țin adeseori în loc, astfel încât nu poți face mare lucru; pentru a nu fi scos în afara problemei prin speculații asupra adevărului, ești ținut în loc. Apar jaloane în activitatea de cercetare. Așa mi-au apărut și mie, în cursul multor ani, momente în care căutam răspuns la întrebarea: Unde găsești cupa pe care e scris numele lui Parsifal?

Știam că ar exista unele semnificații ale cupei sfinte, în care se afla ostia, așadar un disc (de azimă, folosit la împărtășania catolicilor, N.tr.). Iar pe cupa sfântă trebuia să fie scris „Parsifal”. Am conștientizat cât de profund semnificativ este un pasaj ca cel din Evanghelia după Marcu, cap. 4, versetele 11-12, 33 și 34 unde se spune că Domnul indică multe lucruri în parabole, pe care numai treptat le lămurește. În cercetarea ocultă adeseori ești condus, treptat și încet, în direcția indicată de karma; și când îți vine în întâmpinare ceva care pare să se refere la un anumit lucru nu știi ce trebuie să preiei din acesta în sufletul tău, sub influența forțelor care vin din lumile spirituale. Adeseori nici nu știi că ceea ce se obține din adâncurile lumii oculte se referă la o problemă pe care o

urmărești timp de mulți ani. Astfel, eu nu am știut ce să fac cu ceea ce mi-a spus spiritul poporului norvegian, spiritul poporului nordic, despre Parsifal: Învăță să înțelegi cuvântul care a curs prin puterea mea în legenda nordică a lui Parsifal: „Ganganda greida” – consolarea sau mângâierea rătăcitoare! De asemenea nu am știut ce să fac cu impresia primită când am mers o dată în biserica Sfântul Petru din Roma, sub influența lucrării lui Michelangelo *Mama cu Iisus*, care o înfățișează pe Sfânta Fecioară cu o figură încă atât tânără ținând pe genunchi pe Iisus mort. Și contemplând această operă de artă – aceasta este o astfel de dirijare – mi-a apărut din lumea spirituală, nu ca o viziune, ci ca o imaginație adevărată, reprezentarea din *Cronica Akasha* care ne arată cum Parsifal atunci când pleacă pentru prima oară din cetatea Graalului, necunoscând nimic despre tainele care guvernează acolo, întâlnește în pădure o femeie tânără care-și ține pe genunchi mirele mort pe care-l plânge. Dar eu știam că imaginea, fie că este vorba de Mamă sau de Mireasa căreia i-a fost luat Mirele prin moarte – Christos este numit adeseori Mirele –, are o mare importanță și că ansamblul care mi s-a înfățișat fără contribuția mea are o semnificație aparte.

Aș putea să vă mai înșir asemenea semne care mi-au apărut în cursul căutării răspunsului la întrebarea: Unde se află scris numele lui Parsifal pe Sfântul Graal? Că el trebuia să se afle scris, aceasta ne-o spune chiar legenda. Să ne reamintim trăsăturile cele mai importante ale legendei lui Parsifal.

Știm că Parsifal este născut de mama sa Herzeleide, după ce tatăl plecase cu armata și că aceasta l-a născut în dureri mari, și în mod ciudat, însoțite de apariții asemănătoare viselor. Știm că ea a vrut să-l ferească de exercițiile cavaleriești și de virtuțile cavaleriești, că a lăsat pe alții să-i administreze proprietățile și s-a retras în singurătate pentru a-și crește copilul în așa fel încât să rămână departe de ceea ce putea să i se întâmple; copilul nu trebuia să fie expus pericolelor la care fusese expus tatăl său. Dar știm că băiatul a început de timpuriu să privească tot ce poate fi admirat în natură și că nu a învățat nimic prin educația dată de mamă, decât că domnește un Dumnezeu, că apoi a manifestat tendința de a sluji acestui Dumnezeu. Dar el nu știa nimic despre Dumnezeu, și, o dată, când a întâlnit cavaleri, i-a luat drept Dumnezeu și a îngenunchat în fața lor. Când copilul i-a spus mamei că a văzut cavaleri și că ar vrea să devină și el cavaler, mama îl îmbracă în haine de bufon și-l lăasă să meargă în lume. Știm că băiatul a plecat în lume, a trăit unele aventuri și– ceea ce are o semnificație foarte profundă – știm că, mai târziu, mama sa a murit de inimă rea datorită dispariției fiului, care nici nu și-a întors capul pentru a-și lua rămas bun și a plecat în lume pentru a trăi aventuri cavaleriești. Știm că, după unele peregrinări, în care a aflat câte ceva despre esența cavalerismului și virtutea cavalerului, ajunge la Cetatea Graalului. Am amintit cu alt prilej cum aflăm din legendă cea mai bună variantă a sosirii lui Parsifal în Cetatea Graalului, la Chrétien de Troyes; cum ne este prezent faptul că, după ce a făcut lungi călătorii, Parsifal ajunge într-un ținut izolat, unde întâlnește doi oameni: unul vâslește, conducând o barcă, celălalt pescuiește din barcă; cum, întrebând lumea, el este îndrumat spre regele pescar; cum întâlnește apoi pe regele pescar în Cetatea Graalului; cum regele pescar, deja slăbit de vârstă, trebuind să stea, din această cauză, în patul de odihnă, îi înmânează în cursul convorbirii paloșul primit în dar de la nepoata sa; cum apoi, intră în sală un scutier ținând în mână o sulită din care curge sânge pe mâna scutierului – acum apare o fecioară cu Sfântul Graal care este un fel de cupă. Din ceea ce se află în Graal radiază o asemenea strălucire încât toate luminile din sală pălesc, așa cum lumina stelelor este estompată de Soare și de Lună. Aflăm apoi că în acest Sfânt Graal se află ceea ce constituie hrana specială a bătrânului tată al regelui pescar, care este diferită de ceea ce se servește din abundență la cina la care participă regele pescar și Parsifal. Aceștia se hrănesc cu alimente obișnuite. De câte

ori se aduce un nou fel de mâncare, Sfântul Graal este dus în camera tatălui regelui pescar care primește hrană din ceea ce se află în Graal. Parsifal, căruia pe drumul care-l adusese aici îi fusese sugerat să nu pună prea multe întrebări, nu întreabă de ce sângerează sulița, nici ce reprezintă Graalul – bineînțeles, el nu știa numele acestuia. Așa cum aflăm de la Chrétien de Troyes, Parsifal este găzduit peste noapte în același spațiu în care avusese loc tot ce am povestit. A doua zi găsi întregul castel gol. El strigă să vină cineva. Nimeni nu se afla în preajmă. Se îmbracă singur. Numai calul și-l găsi jos, pregătit de drum. El crezu că toți erau la vânătoare, și dori să plece călare după ei pentru a întreba despre minunea Graalului. Dar după ce trecu călare peste puntea basculantă aceasta s-a ridicat cu o viteză atât de mare încât calul trebui să sară pentru a nu cădea în șanțul cetății. În jur nu află nimic din societatea pe care o găsisese cu o zi înainte în cetate. Apoi, Chrétien de Troyes povestește cum Parsifal întâlnește într-o regiune împădurită o femeie cu un bărbat mort pe genunchi, pe care-l plânge. Ea este prima care-i spune ce el ar fi trebuit să întrebe despre marile taine care i se revelaseră. Știm, conform celor povestite de Chrétien de Troyes, că el a mai făcut câteva călătorii, și că în ziua Vinerei Mari a ajuns la un pustnic care se numea Trevericent; știm cum acesta îi arată că este blestemat pentru că a pierdut prilejul de a acționa într-un mod care ar fi fost ca o tămăduire a regelui pescar, și anume să întrebe despre minunile cetății. Atunci primește o anumită învățătură.

Acum, când am încercat să-l însoțesc pe Parsifal la pustnic, mi s-a dezvăluit un cuvânt care, așa cum trebuie să-l exprim potrivit cercetărilor de știință a spiritului, nu este comunicat nicăieri, dar cred că-l pot afirma cu deplin temei. Un cuvânt rostit de bătrânul pustnic m-a impresionat profund, după ce îl făcu atent asupra Misteriului de pe Golgota despre care Parsifal știa puține lucruri, în ciuda faptului că sosise aici într-o zi de Vinerea Mare. Bătrânul i-a spus lui Parsifal – folosesc cuvinte care au circulație în prezent, care sunt fidele numai prin sensul lor: Gândește-te ce s-a întâmplat cu prilejul Misteriului de pe Golgota! Îndreaptă-ți privirea spre Christos răstignit pe cruce, care i-a spus lui Ioan: „De acum, aceasta este Mama ta”, și Ioan nu o mai părăsi. Tu însă – grați bătrânul către Parsifal –, tu ai părăsit-o pe maica ta, Herzeleide. Din cauza ta, ea a plecat din lume! Parsifal nu înțelese întregul context, dar erau cuvinte spuse cu o intenție spirituală, ca să acționeze mai departe în sufletul său ca imagine, pentru ca el să-și afle echilibrarea karmică pentru faptul că își părăsise mama în chiar imaginea lui Ioan care nu-și părăsește mama. Acest fapt trebuia să aibă un ecou în sufletul său. Parsifal rămâne un timp la pustnic, apoi caută din nou drumul spre Sfântul Graal. El găsește Graalul cu puțin înainte sau chiar înainte de moartea bătrânului Amfortas, regele pescar. Atunci este momentul în care îi vine în întâmpinare cavaleria Sfântului Graal, cavaleria sfântă, spunându-i: Numele tău strălucește pe Graal! Tu ești viitorul stăpân, regele Graalului, căci numele tău a apărut strălucitor pe cupa sfântă! Parsifal devine rege al Graalului. Așadar, numele Parsifal este scris pe cupa sfântă, strălucitoare ca aurul, în care se află o ostie. Pe această cupă este scris numele său.

Și acum era necesar să găsesc cupa. Mi s-a părut întotdeauna necesar, în cazul unei cercetări oculte, să iau în seamă nu numai ceea ce rezultă nemijlocit din sursele oculte, ci, atunci când este în joc o problemă importantă, să am în vedere și ceea ce a adus la lumină cercetarea exterioară. Cred că nu este bine să neglijezi ceea ce erudiția exterioară are de spus, pentru a rămâne cu picioarele pe pământ și să nu te pierzi în nori, în utopie. Aici a fost momentul în care erudiția exoterică m-a indus în eroare. Prin ceea ce ea a scos la lumină, m-a deviat mult timp de la cărarea cea dreaptă; căci din această cercetare exoterică am putut afla că, atunci când a început să-și scrie *Parsifalul* său, Wolfram von Eschenbach – așa spune cercetarea exoterică – a folosit, după propriile sale cuvinte, pe

Chrétien de Troyes și pe un anume Kyot. Cercetarea exoterică nu poate să-l identifice pe acest Kyot, și din această cauză îl consideră ca pe o invenție a lui Wolfram von Eschenbach, ca și cum acesta, pentru multele lucruri pe care le adaugă la ceea ce găsește la Chrétien de Troyes, ar mai fi vrut să găsească și o altă sursă. Știința exterioară accepta un singur lucru, că Kyot ar fi copiat operele lui Chrétien de Troyes și că Wolfram von Eschenbach ar fi prelucrat acest fapt într-un mod plin de fantezie.

Cercetarea actuală trebuie să-l determine pe om să facă abstracție de calea care trece prin Kyot, căci cercetarea exterioară îl consideră ca fiind o invenție a lui Wolfram von Eschenbach. Totodată – și acestea sunt combinații karmice –, în timp ce eu eram indus în eroare în această privință, epocile postatlanteene, așa cum s-au desfășurat înaintea Misteriului de pe Golgota, înaintea epocii a patra postatlanteană, reapar, într-un anumit fel, după această epocă. Astfel, epoca a treia reapare abia în epoca noastră, a cincea, a doua în cea de a șasea și prima epocă, aceea a sfinților Rishi va reapărea în epoca a șaptea în modul pe care l-am prezentat de mai multe ori. Mi s-a arătat – acesta este rezultatul unei cercetări de mulți ani – din ce în ce mai clar că, efectiv, în epoca noastră există ceva care este ca o înviere a astrologiei epocii a treia postatlanteene străbătută de Impulsul christic. De fapt, astăzi trebuie să cercetăm în stele altfel decât se cerceta atunci, dar scrierea stelară trebuie să aibă din nou importanță pentru noi, să ne spună ceva. Și iată că într-un mod uimitor s-au asociat, s-au combinat acest gând al reapariției scrierii stelare și acela al tainei lui Parsifal. Astfel încât nu am mai avut altă posibilitate decât să cred că sunt legate una de cealaltă. Atunci s-a înfățișat sufletului meu o imagine. Imaginea mi-a fost dată când am încercat să-l însoțesc pe Parsifal în drumul său de la Trevericent spre Cetatea Graalului. Chrétien de Troyes ne-a descris într-un mod care vorbește inimii întâlnirea cu acest pustnic. Aș vrea să vă prezint un mic fragment din acest episod, în care se povestește cum ajunge Parsifal la bătrân:

El dă pinteni calului
Și din adâncul inimii oftează
Pentru că vinovat se simte față de Dumnezeu,
Căința îi sfredeleşe pieptul.
Plângând el străbate pădurea
În fața chilioi totuși se oprește
Coboară din șa,
Armele la pământ le pune
Și-ntr-o mică bisericuță
Găsește cucernicul om.
În suferința sa
Se lasă-n genunchi în fața lui.
Lacrimi ce-i curg din ochi
Coboară neîncetat pe bărbia sa,
În timp ce cu simplitate de copil
Își împreună mâinile în fața lui.
„Voi care dăruiți mângâierea,
Ascultați mărturisirea-mi plină de căință:
Cinci ani am fost orbit de-amăgiri,
Fără credință am trăit
Și năzuiam într-una spre rău.”
„Spune-mi de ce-ai făcut aceasta
Și roagă-l pe Domnul să te lase
Să te mai apropii o dată

De fericita ceată."
„La regele pescar fost-am o dată;
Am văzut lancea de pe al cărui
Oțel sânge picura. Am văzut Graalul
Și n-am întrebat
Ce vrea să spună acel sânge,
Și ce-nsemna Graalul.
Din acea zi până azi
În grea suferință a sufletului am fost.
Mai bună mi-ar fi moartea!
Și-acolo-am uitat de Domnul nostru
Și am rămas departe de harul său."
„Spune-mi dar cum ești numit."
„Sunt cunoscut ca Parsifal."
Din adâncul pieptului suspină bătrânul:
Numele îi este bine cunoscut.
Grăiește el: „Te-a unit cu suferința
Greșeala ce fără știință ai făcut".

Și-atunci au loc convorbirile dintre pustnic și Parsifal de care am vorbit mai înainte. Când am încercat apoi să-l însotesc în spirit pe Parsifal, care, după ce a făcut popasul la eremit, s-a îndreptat din nou spre Graal, adeseori am avut o trăire ca și cum mi s-ar lumina în suflet imaginea drumului lui pe timp de zi și de noapte și faptul că în timpul zilei el era dăruit naturii, iar noaptea stelelor, ca și cum în inconștientul său ar fi vorbit scrierea stelară. Și era ca și cum scrierea stelară ar fi fost numai o prevestire a ceea ce cavaleria sfântă, care-l întâmpina din partea Graalului, i-ar spune: „Din Sfântul Graal strălucește numele tău, luminând!". Dar Parsifal, evident, nu știa ce ar putea face cu ceea ce-i lumina din stele, căci aceasta rămânea în inconștientul său și din această cauză nici nu poate fi interpretat foarte corect, oricât ai încerca să te adâncești prin cercetare de pe poziția științei spiritului.

Atunci, am încercat să mă întorc încă o dată la Kyot și, ce să vezi: mai cu seamă un lucru pe care-l spune Wolfram von Eschenbach despre el mi-a făcut o impresie profundă, pe care a trebuit s-o reunesc cu „Ganganda greida". Ele s-au asociat de la sine. A trebuit să-l mai asociez și cu imaginea femeii care-l ține pe genunchi pe mirele ei mort. S-a întâmplat când eu, ca și cum nu l-aș fi căutat, am dat peste acest cuvânt rostit de Kyot. Expresia lui este: *er jach, ez hiez ein dinc der grâl*, adică, el spuse: un lucru se numea Graal. Și apoi, chiar cercetarea exoterică ne indică cum a ajuns la: *er jach, ez hiez ein dinc der grâl*. El a primit o carte de la Flegetanis în Spania. Este o carte de astrologie. Nu există nici un dubiu, este permis să spui: Kyot este chiar cel care, îndemnat de Flegetanis – cineva pe care el îl numește și în care retrăiește ceva din cunoașterea scrierii stelare –, așadar, sfătuit de această astrologie retrezită la viață, vede lucrul numit Graal. Acum știam că nu trebuie renunțat la Kyot, că el ne oferă chiar un indiciu important, când cercetezi de pe poziția științei spiritului: că el, cel puțin, a văzut Graalul.

Unde este, deci, de găsit Graalul care are înscris pe el numele lui Parsifal? În cursul cercetării mele mi-a fost dat să aflu că el trebuie căutat – numele – în scrierea stelară. Și apoi, în altă zi, pe care trebuie s-o consider ca una foarte importantă pentru mine, a rezultat unde poate fi găsită cupa de aur; prin ea – se exprimă prin simbolul său din scrierea stelară – suntem conduși la taina Graalului. În scrierea stelară am văzut, ceea ce oricine poate vedea - fără a afla însă taina problemei. Într-o zi, pe când urmăream cu

privirea interioară secera aurie a Craiului Nou, care apare pe cer în așa fel încât Luna întunecată este slab vizibilă, mi-a apărut, așezată în ea ca o rondelă mare slab vizibilă, astfel încât se vede fizic-exterior Luna aurie, „Ganganda greida” – provizia de drum rătăcitoare – și în ea marea ostie, rondela întunecată, ceea ce nu se vede pe Lună dacă o privești superficial, ci numai dacă o observi cu atenție: Căci atunci vezi rondela întunecată și – înscris în minunatele litere ale scrierii oculate pe secera Craiului Nou – numele Parsifal! Aceasta, dragi prieteni, a fost scrierea stelară. Din citirea scrierii stelare rezultă pentru inima și pentru mintea noastră ceva – chiar dacă poate încă nu totul – din taina lui Parsifal, din taina Sfântului Graal. Ceea ce mai am să spun în legătură cu acestea, o voi face mâine.

CONFERINȚA a VI-a

Leipzig, 2 ianuarie 1914

Am încercat să prezint ieri câteva adevăruri despre Misteriul Graalului și despre cele legate de această temă în așa fel, încât să devină evident modul în care lucrurile se deschid încetul cu încetul sufletului care caută. Nu am ascuns faptul că trebuie parcurse mai multe etape înainte ca sufletul căutător să găsească ceea ce se poate numi un rezultat al cercetării din lumile spirituale. Știu că tocmai psihologia modernă, care rămâne atât de mult la suprafața problemelor atunci când întâlnește astfel de descrieri, va avea de obiectat lucruri posibile sau mai degrabă imposibile. Cunosco obiecțiile ce pot fi aduse cu privire la tot felul de legi, asociații de idei și reprezentări subconștiente. Fiind conștient de toate acestea, am oferit o prezentare nefardată, pentru că, dragi prieteni antroposofi, trebuie să fie clar că rezultatele la care trebuie să ajungi în cercetarea spiritului nu pot fi atinse decât după depășirea tuturor obstacolelor despre care am spus ieri că ne stau în drum. Am vrut să spun de la bun început aceste lucruri pentru că se întâmplă deseori ca cele spuse de mine, dacă se tipăresc sub forma ciclurilor de conferințe, să ajungă în mâinile unor persoane străine de mișcarea noastră, care fac apoi observațiile cele mai lipsite de sens, obișnuind desigur să citeze lucruri scoase din context. Dați-mi voie să spun, fără a vrea să fiu câtuși de puțin lipsit de modestie, că prin antroposofia noastră am ajuns în momentul în care unii oameni cred că pot face afaceri prin combaterea mișcării noastre antroposofice.

Am vorbit despre faptul că scrierea cerească poate fi cu adevărat găsită, care nu este însuși Graalul. Am subliniat în mod expres – și rog ca aceste sublinieri să fie luate în serios – că *numele Graalului* este ceea ce se află prin scrierea stelară, nu Graalul însuși. Am atras atenția asupra faptului că, în secera aurie a Craiului Nou, din care se ridică, așa cum poate vedea oricine prin observare directă, partea întunecată a restului Lunii față de care secera aurie pare să se delimiteze, rezultă în scriere ocultă numele lui Parsifal.

Înainte de a continua studiul nostru trebuie să atrag atenția asupra unei legi importante, asupra unui fapt important. Ceea ce apare ca seceră aurie ia naștere prin faptul că razele fizice ale Soarelui se reflectă pe Lună. Soarele luminează Luna, iar partea luminată apare ca o cupă aurie. În ea se află ostia întunecată: din punct de vedere fizic, partea

neluminată, care rămâne întunecată, la care razele Soarelui nu pot ajunge; din punct de vedere spiritual, mai intervine ceva. Când razele Soarelui cad pe o parte a Lunii și sunt reflectate cu strălucire aurie, ceva trece prin materia fizică, și anume ceea ce este spiritual, viu în razele Soarelui. Forța spirituală a Soarelui nu este reținută ca forța fizică a Soarelui, care este reflectată. Ea trece prin materie și, în timp ce este reținută de forța Lunii, vedem în realitate, chiar în ceea ce se află în cupa de aur, forța spirituală a Soarelui. Astfel, putem spune: În partea întunecată a Lunii, pe care o privim, vedem forța spirituală a Soarelui. În partea strălucitoare, aurie, vedem forța fizică a Soarelui care este respinsă ca forță radiantă. Așadar, când privim Soarele, Spiritul său se află în cupa forței fizice a Soarelui. Astfel, în realitate, Spiritul Soarelui odihnește în cupa Lunii. Și acum să sintetizăm tot ce am spus până acum despre Spiritul solar și relația sa cu Christos: ceea ce realizează Luna în plan fizic ne va apărea ca un simbol important. Prin respingerea razelor solare ea ne apare ca purtătoare a Spiritului solar: acesta se află în ea sub forma rondei asemănătoare unei ostii.

Să ne amintim că în legenda lui Parsifal se subliniază că de fiecare dată, în ziua Vinerii Mari, așadar, la sărbătoarea Paștilor, din cer coboară ostia, ea este cufundată în Graal, este înnoită; este cufundată în Graal de Sfintele Sărbători ale Paștilor ca o regenerare, unde din nou se face trimitere la Graal și la Parsifal și, de asemenea, prin pustnic, la Sărbătoarea Paștilor, a cărei importanță pentru Graal este din nou redată omenirii prin *Parsifalul* lui Wagner.

Să ne amintim acum că, în conformitate cu o veche tradiție, a uneia din acele tradiții care țin de continuarea acțiunii Impulsului christic în străfundurile sufletului, se produce stabilirea sărbătorii Paștilor. În ce zi se stabilește sărbătoarea Paștilor? Când Soarele de primăvară (după echinocțiu. N.tr.) se află în creșterea forțelor sale –, simbolul nostru pentru Christos, își are prima Duminică (în l. germană, Sonntag, ziua Soarelui. N.tr.) după Luna plină de primăvară. Cum se prezintă Luna de primăvară pe cer, în ziua sărbătorii Paștelui? Ea trebuie să intre în stadiul de seceră, după ce a fost Luna plină. Ceva din această parte întunecată, ceva din Spiritul solar, care și-a primit forța de primăvară (echinocțială) trebuie să devină vizibil. Aceasta înseamnă, după o veche tradiție, că trebuie să apară pe cer imaginea Sfântului Graal. Așadar, de Paști, oricine poate vedea pe cer imaginea Sfântului Graal. Din acest motiv, Sărbătoarea Paștilor a fost stabilită conform cu o veche tradiție.

Să încercăm să ne orientăm mai departe și să vedem cum a putut să se realizeze tot ce se leagă de legenda lui Parsifal, mai mult prin demersul care are loc în subteranele vieții sufletești. Am amintit ieri că forța Sibilelor trebuie să fie îmblânzită, trebuie să fie pătrunsă de Impulsul christic, și în această formă îmblânzită trebuie să reapară treptat, pentru a deveni purtătoare a culturii spirituale a timpului mai nou. Se pune întrebarea: A putut să surprindă Perceval – așa a fost el numit de Chrétien de Troyes – în propria sa ființă ceva din acea forță christică activă în fundamentele sufletului?

Dacă mai privim o dată retrospectiv la caracterul primordial al geologiei ebraice vechi, vom vedea că noi înțelegem spiritul geologiei ebraice numai dacă focalizăm în mod adecvat faptul că antichitatea evreiască pune accentul pe caracterul geologic al revelației sale. Am precizat, în acest ciclu de conferințe că revelațiile antichității evreilor trebuie căutate în mobilitatea spirituală a Pământului. Este vorba de strădania de a face să se retragă ceea ce este activ în elemente venind de la stele și care acționează în așa fel încât influența stelelor să aducă în elemente ceea ce mai apoi stimulează spiritual forța sibilinică. Acest lucru era justificat din punctul de vedere al astrologiei celei de a treia epoci postatlanteene; omenirea mai avea încă atât de mult din moștenirea vechei

spiritualității încât, în timp ce se dăruia elementelor cu sufletul, prelua binele prin revelațiile scrierii stelare. În cea de a patra perioadă postatlanteană forța stelelor părea să se fi retras în fața elementelor care învăluie Pământul, în atmosferă și în toate celelalte, iar influența elementelor era resimțită în așa fel încât cel care înțelegea spiritul timpului, pe măsură ce epoca a patra înainta, trebuia să spună: Să ne păzim de ceea ce vine de la stele și intră în elemente; căci aceasta determină ceva asemănător cu forțele incorecte ale Sibilelor. Prin faptul că Impulsul chistic s-a revărsat în aura Pământului, forțele sibilinice trebuiau să fie din nou armonizate, transformate în ceea ce putea dezvălui revelații justificate. Adevărul cunoscător aparținând antichității ebraice nu se uita cu plăcere la stele când voia să obțină revelația spirituală. El îl urma pe zeul Iahve care aparține evoluției Pământului și care a devenit un zeu lunar, așa cum am spus în [Stiinta ocultă](#). În sărbătorile lunare ale evreilor este clar exprimat faptul că „Domnul Pământului” apare în mod simbolic din Lună, în reflectarea sa. Dar să nu mergi mai departe, aceasta era indicația vechii culturi ebraice față de elevul său. Mulțumește-te cu ceea ce revelează Iahve prin simbolul său lunar, în nici un caz nu merge mai departe, căci nu a venit timpul decât pentru a prelua din elemente ceea ce se exprimă prin simbolul Lunii. Altfel, acestea ar deveni forțe sibilinice incorecte! Dacă se reunește în aspectul său natural ceea ce a fost adus din evoluția saturniană, solară și lunară pentru evoluția Pământului, acesta ne întâmpină prin antichitatea ebraică simbolizat în Eva. Eve – vocalele nu sunt niciodată exprimate clar în ebraică – Eve! Dacă adăugați la aceasta sensul folosit pentru entitatea divină a antichității ebraice, care este conducătorul destinilor pământești, veți avea o formă care este tot atât de corectă ca oricare alta: Ieve – Iahve, conducătorul Pământului care-și are simbolul în Lună. Legat de aceasta, ceea ce a venit din evoluția lunară, cu rezultatul produs de evoluția lunară pentru evoluția Pământului: Stăpânul Pământului legat de Maica Pământului care este un rezultat al evoluției lunare... (lacună în text. N.tr.)... Iahve! Așadar, din antichitatea ebraică vine legătura tainică a forțelor lunare, care au lăsat resturile în Luna astronomică și care și-au părăsit forțele aparținând omenirii în elementul feminin al existenței omului. Legătura dintre Stăpânul Pământului și Mama Lunii ne întâmpină chiar în numele Iahve.

Aș vrea să aduc în fața sufletelor dumneavoastră două fapte care vă pot face atenți la modul cum forțele sibilinice s-au transformat sub influența Impulsului chistic în adâncurile subconștiente ale vieții sufletești. Am atras atenția acum trei ani asupra unui fenomen pe care aș vrea să-l readuc în discuție acum; este vorba de o Sibilă transformată sub influența Impulsului chistic. Am făcut trimitere și în conferințele tipărite sub titlul: „Istoria ocultă. Considerații esoterice asupra unor legături karmice ale unor personalități și evenimente ale istoriei mondiale”, la fenomenul Fecioarei din Orléans, am făcut referire la influența realmente extraordinară pe care a avut-o asupra destinului ulterior al Europei ceea ce a făcut Fecioara din Orléans sub influența inspirațiilor sale, întru totul pătrunse de Impulsul chistic, care au început din toamna anului 1428. Putem afla din istoria exterioară că destinele Europei ar fi trebuit să se desfășoare cu totul altfel în lipsa intervenției Fecioarei din Orleans; și numai un materialist plin de prejudecăți ca Anatole France poate contesta aspectul misterios al ceea ce a intervenit atunci în istorie. Nu vreau să mă refer aici la ceea ce poate fi citit în orice carte de istorie și care îl poate conduce pe cel care a ascultat aceste conferințe, la faptul că în Fecioara din Orléans apare ceva de Sibilă modernă. Este timpul în care cea de a cincea epocă postatlanteană este în ascensiune – suntem în secolul al XV-lea –, în care forța chistică trebuie să iasă la suprafață din fundamentele sufletesti subconștiente. Vedem cât de blândă, de delicată, de învăluită în cel mai nobil sufletism omenesc apare forța sibilinică a Fecioarei din Orléans. Cu acest prilej doresc să vă citesc o scrisoare scrisă de un bărbat care a participat la evenimente, pentru că din această această reiese ce impresie a făcut natura

sibilinică a Fecioarei din Orléans asupra celor care aveau inima și mintea deschise pentru aceste împrejurări. Un bărbat din anturajul regelui pe care-l eliberase Fecioara din Orléans scrie, după ce a expus cele înfăptuite de ea:

„Aceasta și multe altele a înfăptuit Fecioara (din Orléans) și cu ajutorul lui Dumnezeu ea va face și lucruri mai mari. Fetișcana este de o frumusețe fermecătoare și are o ținută bărbătească, vorbește puțin și arată o înțelepciune uimitoare; în vorbirile ei are o voce fină, plăcută, feminină. Mănâncă cu măsură și încă mai cu măsură bea vin. Îi plac caii de călărie și armele. Îi plac foarte mult bărbații înarmați și nobili. Întâlnirea și discuțiile cu lume multă îi displac Fecioarei; adeseori îi curg lacrimile, îi place o figură veselă, rezistă la munci nemaiauzite, iar în mânăuirea și purtarea armelor este atât de perseverentă încât rămâne complet înarmată șase zile, zi și noapte, fără întrerupere. Ea spune: englezii nu au nici un drept asupra Franței și din această cauză ea ar fi trimisă, după cum spune, de Dumnezeu, pentru a-i izgoni și a-i învinge, însă numai după un avertisment prealabil. Regelui îi arată cea mai înaltă cinstire; ea spune că el ar fi iubit de Dumnezeu, având o protecție specială, pentru care motiv el va fi și menținut. Despre ducele de Orléans, nepotul vostru, ea spune că va fi eliberat în mod miraculos, totuși abia după ce se va trimite un avertisment englezilor care-l țin prizonier, pentru a-l elibera.

Și pentru a-mi încheia raportul, luminate Principe: lucruri mai minunate decât vă pot scrie sau exprima prin cuvinte se întâmplă și s-au întâmplat. În timp ce vă scriu acestea, numita Fecioară s-a deplasat deja în regiunea orașului Reims în Champagne, direcție în care regele a pornit în grabă pentru ungerea și încoronarea sa cu sprijinul lui Dumnezeu. Prealuminate și puternice Principe și Domnul meu cel mai cinstit! Mă recomand dumneavoastră prea-smerit, rugând pe Cel prea Înalt să vă apere și să vă îplinească dorințele. Scris la Biteromis, în ziua a 21-a a lunii Iunie.

Smeritul dumneavoastră servitor *Percival*
Domn de Bonlamiulk, Consilier și Șambelan
al Regelui Francezilor și al
Ducelui de Orléans.
Stolnic al Regelui, născut la Berry".

În felul acesta scrie un Percival despre Fecioară către ducele de Milano. Cel care parcurge această scrisoare, această informare, va resimți cum este descrisă aici o Sibilă christificată.

Acesta este un aspect; un alt aspect asupra căruia aș vrea să atrag atenția, este și el un fapt al timpului mai nou care își arată zorile în cea de a cincea epocă postatlanteană. Este vorba de ceea ce scrie un bărbat care se simțea pătruns atunci de ceea ce răsărea o dată cu timpul nou și căruia îi era îngăduit să se simtă pătruns de aceasta. Am putea spune că el resimțea în mod inconștient că vine un timp în care vechea astrologie poate reînvia într-o formă nouă, christificată, în care, dacă aceasta se exercită în mod corect, străbătută de Impulsul chistic, vom putea ridica din nou privirea spre stele pentru a le interoga asupra scrierii lor spirituale. El este în același timp un bărbat, așa cum veți vedea îndată, care resimte în profunzime că Pământul nu este numai ceea ce vrea să ne prezinte geologia materialistă actuală, ceva pur fizic, mineralogic, ci că el este o ființă vie, ceva ce nu are numai corp, cum vrea să ne convingă materialistul actual, ci care are și suflet. Bărbatul de care vorbesc știa astfel că îi este îngăduit să simtă – chiar dacă în lipsa științei de azi a spiritului nu avea posibilitatea să și poată exprima: Impulsul chistic a fost preluat de sufletul Pământului în aura sa, iar aici, omului care se simte acum în aura Pământului cu sufletul, simțind în același timp și Impulsul chistic, îi este permis să ridice din nou

privirea la ceea ce este scris în stele. Acest lucru se și făcea. Chiar dacă orice astfel de apropiere aducea cu sine multă superstiție, și tocmai vechii astronomi apăreau în acel timp încărcăți de multă superstiție, totuși un bărbat profund legat de viața spirituală a timpului nou grăiește astfel:

„Acestea și alte nenumărate transformări și fenomene care au loc în și pe Pământ sunt atât de ordonate și exacte, încât nu pot fi atribuite nici unei cauze oarbe, și întrucât planetele nu știu nimic despre unghiurile pe care le formează razele lor pe Pământ, acesta trebuie să aibă un suflet. Pământul este un animal”.

Dar el nu înțelege un animal în sens obișnuit, ci un organism viu.

„Se va putea conștientiza la acesta tot ce este analog cu părțile corpului animal. Plantele și arborii sunt părul lui, metalele sunt vinele lui, apele mării îi sunt băuturi. Pământul are o forță formatoare, un fel de imaginație, mișcare, anumite boli; iar fluxul și refluxul sunt respirația animalului. Sufletul Pământului pare să fie un fel de flacăra, de aici și căldura subterană și din această cauză nu există nici o reproducere fără căldură. O anumită imagine a Zodiacului și a întregului firmament este întipărit de Dumnezeu în sufletul Pământului.”

„Aceasta este legătura cerescului cu terestru, cauza simpatiei dintre Cer și Pământ; arhetipurile tuturor mișcărilor și structurilor Pământului i-au fost implantate de Dumnezeu, de Creator”.

„Sufletul se află în centrul Pământului, trimite forme sau amprente sale în toate direcțiile și simte pe această cale transformările și obiectele armonioase din afara lui. Așa cum stau lucrurile cu sufletul Pământului, așa stau și cu sufletul omului. Toate ideile și dovezile matematice, de exemplu, sufletul le produce din sine însuși, altfel ele nu ar putea avea acest înalt grad de certitudine și precizie.”

„Planetele au influență asupra forțelor sufletești ale omului. Ele provoacă stări ale dispoziției sufletești și pasiuni de toate felurile și prin acestea conduc adeseori la cele mai abominabile acțiuni și evenimente. Ele influențează concepția și nașterea și prin aceasta temperamentul și caracterul omului și pe aceasta se bazează o mare parte a astrologiei. Probabil că Soarele nu răspândește numai lumină și căldură în întregul Cosmos, ci el este și centrul și reședința rațiunii pure și izvorul armoniei în întregul Univers – iar toate planetele sunt însuflețite.”

„În întreaga Creațiune se află o admirabilă armonie atât în plan sensibil cât și în plan suprasensibil, în idei ca și în lucruri, în imperiul naturii cât și al harului. Această armonie există atât în lucruri cât și în relațiile dintre ele. Armonia supremă este Dumnezeu și el a întipărit în toate sufletele o armonie interioară ca imagine a Sa. Numele, figurile, constelațiile, în general natura sunt în armonie cu anumite taine ale religiei creștine. Așa cum, de exemplu, în Univers există trei lucruri imobile: Soarele, stelele fixe și mediul cosmic (în text = Intermedium. N.tr.), iar tot restul este mișcător, tot așa se află și în Dumnezeu unic: Tatăl, Fiul, Sfântul Duh. Sfera reprezintă, de asemenea, Unitatea triplă (Tatăl este centrul, Fiul suprafața, Duhul echidistanța centrului față de suprafață – raza), la fel și alte taine. Fără spirite și suflete nu ar exista armonie. În sufletele umane se găsesc predispoziții armonioase de infinit de multe feluri. Întregul Pământ este însuflețit și prin aceasta se realizează marea armonie atât pe Pământ cât și între acesta și constelații. Acest suflet acționează prin întregul corp al Pământului, dar își are sediul într-o anumită parte a lui, așa cum sufletul omului își are sediul în inimă; și de aici pleacă, ca

dintr-un focar sau dintr-un izvor, acțiunile sale, în ocean și în atmosferă. De aici provine simpatia dintre Pământ și constelații, de aici acțiunile ritmice ale naturii. Că Pământul are cu adevărat un suflet, o arată cel mai clar observarea vremii și a aspectelor astronomice care determină de fiecare dată manifestările ei. În cazul unor aspecte planetare și constelații aerul devine agitat; dacă acestea nu există sau sunt slabe sau de scurtă durată, el rămâne liniștit."

Aceste lucruri sunt scrise în 1607 de un bărbat, în care trăiește și vibrează, pe măsură ce apare timpul nou, astrologia christificată care trage după ea superstiția astrologică. Sunt scrise de un om dintr-o dispoziție cât se poate de pioasă, de un bărbat care știe că odinioară se foloseau, cu drept cuvânt – mai târziu însă în mod incorect –, forțele care vin din lumea elementară, am spune azi forțele sibilnice. Căci el spune: Nu se poate contesta că astfel de spirite – el se referă la spirite care fac legătura dintre constelații și Pământ – se fixează în elementele Pământului, în ceea ce înconjoară Pământul ca atmosferă.

„Nu se poate nega faptul că, odinioară, astfel de spirite comunicau omului oracole prin idoli, stejari, dumbrăvi, grote, prin animale etc.; iar prezicerile obținute din observarea zborului păsărilor nu era numai o artă de a deruta pe cei slabi. Acele spirite erau active în direcționarea păsărilor prin aer, prin care cu voia Domnului atunci îi erau sugerate omului multe lucruri. Încă și azi se mai aude despre păsări de rău augur (piază rea), ca bufnițe, ulii, vulturi, corbi, numai că aceste exemple sunt tot mai rare. Acele spirite nu pot accepta să fie disprețuite, așa cum o merită, potrivit legii lui Dumnezeu și a învățăturii creștine: dimpotrivă, atunci ele se îndepărtează și tac. Întrucât Mincinosul a avut permisiunea încă de la început să vorbească prin animale și a vorbit prin șarpe cu Eva, el a indus în eroare neamul omenesc. De atunci, acesta le-a fost obiceiul: de câte ori ele au putut vorbi cu omul, prin voci sau prin semne, prin corpurile sau mișcările animalelor, ele au folosit această forță în mod abuziv, și-au apropiat cinstiri dumnezeiești și au derutat pe bieții oameni. Deși Christos a venit pentru a năru lucrările diavolului, deși a impus tăcere acestor spirite și deși ele și-au pierdut statuile din temple, dumbrăvile, grotele și Pământul pe care l-au stăpânit mult timp, mai sunt totuși aici; adeseori ele sunt biciul lui Dumnezeu, El spune oamenilor diferite lucruri prin intermediul lor."

Omul nostru face aluzie la faptul că revelațiile spirituale se christifică. În 1607 acest om vorbește astfel despre răsturnările care au avut loc în lumea spirituală. Cine este acest om? Este el îndreptățit să vorbească, ne este îngăduit să-l ignorăm? Nu, este un om fără de care azi nu ar exista astronomia și fizica modernă: este Johannes Kepler. Și ai vrea să-i sfătuiești pe cei care se numesc în prezent materialişti sau monişti și care se referă la Kepler ca la unul dintre cei care trebuie să le fie idoli să-și pună la inimă pasajul mai sus citat. Cele mai importante legi astronomice, cele trei legi ce-i poartă și numele și care domină toată astronomia actuală sunt opera sa. El vorbește despre ceea ce se ridică la suprafață treptat o dată cu a cincea epocă postatlanteană. Trebuie să ne reobișnuim treptat să cunoaștem acțiunile spirituale legate de stele – acum pătrunse de noul impuls.

Când a intrat Parsifal în Cetatea Graalului, încă neștiutor, nepregătit pentru a pune întrebări în mod liber – potrivit tradiției mai târzii, preluată de Wolfram von Eschnbach? Când a intrat Parsifal în Cetatea Graalului, și când Amfortas, rănit, a simțit dureri infinite? Când a intrat Parsifal în Cetatea Graalului? Legenda ne spune: Era timpul lui Saturn; Saturn și Soarele se aflau în Rac, la apogeu. Vedem cum se căuta până la nivelul cel mai intim legătura dintre Pământ și stele. Era timpul lui Saturn!

Am aflat că Impulsul christic se află parcă ascuns, în fundamentele sufletului; sus continuă disputele teologice și aduc la lumină ceea ce devine mai târziu creștinismul tradițional. Dacă ne referun la persoana lui Parsifal așa cum o descrie legenda putem spune că el nu știe nimic despre toate acestea. Tocmai de cele ce s-au petrecut la suprafață el este ținut la distanță. Toate acestea el nu trebuie să le știe. În felul acesta este apărat de tot ce s-a petrecut la suprafață. El află aceste lucruri din izvoare care se extrag din fundamentele sufletului, așa cum am auzit ieri, când pleacă din Cetatea Graalului; de la femeia ce-și plângea mirele mort pe care-l ținea pe genunchi; de la eremit care este legat de forțe mistice și de la forța Graalului, căci el ajunge la pustnic în ziua Vinerei Mari: încă în mod inconștient, forța Graalului acționează în el.

Este, așadar, un om care nu a știut nimic din ceea ce s-a petrecut în mod supraconștient; el este pus în legătură cu sursele subconștiente care se ridică la suprafață în timpul mai nou; trebuie să extragă din aceste surse. Inima și sufletul său sunt neatins în puritatea lor de ceea ce lumea exterioară îi aduce în viața omului, el trebuie să primească taina Graalului. Cu forțele sufletești cele mai înalte, mai pure, mai nobile trebuie să primească taina Graalului. El trebuie să întâlnească pe cineva care nu este apt să facă față acelor forțe sufletești care trebuie să trăiască plenar taina Graalului: trebuie să-l întâlnească pe Amfortas. Noi știm, de fapt, că Amfortas este predestinat să fie paznic al Graalului, dar el a decăzut în forțele inferioare ale naturii umane; el face legătura între această decădere și paza Graalului; din voluptate și gelozie el si-a omorât rivalul. Toate aceste lucruri sunt de la sine înțelese; din cauză că lucrurile sunt mereu greșit înțelese, trebuie să atragem atenția asupra faptului că antroposofia nu propovăduiește nici un fel de ascetism. Dincolo de aceste lucruri se află ceva mult mai profund.

Existau un fel de forțe elementare naturale care nu se exteriorizau sau care nu erau luate în considerare așa cum se exprimau în viața obișnuită exterioară, ci așa cum se exprimau în legătura lor cu lumile spirituale încă în cea de a treia epocă transatlanteană. Ceea ce părea să pulseze în sistemul sangvin și nervos prin elemente se ridica și recepționa tainele. Nu este vorba de o asceză a simțurilor, ci de o conștientizare a tainelor sfinte. Ele mai puteau fi primite în cea de a treia perioadă culturală cu aceleași forțe care-l stăpânesc, în general, pe om pe Pământ. Acum venise timpul în care tainele sfinte nu se dezvăluiau decât forțelor sufletești curate, nevinovate, când omul găsește posibilitatea de a se ridica de la ceea ce-l leagă de vocația pământească, de care nici antroposofia nu vrea să-l înstrăineze. Dar el trebuie să se ridice de la acea vocație pământească, de la ceea ce îi era îngăduit în vremea vechii astrologii și să se înalțe dacă vrea să se posteze pe o poziție nouă față de vechile taine. Aceasta trebuie s-o facă prin forțele sufletului nevinovat, care s-a eliberat de tot ce este pământesc. Față de opoziția creată de antichitatea ebraică, trebuie creată o altfel de opoziție. Antichitatea ebraică a atras atenția cu severitate: Nimic din forțele sibilinice, care erau încă justificate în astrologie, nimic din acestea! Să ne ținem numai de zeul Pământului Iahve!

Din această cauză a luat naștere o repulsie față de orice revelație venită de sus, o acceptare a tuturor revelațiilor de jos, o teamă față de ceea ce se revela din ceruri. Această situație trebuia să domine un timp pe Pământ; trebuia să se manifeste pentru o anumită perioadă o anumită opoziție față de ceea ce venea de sus. Forțe ca cele sibilinice erau privite ca forțe luciferice care veneau de sus. Acum însă, după ce entitatea Christos coborâse în corpul lui Iisus din Nazaret, ceea ce venea de sus era christificat; acum era din nou îngăduit să privești în sus, acum legătura dintre Stăpânul Pământului și Maica lunară se schimbase. Deoarece Stăpân al Pământului devenise Christos, cel care se revărsase în aura Pământului. De probleme ale lumilor, așa cum se ocupa de ele Curtea

regelui Artus, te puteai apropia cu forțele Pământului; de problemele proprii ale Graalului nu te puteai apropia cu acțiunea forțelor terestre, așa cum a fost cazul lui Amfortas. O mare suferință trebuia să-l atingă pe omul care se apropia de tainele Graalului cu asemenea forțe. Și întrucât influențele constelațiilor fuseseră christificate, un astfel de om care, de fapt, nu primise în sine nimic din ceea ce era subiect de dispute la suprafață, dar care prin karma sa se afla într-un punct în care sufletul său putea fi primit de Christos, un astfel de om putea fi din nou gândit în legătură cu forțele sugerate prin simbolul timp al lui Saturn; adică Saturn și Soarele care se aflau în același timp în semnul Racului. Acela în care acționează încă subteran, încă în fundamentele sufletești subconștiente, Impulsul lui Christos, Parsifal, vine cu forța saturniană și rana arde așa cum încă nu arsese niciodată.

Vedem, așadar, cum se anunță timpul mai nou. Sufletul lui Parsifal este în legătură cu impulsurile istorice, subconștiente, pătrunse de aura lui Christos, cu impulsurile christice, chiar și atunci când el încă nu știe. Dar, încetul cu încetul trebuie să iasă la suprafață ceea ce a domnit aici, jos, ceea ce a condus istoria umanității. Din această cauză, el trebuie să învețe treptat să înțeleagă ceea ce nu poate fi înțeles niciodată dacă nu te apropii cu forțe sufletești nevinovate, pure, dacă te apropii cu știință tradițională, cu erudiție. Atunci poate fi văzut – căci a ieșit la suprafață și a devenit aproape la fel de cotidian ca Graalul cerese, cel care exprimă numele –, dar este totuși vorba de reînnoirea, de schimbarea formei a ceea ce a constituit motivul pentru care a luptat la vremea sa, de antichitatea ebraică.

Să stăm în fața Mamei-fecioare având pe genunchi pe Christos și să spunem: Cine poate simți sfințenie în fața acestei imagini, acela are un sentiment despre Graal. Toate celelalte lumini, toți ceilalți zei sunt iradiați (umbriți) de sfânta cupă, acum Maica lunară atinsă de Christos. Chibzuiește „Ce”-ul, chibzuiește și mai mult „Cum”-ul! Și să ne amintim cum Parsifal, plecând din Cetatea Graalului, are în față imaginea Miresei și a Mirelui, care-l pun în legătură cu forțele christice inconștiente; să ne gândim cum îi instruește eremitul sufletul nevinovat, la vremea Paștilor, când imaginea Graalului trebuie să apară pe cer cu scriere stelară; să-l urmărim cum călărește – am subliniat ieri expres – zi și noapte, ziua privind natura, noaptea având adeseori în față semnul ceresc al Sfântului Graal, secera Lunii strălucind, cu ostia, cu Spiritul lui Christos, cu Spiritul solar înăuntru; să vedem cum este el pregătit pe drum prin consonanța imaginii Mamei-fecioare cu Fiul-Mire și cu semnul scrierii cerești, pentru înțelegerea tainei Sfântului Graal; să vedem cum în sufletul său coacționează ceea ce a pătruns destinele Pământului ca Impuls christic, cu scrierea stelară care trebuie înnoită; să vedem cât este de înrudit tot ce este christificat cu forțele stelare... (lacună în text. N.tr.); întrucât a trebuit să intre în timpul lui Saturn, el trebuia să facă să ardă mai intens rănila celui care nu adăstase în mod corect la Graal, Amfortas.

Chibzuiește „Ce”-ul, chibzuiește și mai mult „Cum”-ul! Căci nu este vorba să caracterizăm astfel de lucruri prin cuvinte ca cele pe care le-am folosit acum sau cu altfel de cuvinte. De Graal nu te apropii cu anumite cuvinte sau chiar cu speculație filosofică. De Graal te apropii când poți transforma toate aceste lucruri în sentimente și când știi că privitor la Graal trebuie să simți tot ce este sfânt: că trebuie să simți confluența a ceea ce a trecut de la Lună, a ceea ce a apărut pentru prima dată în Mama Pământului, Eva, și reapare apoi reînnoit în Mama feciorelnică, a ceea ce a devenit Stăpân al Pământului, în zeul Iahve, a ceea ce apare ca Nou Stăpân al Pământului, în ființa lui Christos care s-a revărsat în aura Pământului. Simți confluența a ceea ce acționează acum din stele, simbolizat prin scrierea stelară, cu această evoluție a umanității. Dacă iei în considerare toate acestea, și le pătrunzi cu simțirea ca o consonanță a istoriei umanității cu scrierea

stelară, atunci înțelegi și taina care trebuie să fie exprimată prin cuvintele care i-au fost încredințate lui Parsifal, al căror ecou îl găsim în legendă: că de fiecare dată când moare un rege al Graalului, având vocația de păzitor al acestuia, apare pe Sfântul Graal numele succesului demn. Aceasta înseamnă să fie chemat să învețe să citească scrierea stelară într-o nouă formă.

Să încercăm, dragi prieteni, să devenim demni să învățăm, să citim într-o formă nouă această scriere stelară; să învățăm a o citi așa cum trebuie să ne fie dată acum. În fond, nu înseamnă altceva decât o citire în scrierea stelară, când încercăm să deslușim evoluția umană în etapele Saturn, Soare, Lună, Pământ până la Vulcan. Dar trebuie să știm în ce contexte vrem să descifrăm scrierea stelară în vremea noastră. Să devenim demni de aceasta! Căci nu întâmplător sau fără rost se spune că Graalul a fost din nou dus de la locul lui, că pentru perioada următoare nu a mai fost exterior perceptibil. Să contăm ca pe o nouă căutare a Graalului, ceea ce ne este permis să cultivăm în antroposofie, și să învățăm a cunoaște ceea ce se ridică atunci din fundamentele sufletești subconștiente, ceea ce a urcat în conștiința omului. Să transformăm aceste lucruri, treptat, într-un limbaj din ce în ce mai conștient! Să fundamentăm o înțelepciune care să ne poată dezvălui din nou legătura pământescului cu cerescul, fără a face apel la tradiția veche, așa cum poate fi ea revelată în prezent. Apoi să ne lăsăm pătrunși, cu tot ce poate deveni simțire în noi, de modul cum a ajuns Parsifal la taina Graalului. Ulterior ea a rămas din nou ascunsă pentru că oamenii au trebuit să caute legătura Pământului cu forțele cosmice mai întâi în domeniul științei celei mai exterioare. Trebuie să înțelegem și că un spirit cum a fost Kepler a găsit înțelegere cu ajutorul legilor lui cerești matematico-mecanice – dar iarăși trebuia să se afunde în fundamente sufletești subconștiente, ceea ce el a adăugat fiind pătruns cu adevărat de Impulsul christic. Când vorbim despre evoluția noastră pământească și cum se leagă aceasta de Cosmos, noi vorbim în sensul său. El ne spune: „Așa cum, de exemplu, în Univers există trei lucruri imobile: Soarele, stelele fixe și intermediul (mediul sau spațiul cosmic. N.tr.), iar tot restul este mișcător tot așa se află și în Dumnezeu unic: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Sfera reprezintă, de asemenea, Unitatea triplă (Tatăl este centrul, Fiul suprafața, Duhul echidistanția centrului față de suprafață – raza), la fel și alte taine. Fără spirite și suflete nu ar exista armonie. În sufletele umane se găsesc predispoziții armonioase în infinit de multe feluri. Întregul Pământ este însuflețit și prin aceasta se realizează marea armonie atât pe Pământ cât și între acesta și constelații. Acest suflet acționează în întregul corp al Pământului, dar își are sediul într-o anumită parte a lui, așa cum sufletul omului își are sediul în inimă; iar de aici pornesc, ca dintr-un focar sau dintr-un izvor, acțiunile sale, în ocean și atmosferă. De aici provine simpatia dintre Pământ și constelații, de aici și acțiunile ritmice ale naturii. Că Pământul are cu adevărat un suflet, o arată cel mai clar observarea vremii și a aspectelor astronomice care determină de fiecare dată manifestările ei. În cazul unor aspecte planetare și constelații, aerul devine agitat; dacă acestea nu există sau sunt slabe sau de scurtă durată, el rămâne liniștit”.

„Acestea și nenumărate transformări și fenomene care se petrec în și pe Pământ sunt atât de ordonate și exacte, încât nu pot fi atribuite unei cauze oarbe și întrucât înseși planetele nu știu nimic despre unghiurile pe care le formează razele lor pe Pământ, acesta trebuie să aibă un suflet. Se va putea conștientiza la acesta tot ce este analog cu părțile corpului animal. Planetele și arborii sunt părul lui, metalele sunt venele, apele mării îi sunt băuturi. Pământul are o forță formatoare, un soi de imaginație, mișcare, anumite boli și fluxul și refluxul care sunt respirația animalului. Sufletul Pământului pare să fie un fel de flacăra, de unde provine căldura subterană și din această cauză nu există reproducere fără

căldură. O anumită imagine a Zodiacului și a întregului firmament este întipărită de Dumnezeu în sufletul Pământului."

Noi vedem în prezent cum a fost imprimată această imagine a Zodiacului în sufletul Pământului, în aura Pământului, și, trecând prin aceasta, ajungem treptat până la cealaltă parte a concepției lui Kepler: până la acea parte care trebuia să rămână în fundamentele subconștiente ale sufletului, care arată însă cu claritate că ceea ce considerăm azi cosmologie este o împlinire. Pe cât este de profund fundamentată în evoluția omenirii ceea ce trebuie să fie pentru noi antroposofia noastră, pe atât este ea legată cu acel avertisment care vine spre noi de la Sfântul Graal. Și dacă avem în vedere Europa, Apusul vechilor timpuri și ceea ce a persistat în perioada postatlanteană ca amintiri ale timpului atlantean, când vedem cum în cultura greacă răsună în cultul lui Apolo un ultim ecou care ne spune cum a fost christificat cândva în lumile superioare cel ce a devenit ulterior Iisusul nathanic, care a coborât apoi, săvârșind Misteriul de pe Golgota, când urmărim toate acestea ne întrebăm: De unde a venit Christos? Cum a coborât el pentru a deveni Stăpân al Pământului? El a venit de la vest spre est, iar de la est a venit din nou spre vest. El a venit din domeniul Ierarhiilor superioare, în învelișul său exterior. Ființele Ierarhiilor superioare l-au adus jos, El le aparținea. Că lucrurile stau așa ne amintește legenda lui Parsifal care ne spune: O ceată de îngeri i-au adus lui Titurel Sfântul Graal, adevărata taină a lui Iisus Christos, a legăturii Stăpânului Pământului cu Mama feciorelnică și o ceată de îngeri îl așteaptă în domeniul Ierarhiilor superioare. Dacă-l căutăm aici vom înțelege sensul concepției noastre antroposofice, vom înțelege treptat aspectul de constelație al Sfântului Graal, aspectul uman al Sfântului Graal, vom ajunge la Mama cu Iisus, cu Christos.

Am căutat, dragi prieteni să atragem atenția asupra istoriei umanității, în măsura în care aceasta este purtată de forțe spirituale. Și dacă ați simțit ceva din ceea ce eu, prin cuvintele mele, am vrut să modific nu numai în gândirea, ci în dispoziția dumneavoastră sufletească, atunci a fost atins scopul urmărit prin acest ciclu de conferințe. Aș fi putut numi acest ciclu de conferințe tot atât de bine: „Despre căutarea Sfântului Graal". Să fie lăsat judecății fiecărui om dacă în ceea ce se înțelege aici prin expresia Armonia tuturor religiilor se vor putea regăsi cu adevărat într-o zi confesiunile răspândite pe întregul Pământ. Poate fi lăsat în grija fiecărui om să decidă aceasta singur. Și poate fi lăsată fiecărui suflet judecata asupra faptului dacă ceea ce se numește unitatea religiilor este mai bine atins cu ce am încercat să caracterizăm drept căutarea Graalului, decât cu alte lucruri care vorbesc despre unitatea religiilor, dar care reprezintă cu totul altceva.

Cine va vrea să țină cont strict de aspectul confesional îngust delimitat, cu siguranță nu va putea fi convins la început. Aceasta provine de la faptul că el își apleacă urechea spre ceea ce am văzut că nu este decât partea exterioară a faptelor propriu-zise ale lui Christos, care sunt de natură spirituală. Ceea ce am vrut să evocăm în fața sufletelor noastre este cum cineva a fost condus de karma sa spre aceste fapte spirituale ale lui Christos care, din această cauză, este un model ideal pentru unificarea religioasă a Pământului, cum Parsifal a fost cel condus spre aceste lucruri; și ne gândim la acea continuare a legendei lui Parzival care spune că Graalul, pentru perioada când a devenit apoi invizibil în Europa, a fost dus în ținutul preotului Ioan, care-și avea împărăția dincolo de locurile în care au ajuns cruciații. În vremea cruciadelor era venerat ținutul preotului Ioan, succesorul lui Parsifal, și după felul în care era căutat trebuie spus: Chiar dacă toate acestea au fost exprimate în formule geografice pământești, locul lui Ioan nu se poate găsi cu adevărat pe Pământ.

Oare este aceasta, în legenda europeană care voia să continue legenda lui Parsifal, o presimțire a faptului că Christos, care există inconștient în noi, acționează din acea vreme și în fundamentele Orientului și că poate disputele religioase care au loc aici se oglindesc în supraconștient? Ar putea fi acest lucru influențat de efluviile și revelațiile adevăratului Impuls al lui Christos, așa cum a început să se întâmple în Occident potrivit revelației lui Parsifal? Oare lumina solară a Graalului să fie menită să lumineze peste toți zeii de pe Pământ, așa cum o sugerează simbolic faptul că atunci când fecioara aduce cupa strălucitoare ca aurul având în ea taina Graalului aceasta întunecă celelalte lumi? Ar trebui oare să așteptăm ca – spre deosebire de ceea ce se crede azi – forțele christice, acționând încă inconștient, să se alăture într-o formă modificată la ceea ce a apărut ca lumină în Occident potrivit expresiei: *Ex oriente lux*? Ar trebui să se poată lega lumina cu lumină? Pentru aceasta va fi necesar ca noi să fim pregătiți, noi, cei care prin karma noastră ne aflăm așezați pe solul acelor curenți geografice, culturale peste care a trecut Christos încă atunci când a christificat pe Iisus din Nazaret în regiuni suprapământesti, pentru a se muta apoi în Orient. Să ridicăm privirea și să simțim că prin înalturile noastre a avut loc trecerea lui Christos deja în revelațiile sale prepământene. Să dezvoltăm aptitudinea de a-L înțelege în așa fel încât să nu înțelegem eronat ceea ce el va spune către noi, când va veni timpul ca alte mărturisiri de credință ale Pământului să fie străbătute de impulsurile sale!

http://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA149/GA149_index.html